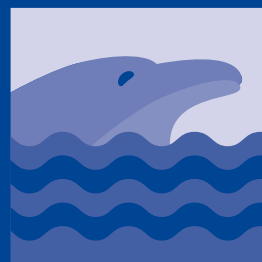

A Natura 2000 finanszírozása

Útmutató

Átdolgozás: 2007. június

nature

...

A Natura 2000 finanszírozása

Útmutató

Átdolgozás: 2007. június

Készült az Európai Bizottság
Környezetvédelmi Főigazgatósága megbízásából

„A Natura 2000 finanszírozása – útmutató és workshopok”

Hivatkozás: ENV.B.2/SER/2006/0055

Hivatalos Közlönybeni hivatkozás: 07030302/2006/451188/MAR/B2

A kiadvány egy megbízási szerződés keretében készült;
nem tekinthető joganyagnak

Összeállították:
Clare Miller, Marianne Kettunen; IEEP

Átdolgozta:
Marianne Kettunen; IEEP

Szerkesztő:
Peter Torkler; WWF

Támogatásával:
Stefanie Lang, Andreas Baumüller; WWF

Fordította:
Kavrán Viktória

Cím layout:
Michal Stránský

Online:
[http://ec.europa.eu/environment/nature/
natura2000/financing/index_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm)

Kapcsolat:
Peter Torkler
WWF Germany
Fon: +49 30 30 87 42 15
torkler@wwf.de

TARTALOM

1. ELŐSZÓ.....	6
2. BEVEZETÉS: A NATURA 2000 ÉS A NATURA TÁMOGATÁSA.....	8
3. MIÉRT KÉSZÜLT AZ ÚTMUTATÓ, KIKNEK SZÓL, ÉS MIÉRT HASZNOS?.....	9
4. MEGHATÁROZÁSOK ÉS LEÍRÁSOK, SZERKEZET, TARTALOM ÉS ALKALMAZÁS.....	11
5. AZ ALAPOK ISMERTETÉSE.....	15
6. A NATURA 2000 KEZELÉSI TEVÉKENYSÉGEINEK FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEI.....	27
7. HIVATKOZÁSOK, LEGFONTOSABB KÖZLEMÉNYEK ÉS WEBSITE-OK	110

TÁBLÁZATOK LISTÁJA

- 1. táblázat:
Az alapok elemzésének célcsoportjai 11
- 2. táblázat:
A Natura 2000 területek típusai..... 11
- 3. táblázat:
**A Natura 2000 kezelési
tevékenységeinek listája** 12
- 4. táblázat:
Az EMVA prioritási tengelyei..... 16
- 5. táblázat:
**Az EMVA végrehajtási folyamatának
kulcsfontosságú dátumai**..... 16
- 6. táblázat:
**Az EMVA-ról szóló rendeletnek
a Natura 2000-rel kapcsolatos
alapvető fontosságú cikkei** 16
- 7. táblázat:
**Az EHA megvalósítási folyamatának
alapvető fontosságú dátumai**..... 17
- 8. táblázat:
**Az EHA-ról szóló rendeletnek
a Natura 2000-rel kapcsolatos
alapvető fontosságú cikkei** 17
- 9. táblázat:
**Az ERFA végrehajtási folyamatának
kulcsfontosságú dátumai** 19
- 10. táblázat:
**Az ERFA-ról szóló rendeletnek
a Natura 2000-re vonatkozó
alapvető fontosságú cikkei** 19
- 11. táblázat:
**Az ESZA végrehajtási folyamatának
kulcsfontosságú dátumai** 21
- 12. táblázat:
**Az ESZA-ról szóló rendelet
Natura 2000-re vonatkozó alapvető
fontosságú cikkei**..... 21
- 13. táblázat:
**A Kohéziós Alap végrehajtási folyamatának
kulcsfontosságú dátumai** 22
- 14. táblázat:
**A Kohéziós Alapról szóló rendeletnek
a Natura 2000-re vonatkozó
alapvető fontosságú cikkei** 22
- 15. táblázat:
**A Life+ Alap végrehajtási folyamatának
kulcsfontosságú dátumai** 24
- 16. táblázat:
**A 7KK megvalósítási folyamatának
alapvető fontosságú dátumai**..... 25
- 17. táblázat:
**A 7KK-nak a Natura 2000-rel kapcsolatos
alapvető fontosságú cikkei** 25

A TEVÉKENYSÉGEK TÁBLÁZATAI

• 1. tevékenység: KIVÁLASZTÁSI FOLYAMAT LEFOLYTATÁSA	34	• 14. tevékenység: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS – INVAZÍV FAJOK	72
• 2. tevékenység: TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK/ ÉLŐHELYLELTÁRAK A TERÜLETAZON- OSÍTÁSHOZ	35	• 15. tevékenység: KEZELÉSI TERVEK ÉS MEGÁLLAPODÁSOK BEVEZETÉSE	76
• 3. tevékenység: A KEZDETI INFORMÁCIÓS ÉS REKLÁMANYAGOK ELŐKÉSZÍTÉSE	36	• 16. tevékenység: SZOLGÁLTATÁSOK TÁMOGATÁSA, KOMPENZÁCIÓ ELŐRE MEGHATÁROZOTT JOGOSSÁGA ÉS BEVÉTEL KIESÉS	80
• 4. tevékenység: KÍSÉRLETI PROJEKTEK	40	• 17. tevékenység: MONITORING ÉS KUTATÁS	82
• 5. tevékenység: KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK ELŐKÉSZÍTÉSE	44	• 18. tevékenység: KOCKÁZATKEZELÉS	86
• 6. tevékenység: KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK ELŐKÉSZÍTÉSE	46	• 19. tevékenység: (FOLYAMATOS) TERÜLETEK FELÜGYELETE	90
• 7. tevékenység: KONZULTÁCIÓ ÉS HÁLÓZATBA ÉPÍTÉS – NYILVÁNOS ÜLÉSEK, HÁLÓZATBA ÉPÍTÉS, MEGBESZÉLÉSEK A FÖLDTULAJDONOSOKKAL	48	• 20. tevékenység: INFORMÁCIÓ NYÚJTÁS ÉS NYILVÁNOS ANYAGOK	92
• 8. tevékenység: A KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK FELÜLVIZSGÁLATA	52	• 21. tevékenység: KÉPZÉS ÉS OKTATÁS	96
• 9. tevékenység: A KEZELŐTESTÜLETEK FENNTARTÁSI KÖLTSÉGEI	54	• 22. tevékenység: NATURA 2000 TERÜLETEK FELKÉSZÍTÉSE LÁTOGATÓK FOGADÁSÁRA	100
• 10. tevékenység: A NYILVÁNOS HOZZÁFÉRÉSHEZ ÉS A TERÜLETEK HASZNÁLATÁHOZ SZÜKSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK FENNTARTÁSA	56	• 23. tevékenység: FÖLDVÁSÁRLÁS	102
• 11. tevékenység: ÁLLANDÓ SZEMÉLYZETI KÖLTSÉGEK	58	• 24. tevékenység: AZ ÉLŐHELYEK ÉS FAJOK VISSZATELEPÜLÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INFRASTRUKTÚRA	104
• 12. tevékenység: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS– ÉLŐHELYEK	60	• 25. tevékenység: INFRASTRUKTÚRÁLIS FEJLESZTÉS	106
• 13. tevékenység: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS– FAJOK	66		

A biológiai sokféleség az élet minden formájának – a fajoknak, a fajokon belüli genetikai változatoknak és az ökoszisztémáknak – sokféleségét elenti. Az emberiség számára is felbecsülhetetlen értékű hiszen például termékeket (faárút, gyógyszereket stb) vagy alapvető fontosságú folyamatokat és jelenségeket (például a szén körforgása és tárolása, tiszta víz és az éghajlat és a természeti veszélyek szabályozása, beporzás) szolgáltat vagy tart fenn.

A biológiai sokféleség folyamatos csökkenése társadalmunk egyik legégetőbb környezetvédelmi problémája. A biológiai sokféleség folyamatos csökkenése társadalmunk egyik legégetőbb környezetvédelmi problémája. Európa vadon élő növény- és állatfajainak gazdagsága, illetve ezek élőhelyei életminőségünk rendkívül értékes alkotói. Még ennél is fontosabb azonban, hogy ezek a területek nélkülözhetetlen szerepet játszanak a természeti rendszerek (vízkörforgás, éghajlat) és egyes olyan természeti erőforrások szabályozásában, melyek társadalmunk számára létfontosságúak. Ezeknek az "ökológiai rendszerekhez kapcsolódó szolgáltatások"-nak a gazdasági értéke jóval nagyobb, mint a védelmük és a megőrzésük költségei. E rendszerek létezését természetesnek, magától értetődőnek tartjuk. Értéküket általában csak akkor ismerjük fel, mikor összeomlanak, valamilyen természeti katasztrófát – áradást, szökőárat stb. – okozva ezzel.

Környezetvédelmi főigazgatóként üdvözlöm a biológiai sokféleségnek a környezetvédelmi kérdéseket érintő növekvő elismerését. A biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható használata bolygónk jövője szempontjából óriási jelentőséggel bír. Sajnálatos módon azonban az aggodalom és a cselekvés mértéke még nem egyenlő.

Ugyanakkor polgárainkat igenis nagyon foglalkoztatják a természettel és a vadon élő fajokkal kapcsolatos kérdések. A vadvilágról szóló ismeretterjesztő műsorok rendkívül népszerűek, a természetvédelmet támogató NGO-k Európa-szerte több millió tagot számlálnak. Ezt a nagymértékű érdeklődést azonban meghatározott és megfelelően koordinált politikai erővé kell formálni.

Az elmúlt években jelentős előrelépéseket tettünk olyan modern, költséghatékony politikák kialakítása irányában, melyek tisztábbá és egészségesebbé teszik a környezetet polgáraink számára, ugyanakkor serkentik az innovációt. A természet megóvása a jövő nemzedékek számára most jelent munkát, és sok még a tenivaló. Olyan feladat ez, mely mellett személy szerint határozottan elköteleztem magam az eljövendő évekre. A természet élvezetet, inspirációt és vigaszt nyújt nekünk; kulturánk, nyelvünk, lelkünk és szellemünk egészséges működésének alapja.

A Natura 2000 Európa ökológiai hálózata, melyet az Élőhelyvédelmi Irányelv hívott életre. Fő célja a közösségi fontosságú állat- és növényfajok, valamint élőhelytípusok védelme az Európai Unióban. A Natura 2000 jelentősen hozzájárul a Közösség biológiai sokféleségét adó források hosszú távú védelméhez. Kialakításában jelentős mértékű előrehaladást jelent, hogy a tagállamok már több mint 18 000 területet jelöltek ki a Natura 2000 hálózat részévé. Most, hogy a hálózat már szinte teljes, rendkívül fontos, hogy inkább a területek kezelése felé irányuljon nagyobb figyelem. A kezelési tervek végrehajtása nyilvánvalóan felveti a szükséges pénzügyi és egyéb források elérhetőségének kérdését.

Ez az útmutató az Önök segítségére lesz abban, hogy a lehető legjobban fel tudják használni a Natura 2000-re a Közösségi alapokból szánt összegeket, ami hozzájárul a Natura 2000 megvalósításához és az európai biológiai sokféleség mindenre kiterjedő védelméhez.

Mogens Peter Carl

BEVEZETÉS:

A NATURA 2000 ÉS A NATURA TÁMOGATÁSA

A Naturáról röviden

A Natura 2000 az Európai Unió természetvédelmének alapját képezi. A Natura 2000 hálózat kiépítése 1992-ben vette kezdetét az Élőhelyvédelmi Irányelv elfogadása révén. A Madárvédelmi Irányelvvel együtt az Élőhelyvédelmi Irányelv általános keretet biztosít a vadon élő növények, állatok és élőhelyeik védelméhez az EU-ban, egyben a tagállamokban a biológiai sokféleség megőrzését célzó kulcsfontosságú európai kezdeményezés.

A Natura 2000 hálózat részét képező területek jelenleg az EU tagállamai területének 15–30%-át fedik le – a hálózat együttes területe nagyobb mint Németország kiterjedése.

A Natura 2000-et az egész EU-ra kiterjedő természetvédelmi hálózattá fejlesztik a közösségi jelentőségű veszélyeztetett élőhelyek és fajok megőrzésének és helyreállításának céljából. A Natura 2000 hálózat kiépítése érdekében az EU területét kilenc biogeográfiai régióra osztották: pannon, boreális, kontinentális, atlanti, alpin, makronéziai, mediterrán, sztyepp és fekete-tengeri régióra. A tagállamok minden egyes régió vonatkozásában benyújtanak a Bizottságnak egy listát az Élőhelyvédelmi Irányelv megfogalmazott kritériumok alapján kiválasztott javasolt területekről. Ezután az Európai Biológiai Sokféleség Témaközpont (ETC), független kutatók, a tagállamok és az NGO-k szakértői megvizsgálják a javaslatokat, hogy kiegyensúlyozott, koherens és reprezentatív ökológiai hálózat legyen kialakítható a területekből. Miután a Bizottság elfogadta a Natura 2000-es területek listáját, a tagállamok (egy meghatározott átutalási idő után) felelőssége minden szükséges intézkedés megtétele annak érdekében, hogy biztosítsák a saját területeik védelmét és megelőzzék azok leromlását.

Annak érdekében, hogy teljesíthessék kötelességeiket a szükséges természetvédelmi intézkedések megtételét illetően, a tagállamoknak beruházásokat kell tenniük vagy folytatniuk kell a beruházásokat az infrastruktúrát, a tevékenységeket, a dolgozókat és/vagy az intézményeket illetően. A kiválasztott területek hatékony kezeléséhez rendkívül sokféle tevékenységre van szükség, például fejlesztési tervek készítésére, élőhelyrekonstrukcióra és olyan aktív tevékenységekre, mint a kaszálás vagy az állatok monitorozása. Mindez költségeket ró a tagállamokra, mely költségeket elsősorban a nemzeti költségvetési keretből kell fedezni a szubszidiaritás elve alapján. Az Élőhelyvédelmi Irányelv 8. cikke azonban szükség esetére előírja a Közösség számára a társfinanszírozást bizonyos tevékenységek esetében.

A természetvédelmi törekvések segítésén túl a Natura 2000 hálózat létrehozása jelentős gazdasági és társadalmi haszonnal is járhat. Ilyen előny lehet például az ökoszisztémák nyújtotta szolgáltatások, az élelmiszer- és faipari termékek támogatása, a munkahelyteremtés (például az ökoturizmus révén), a helyi gazdaság diverzifikálása, a szociális stabilitás növekedése, az életkörülmények javulása és a lokális környezeti problémák, mint a vízszennyezés csökkenése.

Ugyancsak előkészületeket folytat a Natura 2000 hálózat kialakítására a 2007-ben csatlakozott két új tagállam, Bulgária és Románia is. Ezek az országok már benyújtották a terület a Bizottsághoz.

A Natura 2000 finanszírozása

A Tanácsnak és az Európai Parlamentnek benyújtott, A Natura 2000 finanszírozásáról szóló közleményében¹ – melyet 2004. július 15-én fogadtak el – a Bizottság ismerteti elképzeléseit arra vonatkozóan, miként lehet a Natura 2000 finanszírozását beilleszteni a különböző Közöségi Alapokba, és milyen intézkedések finanszírozása lehetséges ezekből. A közlemény előkészítése során a Bizottság, melynek munkáját a tagállamok képviselőiből és érintett szakértőkből álló szakértői munkacsoport segítette a 8. cikk kapcsán, felbecsülte egy jól kezelt hálózat valószínű anyagi szükségleteit. A becslült végső összeg 6,1 milliárd euro évente a 25 tagállam számára. Ez az összeg egyrészt a tagállamok megkérdezése, másrészt a már kezelés alatt álló területekre elköltött összegek alapján került megállapításra. A közlemény javasolja, hogy a jövőben a társfinanszírozás a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően igazodjon a meglévő pénzügyi eszközökhöz – ez az 'integrációs lehetőség'. Az 'integrációs lehetőség' választására a következő érveket hozza fel: Az integrációs lehetőség

- biztosítja, hogy a Natura 2000 területeinek kezelése az EU kiterjedtebb területkezelési politikájának része legyen. Ezáltal a Natura 2000 területein folyó gazdálkodás a Közös Agrárpolitikai pénzügyi támogatási rendszer része lesz, és a strukturális beruházások a vidéki regionális fejlesztési politikák részei. Ez a megközelítés lehetővé teszi a Natura 2000 területek hálózata számára, hogy jobban részt tudjon venni Európa biológiai sokféleségének megóvásában, mintha a Natura 2000 területeket a szélesebb politikai kontextustól elkülönültnek vagy különbözőnek tekintenék.
- lehetővé teszi a tagállamok számára prioritások alkotását, és olyan politika és intézkedések kialakítását, melyek tükrözik nemzeti és regionális különlegességeket. általa elkerülhetővé válik a különböző Közöségi alapok eszközeinek átfedése és kétszeri felhasználása, valamint az ilyen esetekben fellépő adminisztratív komplikációk és tranzakciós költségek.

1 COM (2004) 431 végleges, 2004. július 15.

Az európai természetvédelem finanszírozásának 'új korszaka'

Az útmutatót használók közül valószínűleg már sokaknak van tapasztalata a Natura 2000 projektek pénzügyi tervezésében, például a 2000–06 közötti időszakra megállapított pénzügyi eszközök igénybe vétele révén. Nagyon fontos tudnivaló, hogy a 2007–13 közötti időszakra vonatkozó, természetvédelmi célokra szánt Községi támogatásokat jelentősen átalakították. Ez azt jelenti, hogy azoknak, akik biztosnak hitt forrásokat céloztak természetvédelmi projektek számára, most aktívan el kell kezdeniük új lehetőségeket keresni az ebben az útmutatóban közzé tett Községi alapokban, valamint folytatni kell a nemzeti szintű támogatások felhajtását.

Az új, 2007–13-as alapokban foglalt rendelkezések sokkal nagyobb összegek elérését teszik lehetővé természetvédelmi projektek számára. A Natura 2000 támogatásának szükségletei világosan meghatározásra kerültek a Bizottság által bemutatott minden megfelelő támogatási rendeletben a 2007–13 közötti időszakra vonatkozó költségvetési javaslatokban.

Ahhoz azonban, hogy ez a lehetőség teljes egészében kiaknázásra kerüljön, a tagállamoknak és a természetvédelmi projektek megvalósításában részt vevőknek együtt kell működniük annak biztosításában, hogy a Községi alapok nyújtotta lehetőségek megragadásra kerüljenek. Ez azt jelenti, hogy a támogatóprogramokat tervező nemzeti és helyi hatóságoknak, együtt a Natura 2000 területek és a Natura 2000 területeken belüli földterületek kezelőivel még inkább végig kell gondolniuk, miként lehet a természetvédelmi célokat és a Natura 2000 kezelését beilleszteni a regionális, vidéki és tengeri fejlesztések szélesebb fogalmába.

MIÉRT KÉSZÜLT AZ ÚTMUTATÓ, KIKNEK SZÓL, ÉS MIÉRT HASZNOS?

Kiknek szól ez az útmutató?

Ez az útmutató elsősorban a tagállamok azon hatóságainak készült, melyek feladata a 2007–13 közötti időszak nemzeti és regionális programjainak kialakítása. Az útmutató célja, hogy segítse a hatóságokat azoknak a lehetőségeknek a megtalálásában, melyek lehetővé teszik a Natura 2000 társfinanszírozását, illetve hogy támogassa őket abban, hogy ezeket a lehetőségeket teljes egészében be tudják építeni nemzeti és regionális programjaikba.

Az útmutató ugyancsak hasznos eszköz lehet a különleges területek kezelési terveinek kidolgozásában részt vevő hatóságok számára, mivel értékes tanácsokkal szolgálhat abban, hogy miként lehet finanszírozni a különleges kezelési intézkedéseket a jövőben.

Az útmutató használata révén a nemzeti és regionális hatóságok betekintést nyernek minden lehetséges célcsoport (többek között a Községi alapok "végső felhasználói", akik a Natura 2000 területekhez kapcsolódó tevékenységeket ténylegesen végrehajtják), beleértve az adminisztrációs apparátust, a mezőgazdasági termelőket, az erdészeket, a halászokat és az akvakultúra ágazatban tevékenykedőket, a magán és az állami földtulajdonosokat, gazdálkodókat, a nem kormányzati szervezeteket (NGO-k), az oktatási szervezeteket, a kis- és középvállalkozásokat. Bár az útmutató nem közvetlenül ezeknek a célcsoportoknak íródott, segítheti azokat és az őket képviselő szervezeteket abban, hogy jobban informálva legyenek a nemzeti és regionális hatóságok terveiről. Továbbá a Natura 2000 területek kezelői tudják, mely fontos intézkedéseket szükséges finanszírozni, és tapasztalataikat és tudásukat a nemzeti és regionális programok kialakításáért felelős hatóságok rendelkezésére bocsáthatják.

'A Natura 2000 kezelési tevékenységeinek támogatási lehetőségei' című részben található az alapok elemzése, mely a Natura 2000 területek különböző típusait fedi le: mezőgazdasági területek; erdők; egyéb szárazföldi területek; szárazföldi vizek; vizes élőhelyek; tengerparti területek; tengeri területek. Az elemzés rávilágít a fent említett különböző célcsoportok számára elérhető lehetőségekre is. A célcsoportokra és a területtípusokra vonatkozó részletek a 'Meghatározások és leírások' című részben találhatók meg.

Miért készült az útmutató?

A jövőben a Natura 2000 Községi társfinanszírozásának nagy része a már meglévő, a vidéki, regionális és tengerparti fejlesztéseket célzó Községi alapokon keresztül történik. A források fenntartható hasznosításának biztosítása és a környezetvédelem és a növekedés közötti szinergia megerősítése a Lisszaboni Stratégia értelmében szintén támogatást élvez. Ezért a 2007–13 közötti időszak alatt a Községi alapokból támogatott nemzeti/regionális fejlesztéseknek és kohéziós programoknak ugyancsak növekvő mértékben kell környezeti szempontokat (pl. Natura 2000) beépíteniük támogatási prioritásaikba².

Az útmutató célja, hogy pontos és naprakész információkkal szolgáljon a nemzeti és regionális hatóságok számára a Natura 2000 EU-s társfinanszírozásának lehetőségeiről a 2007–13 közötti támogatási periódus alatt. Az EU legfőbb támogatási eszközeire koncentrál, melyek ezen időszak alatt érvényesek lesznek, úgymint:

- Strukturális Alapok (Európai Szociális Alap (ESZA) és Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA);
- Kohéziós Alap;
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA);
- Európai Halászati Alap (EHA);
- Környezeti Pénzügyi Eszközök (LIFE+); és
- Kutatási Keretprogram (7KK).

Az elképzelés az, hogy segíteni kell a különböző pénzügyi eszközök közötti összehangolhatóságot és együttműködést, elkerülve a kétszeres kifizetéseket és átfedéseket.

Meg kell említeni, hogy az útmutató azokat az EU alapokat mutatja be, melyek, általában, nemzeti és regionális szinten elérhetőek. A Natura 2000 számára a 2007–13 között elérhető konkrét támogatási lehetőségeket azonban a tagállamok által előkészített nemzeti és regionális programok határozzák majd meg. útmutató nem fedi le az Élőhelyvédelmi és a Madárvédelmi Irányelvben foglaltak megvalósításához szükséges minden intézkedés (pl. a fajokra vonatkozó cselekvési tervek részletes kidolgozása a területkezeléstől elkülönítve) támogatását. Érvényessége kizárólag a Natura 2000 területekhez kapcsolódó tevékenységekre vonatkozik.

Összefoglalva, az útmutató:

- megmutatja a Natura 2000 EU-s szintű támogatási lehetőségeit;
- segít az új rendeletek működési szinten történő megértésében; és
- felhívja a figyelmet az esetleg nem rögtön nyilvánvaló általános támogatási lehetőségekre.

Az útmutató nyújtotta előnyök

Egyes hatóságok talán úgy vélhetik, ez az útmutató túl későn készült el, mivel a 2007–13 közötti időszakra tervezett nemzeti programtervezés egy részének már a végére értek. Azonban a programok kidolgozása, jóváhagyása és végrehajtása, valamint a projektek kiválasztása még korai szakaszában van. Az útmutatót nemzeti szinten aktívan elő fogják mozdítani a workshopok, és beépül a támogatási folyamatba. Ez az elképzelés talán korlátozottnak tűnik. Az útmutató részletes kidolgozását és eljuttatását a tagállamokhoz workshopok révén egy előrehaladó folyamat egyik lépésének kell tekinteni. A múltban a természetvédelmi célokra megadott Községi támogatások főként a különálló projekteket célzó LIFE programon keresztül történtek. A Vidékfejlesztési és a Strukturális Alapban rejlő támogatási lehetőségeket nem igazán aknázták ki a korábbi pénzügyi periódusok alatt. Ezért a Natura 2000 társfinanszírozásának a már meglévő Községi támogatási eszközökbe történő beillesztése, miként azt a Bizottság javasolja a 2007–13 közötti időszakra, új megközelítést jelent a legtöbb hatóság és érintett számára. Bizonyára időbe fog telni, míg ezt az új rendszert nemzeti szinten megvalósítják. Mindezek miatt az útmutató célja egyrészt, hogy segítsen a jelenleg is folyó nemzeti programok előkészítésében, másrészt, hogy támogassa az integrált megközelítés hosszabb távon történő jobb megvalósítását.

Az útmutató feladata, hogy segítsen biztosítani a következőket:

- a lehetőséget arra, hogy ellenőrizhető legyen, minden szükséges tevékenységet számításba vettek-e, és hogy minden támogatási lehetőség ismert és felhasznált-e;
- támogatást a programok jövőbeni felülvizsgálatához; és
- fontos háttérinformációkat a kezelési tervek kialakításához.

2 Utalás: Integrated guidelines for Growth and Jobs (2005–08) (COM(2005)141): Microeconomic guidelines – Guideline 14.

MEGHATÁROZÁSOK ÉS LEÍRÁSOK, SZERKEZET, TARTALOM ÉS ALKALMAZÁS

Meghatározások és leírások

Célcsoportok

Ez a dokumentum tanácsokat kíván nyújtani a tagállamok azon illetékes hatóságainak, melyek a 2007–13 közötti támogatási időszakra vonatkozóan a nemzeti és regionális programok kialakításáért felelősek. A hatóságok gondoljanak végig minden, a Natura 2000 területekhez kapcsolódó tevékenység végrehajtásában részt venni tudó lehetséges célcsoportot. Az érintett célcsoportok kategóriái az 1. táblázatban kerültek felsorolásra. Ezeket a kategóriákat azzal a céllal állították fel, hogy elkülönítsék a földterületeken törvényes jogokkal bírók csoportjait (pl. tulajdonosok, bérlők) a többiektől.

A Natura 2000 területek típusai

A 2. táblázat a Natura 2000 területek azon típusait ismerteti, melyek a következő részben kifejtett rendeletek elemzésében szerepelnek. Az útmutató arra ösztönzi a nemzeti és regionális hatóságokat, hogy tanulmányozzák az alább felsorolt Natura területtípusokat.

1. TÁBLÁZAT: AZ ALAPOK ELEMZÉSÉNEK CÉLCSOPORTJAI

A tagállamok közigazgatási szervei	A tagállamok közigazgatási szervei nemzeti, regionális vagy helyi szintű kormányzati és állami tanácsadó testületek. Ide tartoznak: kormányzati szervek, mint a minisztériumok és főigazgatóságok, regionális testületek mint az önkormányzatok, vízügyi és egészségügyi hatóságok stb. Olyan közigazgatási szervekre vonatkozik, melyek tanácsokat adnak a területkezelés vonatkozásában, de nem rendelkeznek földtulajdonnal.
Mezőgazdasági termelők	Kereskedelmi célú mezőgazdasági tevékenységben részt vevő személyek vagy szervezetek.
Erdészek	Kereskedelmi célú erdészeti tevékenységben részt vevő személyek vagy szervezetek.
Magán földtulajdonosok	Földtulajdonnal rendelkező magánszemélyek vagy nem állami szervezetek (pl. magánerdőtulajdonosok). Azok is idesorolhatók, akik nem kereskedelmi célú mezőgazdasági tevékenységet folytatnak a termőföldön (nem mezőgazdasági termelők vagy erdészek).
Állami földtulajdonosok	Földtulajdonnal rendelkező állami szervezetek és közigazgatási szervek (pl. állami tulajdonú erdők). Ide sorolhatók, akik nem végeznek kereskedelmi tevékenységet a földterületen (nem mezőgazdasági termelők és erdészek).
Halászok és akvakultúrával foglalkozók	Kereskedelmi célú halászati vagy akvakultúrával kapcsolatos tevékenységben részt vevő személyek vagy szervezetek.
Gazdálkodók	A termőföldek kezelésével foglalkozó, de nem földtulajdonos személyek vagy szervezetek. Ide sorolhatók azok is, akik a földekkel kapcsolatos nem kereskedelmi célú tevékenységben vesznek részt (nem mezőgazdasági termelők és erdészek).
NGO-k	Nem kormányzati szervezetek, melyek sem nem művelnek, sem nem birtokolnak földet, de szeretnék támogatni a Natura 2000-t.
Kis- és középvállalkozások (KKV-k)	A mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról szóló 2003. május 6-i 2003/361/EK Bizottsági ajánlásban meghatározott kis- és középméretű vállalkozások.
Oktatásügyi szervezetek	Oktatási programokban részt vevő szervezetek.
Egyéb	Olyan egyéb személyek vagy szervezetek, melyek nem sorolhatók a fent említett kategóriák egyikébe sem.

2. TÁBLÁZAT: A NATURA 2000 TERÜLETEK TÍPUSAI

Mezőgazdasági területek	Kizárólag hasznosított mezőgazdasági területek, beleértve a művelés alatt álló gyümölcsösöket is
Erdők	Erdők, beleértve a <i>dehesa</i> és <i>montado</i> területeket
Egyéb szárazföldi területek	Alpin területek, garigue területek, minden egyéb olyan terület, mely nem sorolható a többi kategóriába (pl. a hasznosított mezőgazdasági területként nem meghatározott legelő). Ugyancsak ide tartoznak az elhagyott gazdaságok és gyümölcsösök.
Szárazföldi vizek	Folyók, tavak, édesvizek.
Vizes élőhelyek	Lápok, mocsarak, tőzeglápok, torkolatvidékek [lehetséges átfedés a tengerparti területekkel].
Part menti területek	Homokdűnék, tengerpartok, iszapos lapályok, partközeli vizek (a parttól 12 tengeri mérföldnél közelebb) [lehetséges átfedés a vizes élőhelyekkel].
Tengeri területek	Nyíltvízi tengeri területek (a parttól 12 tengeri mérföldnél távolabb).

3. TÁBLÁZAT: A NATURA 2000 KEZELÉSI TEVÉKENYSÉGEINEK LISTÁJA

Kategória	No.	A tevékenység típusa	További meghatározás
A területek kijelölése	1	A kiválasztási folyamat lefolytatása	A kiválasztást megvalósító hatóságok támogatása.
	2	Tudományos vizsgálatok/számbavételek a területek azonosítása céljából – felmérések, élőhelyleltárak, feltérképezések, állapotfelmérés	Tudományos vizsgálatok, kutatószemélyzet, workshopok és meetingek, adatbázisok összegyűjtése stb.
	3	A kezdeti információk és a nyilvánosságnak szánt anyagok előkészítése	Beleértve a képzéshez és a kapacitásépítéshez szükséges kézikönyveket, szemináriumokat, workshopokat, kommunikációs anyagokat.
	4	Kísérleti projektek	A területek kezdeti kísérleti projektjei.
Kezelési tervek készítése	5	A kezelési tervek, stratégiák és tervezetek előkészítése	A kezelési és cselekvési tervek, a területhasznosítási tervek stb. részletes kidolgozása és/vagy naprakészé tétele.
	6	A kezelőtestületek felállítása	Indulási támogatási, megvalósíthatósági tanulmányok, kezelési tervek stb.
	7	Konzultáció – találkozások, megbeszélések a földtulajdonosokkal	Beleértve a meetingek és workshopok szervezésének, a konzultációs eredmények publikálásának, az érdekeltek anyagi támogatásának stb. költségeit. Ide sorolhatók a hálózati tevékenységek (utazás, meetingek, workshopok).
	8	A kezelési tervek, stratégiák és tervezetek felülvizsgálata	A kezelési tervek és stratégiák felülvizsgálata és naprakészé tétele.
	9	A kezelőtestületek állandó költségei (épületek és eszközök fenntartása)	Beleértve: az infrastruktúra értékcsökkenése jelentette állandó költségeket, az élelmiszerek, az utazás, a bérleti díjak, a haszonbérlet stb. állandó költségeit.
	10	A területek, az értékelések, a megfigyelő állomások stb. nyilvános hozzáférése és használatához szükséges felszerelések fenntartása	A útmutatók, térképek költségei, az ezekhez szükséges dolgozók költségei
	11	Dolgozók (természetvédelmi/ projektalkalmazottak, felügyelők/vadőrök, egyéb dolgozók)	A dolgozókkal kapcsolatos állandó költségek.
Folyamatos élőhelykezelés és monitoring	12	Természetvédelmi kezelési intézkedések – az élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és javítása	Beleértve a helyreállítási munkákat, a vadon élő állatfajok útvonalainak biztosítását, a különleges élőhelyek védelmét, a különleges élőhelyek kezelését, a kezelési tervek előkészítését.
	13	Természetvédelmi kezelési intézkedések – a fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és javítása	Beleértve a helyreállítási munkákat, a vadon élő állatfajok útvonalainak biztosítását, a különleges fajok (flóra és fauna) kezelését, terveket.
	14	Az invazív idegen fajokkal kapcsolatos természetvédelmi kezelési intézkedések (IAS)	Beleértve a helyreállítási munkákat, az infrastruktúrát, a különleges fajok kezelését, a kezelési tervek előkészítését.
	15	A kezelési tervezet és a következő egyes előírásoknak megfelelően a tulajdonosokkal, a föld- vagy vízterület kezelőjével történő megállapodások végrehajtása	Tartalmazza: • Agrár-környezetvédelmi intézkedések, például a vadon élő növény- és állatfajok számára kedvező termelési módszerek, élőhely-helyreállítás mezőgazdasági területen, kiterjesztett állattenyésztés, a rétek megőrzése stb. • Erdészeti-környezetvédelmi intézkedések, például faki-termeléstől mentes területek létrehozása; az elpusztult erdők megőrzése, az invazív idegen fajok kontrollálása vagy kiirtása, erdősítési vagy újraerdősítési tevékenységek, a különleges vegetáció kezelése stb.. • Vízi-környezetvédelmi intézkedések, például élőhelymegőrzés akvakultúra területeken stb. (elsősorban akvakultúrára, nem pedig halászatra vonatkozik).
	16	Szolgáltatások biztosítása; kompenzáció a jogokért és a bevételkiesésért; mind elfogadhatóbb együttműködés a szomszédokkal	Kompenzációs kifizetések például gazdálkodóknak, erdészeknek vagy egyéb földtulajdonosoknak vagy terület-hasznosítóknak a Natura 2000 számára szükséges kezelési előírások következtében kiesett jövedelmekért
	17	Monitoring és felmérés	Elsősorban a monitorozási és felmérési tevékenységekkel kapcsolatos egyszeri költségek, mint például monitorozási tervek kialakítása, módszerek és felszerelés, a dolgozók képzése.
	18	Kockázatkezelés (tűzvédelem, árvízvédelem stb.)	Magában foglalja a felügyeleti és tűzvédelmi tervek előkészítését, a szükséges infrastruktúra fejlesztését és a felszerelés, az eszközök megvásárlását.
	19	A területek folyamatos felügyelete	Folyamatos felügyeleti és járőrözési tevékenység. Ide sorolhatók a felügyelethez és a járőrözéshez – beleértve a káros rekreációs tevékenységek, a káros gazdasági tevékenységek felügyeletét és a futótűzek elleni védekezést – kapcsolódó személyi költségek, az élelmiszer, az utazás stb. költségei.
	20	Információs és a nyilvánosságnak szánt anyagok biztosítása	A kommunikációs hálózat kialakítása, a hírlevelek, emléketetők és információs anyagok készítése, az internetes oldalak felrakása és frissítése stb.
	21	Képzés és oktatás	A kézikönyvek, szemináriumok, workshopok, kommunikációs anyagok készítése, tartása, felállítása.
	22	A Natura 2000 területek látogatását és elismerését elősegítő eszközök, létesítmények	

Kategória	No.	A tevékenység típusa	További meghatározás
Beruházási költségek	23	Földvásárlás, beleértve a fejlesztési jogokért járó kompenzációt	Földvásárlás a környezetvédelmi és kezelési rendszerekben való használatuk céljából.
	24	Az élőhelyek vagy fajok helyreállításához szükséges infrastruktúra	Ide tartozik a környezetkezelés számára specifikus infrastruktúrák megalkotásához szükséges intézkedések egy része, például a tűzeglápok és bányák vízkezeléséhez szükséges intézkedések. Ide tartozhat a felszerelések beszerzése (a védelem és a területkezelést végző intézetek működtetéséhez és tevékenységük gyakorlásához kapcsolódó felszerelések mint a hivatalok, az IT felszerelések, a monitorozáshoz szükséges eszközök, csónakok, búvárfelszerelések, kamerák stb.)
	25	A nyilvános hozzáféréshez, az interpretációs munkához, a megfigyelő állomásokhoz stb. szükséges infrastruktúra	A környezetvédelem és környezetkezelés számára hasznos közhasználatú infrastruktúrák (pl. a területeket vonzóbbá, kellemesebbé tevő infrastruktúrák, mint a jelzések, utak, megfigyelőhelyek és látogatói központok). Ide tartozhat a felszerelések beszerzése (a védelem és a területkezelést végző intézetek működtetéséhez és tevékenységük gyakorlásához kapcsolódó felszerelések mint a hivatalok, az IT felszerelések, a monitorozáshoz szükséges eszközök, csónakok, búvárfelszerelések, kamerák stb.)

A tevékenységek típusai

A Natura 2000 területek kezeléséhez kapcsolódó egyes tevékenységek támogathatóságának mértéke változó lesz. Ezért a tevékenységeket kategorizálták, és az alábbi táblázatban kerültek felsorolásra. A 25 tevékenységet tartalmazó listát a Közösségnek a Natura 2000 finanszírozásáról szóló közleményének (COM(2004)431 végleges) 3. mellékletében található listából vették át, mely pedig a 8. Cikk Munkacsoport által meghatározott kategóriák listájából származik, és megtalálható a Natura 2000 finanszírozásáról szóló zárójelentésükben³.

A munkacsoport megállapította, hogy a tevékenység-típusok és az általuk lefedett területek meghatározása nem egyértelmű, és a tagállamoknak teljesen más megközelítést kellene alkalmazniuk ezek kategorizálására és meghatározására. Ezt ugyancsak megállapították ennek az útmutatónak a szerzői is. Amennyiben a tagállamok hatóságai a Közösségi társfinanszírozást egy olyan kezelési tevékenységhez szeretnék megszerezni, melyet az alábbi listában nem találnak meg, úgy lépjenek kapcsolatba az Európai Bizottság Környezeti Főigazgatóságának dolgozóival, akik segítségükre lesznek az értelmezésben.

Szerkezet és tartalom:

A különböző Közösségi alapok nyújtotta lehetséges támogatásokról szóló információ mind a 25 **tevékenységtípus** vonatkozóan megtalálható a táblázatokban. Minden táblázat tartalmaz utalásokat a szóban forgó tevékenység vonatkozásában releváns EU rendelkezésekre. A cikkekben a következő információk találhatók meg:

- A cikk száma
- A cikk tárgya (cím)
- Lehetséges célcsoportok*
- Lehetséges területtípusok*
- A jogosultság területi megszorításai (pl. a Strukturális Alapok esetében)
- Egyéb lehetséges megszorítások/megjegyzések
- Lehetséges példák a cikkek alkalmazására a Natura 2000 területek kezelésében

* Ez az információ nem található meg a Strukturális Alapokra/ Kohéziós Alapokra vonatkozó táblázatokban, mivel ezeknek a rendelkezéseknek a következtében nem alkalmazható.

3 Lásd: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm.

A listán bizonyos változásokat/módosításokat eszközöltek a projekten dolgozó Kísérő Munkacsoport javaslatára.

Alkalmazás

Az útmutató elkészítéséhez elemzett Európai Alapok mindegyike a saját különleges rendelkezéseiben meghatározott rendszernek és elvárásoknak megfelelően működik. Az 5. fejezet táblázataiban található lehetőségek elemzése tehát az EU rendelkezések szövegén (rendelettervezet vagy végleges változat, ahol van ilyen) alapul minden egyes Alap esetében.

A meghatározott programozási folyamat szerint működő Alapok miatt fontos megjegyezni, hogy az alapok elérhetősége egy tevékenység számára számos stratégiai és működési dokumentum tartalmától fog függeni, úgymint:

- A rendelkezés szövegétől, ahogyan a Hivatalos Közlönyben megjelent.
- A "stratégiai" programok és tervek tartalmától (pl. az EHA által érintett nemzeti stratégia tervek, az EMVA által érintett nemzeti stratégia tervek, a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap által érintett nemzeti stratégiai referenciakeretek). Ezeket a tagállamok készítik el.
- A nemzeti vagy regionális "működési" programok tartalmától (pl. az EMVA által érintett vidékfejlesztési programok, az EHA által érintett nemzeti működési programok, a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap által érintett működési programok, a LIFE+ által érintett egyéves nemzeti prioritások).

A programozás ilyen részletezési "szintjei" lehetővé teszik a tagállamok és/vagy a régiók számára, hogy meghatározzák a helyileg legfontosabb problémákat, és az alapok prioritásként kezeljék azokat. Az egyes szintekre vonatkozó részletek fontossága Alapokként eltérő. Például, az EMVA alatt kialakításra szánt vidékfejlesztési programoknak a támogatásra szánt egyes intézkedéseket nagyon részletes ismertetniük kell. Ezzel ellentétben, az ERFA, az ESZA és a Kohéziós Alap által érintett tervek és programok inkább stratégiaiak, és nem kell tartalmazniuk az intézkedések részletes leírását. Nemzeti és regionális szinten a Bizottságnak nincs elsődleges felelőssége a programok tartalmának meghatározásában, de szerepe lehet ellenőrzésében, hogy a programok összhangban vannak-e a rendeletekben vagy a Stratégiai Iránymutatásokban megállapított Közöségi prioritásokkal. A múltban a pénzügyi, a környezetvédelmi, a mezőgazdasági és fejlesztési minisztériumok (többek között) vettek részt a Közöségi Alapokra támaszkodó programok kidolgozásában.

Az útmutató használóinak tudniuk kell, hogy a táblázatokban felsorolt cikkek nem ugyanazon lehetőségekhez vezetnek minden tagállamban. A támogatási lehetőségek mindig a Rendelkezés szélesebb kontextusának és céljainak felelnek meg (pl. regionális fejlesztés), és bizonyos esetekben a cikk maga is csak egy meghatározott tartalomra korlátozódik (pl. kockázathárítás, megújuló energiaforrások). A Natura 2000 területek kezelése valószínűleg többféle intézkedésből áll össze, melyek – a kérdéses területtől függően – különböző Európai Alapokon és különböző cikkeken keresztül is támogatathatók. Valójában a terület kezelőinek igen ügyesnek kell lenniük, hogy helyesen mérjék fel az alapokat és a programokat ahhoz, hogy a Natura 2000 támogatási szükségleteit megfeleltessék minden létező EU-s és nem EU-s támogatási forrásnak.

A táblázatok végén találhatóak a fő Közöségi alapokat ismertető leírások. Ezek röviden ismertetik az alap céljait, a programozási folyamatot és a Natura 2000-re vonatkozó cikkek listáját (amelyek megtalálhatók a táblázatokban).

Megjegyzendő: Ez az útmutató nem azért készült, hogy helyettesítse a helyi támogatási lehetőségek felkutatását – sok tagállam működtet a Közöségi alapoktól független, de a Natura 2000 területek számára elérhető támogatási programokat. Ez az útmutató kizárólag a fő Közöségi alapokra vonatkozó információkat tartalmazza.

AZ ALAPOK ISMERTETÉSE

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)

2005. szeptember 20-i 1698/2005/EK tanácsi rendelet a vidékfejlesztés támogatásáról az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által. HL L 277/2 21.10.2005.

Szintén lásd: Közösségi Vidékfejlesztési Stratégiai Iránymutatások. HL L.55/20 25.02.2006.

Célkitűzések

Az EMVA célkitűzései a 4. cikkben találhatók. 'A vidékfejlesztés támogatásának hozzá kell járulnia a következő célkitűzések megvalósításához:

- a mezőgazdaság és az erdészet versenyképességének növelése a helyreállítás, a fejlesztés és az innováció támogatása révén;
- a környezet és a természeti környezet jobbá tétele a gazdálkodás támogatása révén;
- az életminőség növelése a vidéki régiókban és a gazdasági tevékenység diverzifikálásának ösztönzése.'

Programozás

Az EMVA egy, a 2007–13 közötti támogatási időszakra vonatkozó programkészítési megközelítésnek megfelelően fog működni. A tagállamok hatóságainak feladata a Nemzeti Stratégiai Tervek (NST-k) és Vidékfejlesztési Programok (VFP-k) elkészítése, melyekben nemzeti/regionális kontextusba ültetik át a Rendeletben és a Stratégiai Útmutatóban található Közösségi prioritásokat. Sok esetben lesznek nemzeti vagy regionális prioritások a különleges problémák vonatkozásában.

Az EMVA-ról szóló rendelet tartalmazza az NSP-k és az VFT-k kialakításához és elfogadásához szükséges eljárásokat és az NSP-k és a VFT-k elvárt tartalmát/szerkezetét (lásd a II. és III. címet). A vidékfejlesztési programok alá nem tartozó tevékenységeket az EMVA nem támogatja. Ezért fontos, hogy ha a hatóságok szeretnék EMVA-s társfinanszírozáshoz jutni bizonyos tevékenységeket illetően, akkor a Natura 2000 területek kezelésével kapcsolatos szükségleteket és célkitűzéseket integrálják a Nemzeti Stratégiai Tervekbe, azt követően pedig a kapcsolódó tevékenységeket/intézkedéseket illesszék be az VFT-k-be.

Az EMVA végrehajtási rendelet részletesen ismerteti, hogy a tagországok miként használhatják az 1698/2005/EK rendelet intézkedéseit. Ezek a rendelkezések tartalmazzák az 1974/2006/EK 2006. december 15. rendelkezést, mely lefekteti a Tanács 1698/2005 rendeletét a vidékfejlesztési támogatásról az EMVA-ból⁴ és az Bizottság 1975/2006/EK 2006. december 7. rendeletét, amely lefekteti a Tanács 1698/2005/EK rendelkezését az ellenőrzésről, úgymint a keresztmegfeleltetésről ('cross compliance') a vidékfejlesztési támogatásokkal kapcsolatban⁵.

Támogatás

Az EMVA a vidékfejlesztés négy "tengelyére" épül. Az egyes tengelyek esetében a minimális kiadások a következőképpen alakulnak:

A minimális alsó határ betartásán felül a tagállamok maguk dönthetik el, milyen arányban költenek az egyes tengelyekre. A 4. tengelyt (Leader) azért hozták létre, hogy keresztmegfeleltetési megoldásként lehetővé tegye az integrált vidékfejlesztést a másik három tengely valamelyikének vagy mindháromnak a megcélzásával. (lásd a keretes részt). Megjegyzendő, hogy a 2007–13 közötti EU költségvetés mérete következtében valószínűleg valamiféle versengés alakul majd ki a támogatásért az intézkedések között nemzeti szinten, és a Natura támogató intézkedéseket az érdekelteknek keményen promotálniuk kell a többi, "konkurens" intézkedéssel szemben. Éppen ezért a legfontosabb a dinamikus gondolkodás. Az érdekelteknek és a nemzeti hivataloknak hasonlóképpen keresniük kell az EMVA-n belül elérhető lehetőségeket az integrált vidékfejlesztéshez. Ez azt jelenti, hogy az intézkedésekből ki kell választani azokat, melyek nem csak a környezet és a Natura számára jelentenek nyerési lehetőséget, de a helyi gazdaság és társadalom is nyer velük.

4 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_368/l_36820061223en00150073.pdf

5 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_368/l_36820061223en00740084.pdf

A LEADER

A Leader az új EMVA negyedik tengelye, melyet az első három tengely (a versenyképesség növelése, a környezet és a természeti környezet fejlesztése, a vidéki élet minősége és a vidék gazdaságának diverzifikálása) prioritásaihoz való hozzájárulásként, valamint a vidékfejlesztés és a fejlett irányítás ösztönzésére hoztak létre. A teljes EMVA támogatások 5%-a jut a Leader tengelynek (új tagországok esetén 2,5%). A Leader helyi stratégiák arra alapulnak, hogy a rendelkezésre álló forrásokat a lehető legjobb módon hasznosítsák. Állami-magán partnerségek, az úgynevezett helyi akciócsoportok (LAG-ok), határozzák meg a hozzájuk tartozó vidéki közösségeken belül a fejlesztési szükségleteket. Ezek azután bekerülnek a fejlesztési tervbe. A Leader segíti ezeket a helyi akciócsoportokat abban, hogy ösztönözzék és támogassák azoknak a kisléptékű, innovatív projekteknek a fejlesztését, melyek fenntartható módon illeszkednek a helyi szükségletekhez. A Leader támogatja a különböző európai országok LAG-jai közötti kooperációt az együttes projektfejlesztés és a regionális, nemzeti és európai uniós szintű hálózatépítés érdekében. A múltbéli programozási időszakokban sok Leader projekt nyújtott segítséget a Natura 2000-nek. A Leader legnagyobb előnye nem egy nagy támogatási forrás az egyes Natura 2000 intézkedések számára, hanem sokkal inkább az a megközelítés, mely támogatja a helyi szereplők együttműködését és az integrált profektek fejlesztését. Ezért nagyon előnyös azon területek számára, amelyek stratégiája a természetvédelmet és a földhasználatot olyan fenntartható módon kombinálja, mint például a Natura 2000 területek értékének növelése például az ökoturizmus vagy a helyi termékek marketingje révén. A múltbéli Leader projektekre és programokra példák, illetve további információk elérhetők a http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm.

4. TÁBLÁZAT: AZ EMVA PRIORITÁSI TENGELYEI

Tengely	Minimális kiadás (%)
1. A mezőgazdasági és az erdészeti ágazat versenyképességének növelése.	10
2. A környezet és a természeti környezet fejlesztése.	25
3. Életminőség a vidéki területeken és a vidéki gazdaság diverzifikálása.	10
4. Leader	5

5. TÁBLÁZAT: AZ EMVA VÉGREHAJTÁSI FOLYAMATÁNAK KULCSFONTOSSÁGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
Az Európai Parlament véleménye a Vidékfejlesztésről szóló Közösségi Stratégiai Iránymutatásokról; a Tanács által elfogadott Közösségi Stratégiai Iránymutatások	2006. február
A tagállamok konzultációja az NSP-kről A végrehajtási rendelkezések elfogadása a Bizottság által	2006. január–március 2006. április–június
A tagállamok benyújtják az NSP-eket	2006. március–május, azaz maximum 3 hónappal a Közösségi Stratégiai Iránymutatások elfogadása után, de függ a Strukturális Alapokra vonatkozó általános rendelkezés elfogadásától.
Az illetékes hatóságok benyújtják az VFT-eket	Legalább 2, maximum 4 hónappal az NSP-k benyújtását követően
Tárgyalások az VFT-kről a Bizottság és a tagállamok között	6 hónappal az VFT-k benyújtását követően
Az NSP-k és az VFT-k elkezdése	2007. január 1.

Megjegyzendő: A fenti táblázat csupán megközelítő dátumokat tartalmaz, tekintve, hogy az egyetlen konkrét dátum 2007. január 1., amikor az NSP-k és az VFT-k elkezdődnek. A Pénzügyi Perspektívák véglegesítésének további késlekedése azt eredményezheti, hogy a tagállamok kitolják az NSP-k és az VFT-k véglegesítését addig, amíg nem lesznek biztosak abban, hogy van egy világos költségvetési keret, melyből programjaikat működtetni tudják.

6. TÁBLÁZAT: AZ EMVA-RÓL SZÓLÓ RENDELETNEK A NATURA 2000-REL KAPCSOLATOS ALAPVETŐ FONTOSSÁGÚ CIKKEI⁶

Cikk	Szöveg
20(a)(i)	Szakmai képzés és információs tevékenység, beleértve a tudományos ismeretek és innovatív gyakorlatok terjesztését a mezőgazdaságban, az élelmiszeripari és erdészeti szektorban foglalkoztatottak számára
20(b)(ii)	Az erdők gazdasági értékének növelése
20(b)(vi)	A természeti katasztrófák által károsodott mezőgazdasági termelékenység potenciál helyreállítása, és megfelelő védőintézkedések bevezetése
36(a)(i)	Természeti hátrány miatt kifizetések a gazdálkodóknak hegyvidéki területeken
36(a)(ii)	Kifizetések a gazdálkodóknak nem hegyvidéki, hátránnyal küzdő területeken.
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK irányelvhez kapcsolódó kifizetések;
36(a)(iv)	Agrár-környezetvédelmi kifizetések
36(a)(vi)	Nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]
36(b)(i)	Mezőgazdasági földterület első erdősítése
36(b)(ii)	Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása mezőgazdasági területen
36(b)(iii)	Nem mezőgazdasági területek első erdősítése
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések
36(b)(vi)	Erdészeti potenciál helyreállítása és védőintézkedések bevezetése
36(b)(vii)	Nem produktív beruházások támogatása [erdők]
52(a)(i)	Nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálása
52(a)(iii)	A turizmussal kapcsolatos tevékenységek ösztönzése
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és gyarapítása
52(c)	Képzési és információs intézkedés a 3. tengely által lefedett területeken működő gazdasági szereplők számára
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtásása céljából
63	Leader

6 Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozással pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.

Európai Halászati Alap

A 2004/0169 (CNS) intézményközi adatállománynak megfelelően.

A Tanács 1198/2006/EK 2006 július 27-i rendelete az Európai Halászati Alapról.

Célkitűzések

Az Európai Halászati Alap (EHA) célkitűzéseit a 4. cikk tartalmazza. Ezek (többek között):

- A Közös Halászati Politika (KHP) támogatása;
- A halászati ágazattal kapcsolatban lévő környezet és természeti erőforrások védelmének és fejlesztésének előmozdítása; és
- A fenntartható fejlődés és az életminőség javulásának ösztönzése a halászati ágazatban tevékenységet folytató területeken.

Programozás

Az EHA a 2007–13 közötti támogatási időszak programozási megközelítésének megfelelően fog működni. A tagállamok hatóságainak el kell készíteniük és fogadniuk egyrészt a Nemzeti Stratégiai Terveiket (NSP-k), kialakítva halászati ágazatukra vonatkozó startégiájukat a KHP-vel összefüggésben, másrészt a Nemzeti Működési Programokat (NMP-k), részletezve, mekkora EHA összegeket szándékoznak elkölteni az NSP-vel kapcsolatban.

A javasolt EHA rendelet tartalmazza az NSP-k kialakításához és elfogadásához szükséges eljárást, és az elvárt tartalmakat/felépítéseket (lásd a 15. cikket). A NMP-k az NSP-knél jóval specifikusabbak, és sokkal inkább középpontban vannak. Azt ismertetik, miként szándékoznak a tagállamok felhasználni az EHA alapokat (lásd EHA 17. cikket). Ezért a tagállamoknak fel kell állítaniuk az EHA által társfinanszírozott politikák és prioritások végrehajtásának keretét. Az EHA nem finanszíroz többet olyan tevékenységet, mely nincs benne a NMP-kben. **Ezért fontos, hogy a Natura 2000 területek kezelésével kapcsolatos tevékenységek benne legyenek a NMP-kben, ha a hatóságok az ilyen tevékenységeknek az EHA általi társfinanszírozását szándékoznak igénybe venni.**

7. TÁBLÁZAT: Az EHA MEGVALÓSÍTÁSI FOLYAMATÁNAK ALAPVETŐ FONTOSSÁGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
A tagállamok benyújtják az NSP-eket	Legkésőbb az NMP-k benyújtásakor
A tagállamok benyújtják az NMP-eket	2006. december 31-ig
A Bizottság esetleges felszólítása a tagállamoknak az NMP-k módosítására	A NMP benyújtását követő két hónapon belül
A Bizottság jóváhagyja az NMP-eket	Legfeljebb négy hónappal az elfogadott NMP benyújtását követően
Az NMP-k elkezdése	2007. január 1.
Az NSP megvalósításának megvitatása a Bizottság által szervezett, és a tagállam írásos benyújtásain alapuló üléseken	2011. december 11.

8. TÁBLÁZAT: Az EHA-RÓL SZÓLÓ RENDELETNEK A NATURA 2000-REL KAPCSOLATOS ALAPVETŐ FONTOSSÁGÚ CIKKELI

Cikk	Szöveg
4	Célkitűzések
21	Az 1. prioritási tengely intézkedéseinek hatálya: utalás a 20. cikk (c) bekezdésére: szociális-gazdasági kompenzáció a flottaállomány kezelésének támogatásához, beleértve a szakképzést
27(1)(a)	Az Alap hozzájárulhat a tagállamok által javasolt, a halászati fejlesztések által érintett halászokra vonatkozó szociális-gazdasági intézkedések finanszírozásához, amely intézkedések magukban foglalják: a tevékenységek diverzifikálását a halászok számára többszörös munkalehetőségek támogatása céljából;
27(1)(c)	Az Alap hozzájárulhat a tagállamok által javasolt, a halászati fejlesztések által érintett halászokra vonatkozó szociális-gazdasági intézkedések finanszírozásához, amely intézkedések magukban foglalják: átképzési tervek a tengeri halászaton kívüli foglalkozásokra;
28	Az 2. prioritási tengely intézkedéseinek hatálya: ref – beavatkozás az akvakultúra termékek előállításába
29(1)(b)	Olyan akvakultúra módszerek bevezetése, melyek alapján csökkentik a környezetre tett negatív hatást vagy erősítik a pozitív, összehasonlítva a hagyományos eljárásokkal az akvakultúra ágazatban;
29(1)(c)	A gazdasági és társadalmi szerkezet és a környezet megővése és fejlesztés szempontjából is fontos hagyományos akvakultúra tevékenységek támogatása;
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fejlődést jelentenek a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség, a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekintetében;
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák
36	A 3. prioritási tengely intézkedéseinek hatálya, közérdekű intézkedések
37(a)	Fenntartható hozzájárulás a források jobb kezeléséhez vagy megővéséhez;
37(b)	A szelektív halászati módszerek vagy felszerelések támogatása, és a véletlen fogások számának csökkentése;
37(c)	A hátrahagyott halászati felszerelések begyűjtése a tengerfenékről a fantomhalászat elleni küzdelem részeként;
37(g)	Az akvakultúra területek fejlesztése, helyreállítása vagy feljavítása;
37(i)	A szakmai ismeretek fejlesztése; vagy új képzési módszerek és eszközök kialakítása;

7 Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozási pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.

37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban dolgozók közötti partnerség erősítése;
38(2)(a)	A vízi fauna és flóra védelmét és fejlődését szolgáló statikus és mobil eszközök konstrukciója vagy üzembe helyezése;
38(2)(b)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat
38(2)(c)	Ahol a halászati tevékenységekre közvetlenül vonatkoznak, a környezet védelme és javítása az N2K keretében, kivéve a működési költségeket
41(2)(b)	Kísérleti projektek: a kezelési tervek és a halászati odaítélési tervek vizsgálatára használt tesztek alkalmassá tétele – beleértve, ha szükséges, nem halászati zónák kialakítását – arra, hogy a biológiai és gazdasági következmények és a kísérletes újratelepítés értékelhetők legyenek
41(2)(c)	Kísérleti projektek: módszerek kifejlesztése és tesztelése a halászati eszközök szelektivitásának növelésére, a véletlen fogások, a környezetre tett hatás és a hulladék mennyiségének csökkentésére, különösen a tengerfenéken
43	Az 4. prioritási tengely intézkedéseinek hatálya, különösen utalva a (2). Cikk (b), (c) és (d) bekezdéseire
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a halászok számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyek létrehozása révén többszörös munkahelyek támogatásán keresztül
44(1)(e)	A kis halászterületekkel és a turizmussal kapcsolatos infrastruktúra támogatása a kis halászközösségek segítése céljából
44(1)(f)	A környezet védelme a halászterületeken azok vonzerejének megóvása, a halászati tevékenységet folytató tengerparti falvainak, településeinek megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti és építészeti örökség védelme és fokozása céljából
44(1)(h)	A halászati ágazatban dolgozó régiók közötti és a nemzetek közötti együttműködésének támogatása, elsősorban hálózatba építés és a legjobb gyakorlat terjesztése révén
44(1)(i)	Szakértelem megszerzése és a helyi fejlesztési stratégia előkészítésének és megvalósításának előmozdítása
45	Az állami vagy magán partnereket képviselő 'helyi entitások vagy csoportok' részvétele a halászati területek fenntartható fejlődésében

Az ERFA; az ESzA és a Kohéziós Alap

A kohéziós politika legfőbb célkitűzése a tényleges köz-elítésnek és a szociális-gazdasági és területi egyenlő-tlenségek csökkentésének támogatása. Ehhez az Unió kevésbé fejlett országaiban, régiókban és területein eszközöl társfinanszírozott beruházásokat. A 2007–13 közötti időszakban a megújult Lisszaboni Agenda és a beruházások azon kategóriái lesznek fókuszban, melyek különösképpen hozzájárulnak a fejlődéshez, mint például a kutatások és fejlesztések, a fizikai infrastruktúrák, a környezetbarát technológiák, az emberkincs és a tudás. A Közösségi Stratégiai Iránymutatások (CSG)⁸. tartalmazza a természetvédelmet és a fajok védelmét a környezeti jogszabályoknak megfelelően.

8 COM(2005) 299/A növekedés és a munkahe-lyek támogatásának kohéziós politikája: Közös-ségi Stratégiai Iránymutatások, 2007–13

Az Európai Regionális Vidékfejlesztési Alapról (ERFA), az Európai Szociális Alapról (ESzA) és a Kohéziós Alapról (KA) szóló általános rendelet fogalmazza meg az álta-lános elveket, szabályokat és standardokat mindhárom alap megvalósítása tekintetében. Továbbá, minden egyes alapra részletesebb előírások vonatkoznak, me-lyeket három külön rendelkezésben foglaltak össze (a Tanács 1083/2006. rendelete).

A 2007–13 közötti programozási időszakra a Bizottság egy fontosabb egyszerűsítést javasolt. A Kohéziós Po-litika **három alapfog** tartalmazni:ezek az ERFA, a KA és az ESzA, valamint **három célkitűzés**: 1: Célkitűzés: az ERFA, az ESzA és a KA által finanszírozott ‘Konvergen-cia’, 2. Célkitűzés: az ERFA és az ESzA által finanszírozott ‘Regionális versenyképesség és foglalkoztatás’ és 3. Cél-kitűzés: az ERFA által finanszírozott ‘Területi együttmű-ködés’. A Konvergencia célkitűzés megcélzottjai azok a régióik, melyeken az egy főre jutó kevesebb mint az EU-s átlag 75%-a. Az összes többi régió a 2. célkitűzés potenciális jelöltje.

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)

Az Európai Tanács 1083/2006 2006. július 11. rendelete lefekteti az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Eu-rópai Szociális Alap és a Kohéziós Alap általános intéz-kedéseit illetve hatályon kívül helyezi a 1260/1999 /EK rendeletét.

Az Európai Parlament és a Tanács 1080/2006 2006. jú-lius 5. rendelete Európai Regionális Fejlesztési Alapról és hatályon kívül helyezi a 1783/1999/EK .

Célkitűzések

Az ERFA a regionális különbségek csökkentése és a re-gionális gazdaság strukturális fejlesztésének és kiigazít-ásának támogatása révén hozzájárul az Európai Unión belüli gazdasági, szociális és területi kohézió megerősít-éséhez. Különösen pedig az ERFA feladata a verseny-képesség és az innováció erősítése, fenntartható mun-kahelyek létesítése és a környezetvédelmi szempontból helytálló növekedés segítése.

Az ERFA segítségét számos olyan tételes prioritásra összpontosítja, melyek az EU Kohéziós Alapjának célki-tűzéseire reflektálnak (az ERFA rendelet 4., 5. és 6. cikke). Az ERFA általában véve hozzájárul a különböző regioná-lis fejlesztési kezdeményezések (pl. produktív beruhá-zások és infrastruktúrák) finanszírozásához.

Programozás

Az ERFA a 2007–13 közötti időszakban egy programozási megközelítésnek megfelelően fog működni. Általában a Strukturális és a Kohéziós Alap stratégiai megközelítéseinek és programozásának végrehajtása három lépésben fog történni: 1) Az Európai Tanács létrehozza a **Közösségi Stratégiai Iránymutatások** Kohéziós Alapra vonatkozóan, 2) a tagállamok megalkotják **nemzeti stratégiai referenciakeretmunká** (NSRK), melyek ismertetik a Közösség célkitűzéseihez való hozzájárulás stratégiáját, 3) a tagállamok előkészítik **működési program**, melyek meghatározzák az ERFA (valamint az ESZA és a Kohéziós Alap) által érintett konkrét tevékenységeket a tagállamok szintjén. Az NSRK és a működési programok a 2007. január és 2013. december 1. közötti időszakot ölelik fel.

A működési programok azt mutatják be, miként szándékoznak a tagállamok működtetni az ERFA alapokat. Ezért tartalmazzák az Alap általi társfinanszírozásra szánt politikák és prioritások végrehajtásának kereteit. A működési programokban nem szereplő tevékenységeket az ERFA nem támogatja. Ezért fontos, hogy a működési programok tartalmazzák a Natura 2000 területek kezelésével kapcsolatos tevékenységeket, amennyiben a hatóságok szeretnének ERFA-os társfinanszírozáshoz jutni ezen tevékenységekhez.

Az új Európai területi együttműködés

Az új európai területi együttműködés (ERFA rendelet 6. cikk) tölti be a korábbi közösségi kezdeményezés az INTERREG szerepét. Ez egy fontosabb státusba helyezi a területi együttműködést, ami így egy szintre kerül a konvergencia és a versenyképesség célkitűzéssel. A 2007–13-ra vonatkozó Regionális Alapok teljes felhasználható összegének 2,44%-a jelenlegi területi együttműködés célkitűzés támogatására fordítódik és három elemre osztható:

6.1. határon átnyúló (célkitűzés 74%-a) 65 különböző földrajzi program területet tartalmaz és helyi problémákat ölel fel a szárazföldi és tengeri területeken illetve a természeti erőforrások kezelésének, vízgyűjtők, stb. terén. Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie, de csak egy kell, hogy tagállam legyen (19.(1) cikk).

6.2. transznacionális (célkitűzés 21%-a) 13 különböző földrajzi program területet tartalmaz és az innovációt, környezetet, vízgazdálkodást, kockázat megelőzést, tengeri biztonságot, a fenntartható városfejlesztést helyezi a középpontba. Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie, de csak egy kell, hogy tagállam legyen (19 (1) cikk).

6.3. interregionális (célkitűzés 5%-a) Ez az elem a tapasztalatcserére és a legjobb példák bemutatására helyezi a hangsúlyt az innováció és a kockázat megelőzés terén. Az egész Eu területére egy program készül és a tevékenységek a főbb strukturális alapok részeit képezik. Itt legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie, de csak kettőnek kell tagállamnak lennie (19 (2) cikk).

There will be new programme monitoring and steering committees set up at relevant regional or interregional levels to supervise the implementation of these programmes. Új monitoring program készül és irányító testület et álltanak fel az megfelelő regionális és interregionális szinten, hogy ellőnőrizték a programok végrehajtását. ERFA 6. cikk alapján támogatásra jogosult régiók (Európai területi együttműködés): http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/cartes_en.htm

9. TÁBLÁZAT: Az ERFA VÉGREHAJTÁSI FOLYAMATÁNAK KULCSFONTOSAGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
a Kohéziós Alapokra vonatkozó Közösségi Stratégia Iránymutatások létrehozása	2006/702/EK elfogadva 2006. október 6-án
A tagállam előkészíti és benyújtja az NSRFs	Amint lehetséges, miután a Közösségi Stratégiai Iránymutatások elfogadásra kerültek (Általános Rendelet, 28.2 cikk).
A tagállam előkészíti és benyújtja az ERFA által érintett működési programok javaslatait	Amint lehetséges, miután a Bizottság döntött az NSRK-ről (Általános Rendelet, 26. cikk) vagy az NSRK bemutatásakor (Általános Rendelet, 28.2 cikk).
A Bizottság a tagállamtól a javasolt program felülvizsgálatát kérheti	
A Bizottság elfogadja a működési programokat	Amint lehetséges, miután a tagállam hivatalosan benyújtotta (Általános Rendelet, 32.5 cikk).
Az ERFA működési programok kezdete	2007. január 1.
A tagállamok jelentést nyújtanak be a Bizottságnak az NSRFs végrehajtásának előrehaladásáról	Az elsőt 2008-ban, az utolsót pedig minden év október 1-ig
Az ERFA működési programok befejeződnek	2013. december 31.

10. TÁBLÁZAT: Az ERFA-RÓL SZÓLÓ RENDELETNEK A NATURA VONATKOZÓ ALAPVETŐ FONTOSAGÚ CIKKEI⁹

Cikk	Szöveg
	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzés
4 (2)	Információs társadalom, beleértve az elektronikus hírközlési infrastruktúra, a helyi tartalom, a szolgáltatások és alkalmazások fejlesztését, az online közszolgáltatásokhoz való biztonságos hozzáférés javítását és az említett közszolgáltatások fejlesztését, a KKV-k részére az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) átvételéhez és hatékony használatához vagy új ötletek hasznosításához nyújtott támogatást és szolgáltatásokat;
4 (4)	Környezetvédelem, beleértve a vízellátással, a víz- és hulladékgazdálkodással, a szennyvíztisztítással és a levegő minőségével kapcsolatos beruházásokat; a sivatagosodás megelőzését, megfékezését és az ellene való küzdelmet; a környezetszennyezés integrált megelőzését és megfékezését; az éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló támogatást; a fizikai környezet rehabilitációját, beleértve a szennyezett ipari területeket és a talajt, valamint a rozsdadozások újjahasznosítását; a biológiai sokféleség és a természetvédelem előmozdítását, beleértve a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseket; a KKV-k részére nyújtott támogatást a fenntartható termelési mintáknak a költséghatékony környezetgazdálkodási rendszerek bevezetése és a környezetszennyezés megelőzésére irányuló technológiák átvétele és alkalmazása révén történő előmozdítása érdekében;
4 (5)	A kockázatok megelőzése, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek kidolgozását és végrehajtását;
4 (6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;

9 Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozás pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.

Cikk	Szöveg
4 (8)	Közlekedési beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztését és a TEN-T hálózathoz való kapcsolódást; a tiszta közlekedés integrált stratégiáit, amelyek hozzájárulnak az utas- és áruszállítási szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához, a kiegyensúlyozottabb módozati megoszlás megvalósításához, az intermodális rendszerek előmozdításához és a környezeti hatások csökkentéséhez;
4 (9)	Energetikai beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztéseibe történő befektetéseket, amelyek hozzájárulnak az ellátás biztonságának javításához, a környezetvédelmi szempontok integrálásához, az energiahatékonyság javításához és a megújuló energiák fejlesztéséhez;
4 (10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzerő fokozásához és az életminőség javításához;
	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzés
5(2)a	Környezet és kockázatmegelőzés, különösen: a fizikai környezet, többek között a szennyezett, elszívagosodott és rozsdávozati ipari és földterületek rehabilitációjára irányuló befektetések ösztönzése;
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;
5(2)c	Környezet és kockázatkezelés, különösen: az energiahatékonyságnak és a megújuló energiaforrások termelésének, valamint a hatékony energiagazdálkodási rendszerek fejlesztésének ösztönzése;
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. szivagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;
5(3)a	A másodlagos közlekedési hálózatok megerősítése a TEN-T hálózataival, a regionális vasúti csomópontokkal, a repülőterekkel és kikötőkkel vagy a multimodális platformokkal való összeköttetés fejlesztésével; a fő vasútvonalak sugárirányú kapcsolatokkal történő ellátásával; valamint a regionális és helyi belvízi hajózás és a rövid távú tengeri hajózás előmozdításával;
	Az európai területi együttműködéssel kapcsolatos célkitűzés
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;
6(1)d	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az elszigeteltség mérséklése a közlekedés, az információ, továbbá a hírközlő hálózatok és szolgáltatások, valamint a határokon átnyúló vízellátási, hulladékgazdálkodási és energiaellátási rendszerek és létesítmények javított elérhetősége révén;
6(1)e	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az együttműködés, a kapacitások és az együttes hasznosítás fejlesztése az infrastruktúrát területén, különösen az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, a kultúra, az idegenforgalom és az oktatás.

Cikk	Szöveg
6(1)end	Emellett az ERFA hozzájárulhat a jogi és igazgatási együttműködés, a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrációja, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések, a nemek közötti egyenlőség és az egyenlő esélyek, a képzés és a társadalmi integráció előmozdításához, valamint az emberi erőforrások és a K+TF létesítmények megosztásának elősegítéséhez.
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2.pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat meghatározására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek figyelembevételét és elemzését magukban foglaló tevékenységek.
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdávozatok rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások.
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.

Európai Szociális Alap (ESZA)

A Tanács 1083/2006/EK 2006. július 11. rendelete lefekteti az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap általános intézkedéseit illetve hatályon kívül helyezi a 1783/1999 rendeletét.

Az Európai Parlament és a Tanács 1081/2006 2006. július 5. rendelete Európai Regionális Fejlesztési Alapról és hatályon kívül helyezi a 1784/1999/EK .

Célkitűzések

Az ESZA támogatja a teljes foglalkoztatottságot célzó folyamatok megvalósítását segítő politikákat és prioritásokat, növeli a munka minőségét és produktivitását, és támogatja a szociális beilleszkedést és kohéziót (az Európai Foglalkoztatási Stratégiában (EES)). Az ESZA különösképpen figyelembe veszi a Közösségnek a szociális beilleszkedésre, az oktatásra és a férfiak és nők közötti egyenlőségre vonatkozó célkitűzéseit. Az ESZA nyújtotta támogatás számos prioritásra összpontosul, melyek az EU Kohéziós Politikájának célkitűzéseit tükrözik (az ESZA-ról szóló rendelet 3. cikke).

Programozás

Az ESZA a 2007–13 közötti időszakban egy programozási megközelítésnek megfelelően fog működni. A Strukturális és Kohéziós Alapok stratégiai megközelítéseinek és programozásának végrehajtása általánosságban három lépésben fog történni: 1) Az Európai Tanács létrehozza a **Közösségi Stratégiai Iránymutatásokat** a Kohéziós Alapra vonatkozóan, 2) a tagállamok megalkotják nemzeti stratégiai referencia keretmunkáikat (NSRK), melyek ismertetik a Közösség célkitűzéseire való hozzájárulás stratégiáját, 3) a tagállamok előkészítik **működési program**jaikat, melyek meghatározzák az ESZA (valamint az ERFA és a Kohéziós Alap) által érintett konkrét tevékenységeket a tagállamok szintjén. Az NSRK és a működési programok a 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakot ölelik fel.

Az ESZA működési programjai stratégiai választásokat és prioritásokat fognak tükrözni, ezért korlátozott a hatálya a tevékenységek bevonására. Lehetséges lesz azonban bevonni környezetvédelmi prioritásokat a programokba, és ezek olyan területekhez is kapcsolódhatnak, melyek támogathatják a Natura 2000 végrehajtását (pl. egy tagállam környezetvédelmi kezeléssel kapcsolatos közigazgatásának reformja).

10 Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozás pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeketds.

11. TÁBLÁZAT: Az ESZA VÉGREHAJTÁSI FOLYAMATÁNAK KULCSFONTOS SÁGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
a Kohéziós Alapokról szóló Közösségi Stratégia Iránymutatások megalkotása	Elfogadott 2006/702 2006. október 6.Európa Tanács határozat
A tagállamok előkészítik és benyújtják az NSRF-eket	Öt hónapon belül várható a Közösségi Stratégiai Iránymutató elfogadása (Általános rendelkezések 28.2 cikk.)
A tagállamok előkészítik és benyújtják az ESZA által érintett működési programok javaslatait	Maximum 5 hónap múlva várható, hogy elfogadják a az NSRK-ra vonatkozó határozatot (Általános rendelkezések 32.3 cikk) történetesen egy időben az NSRK ismertetésével (Általános rendelkezések 28.2 cikk.)
A Bizottság kérheti a tagállamoktól a javasolt programok felülvizsgálatát	
A Bizottság elfogadja a működési programokat	Minél hamarabb, de nem később, mint 4 hónappal azután, hogy a tagállamok benyújtják (Általános rendelkezések 32.5 cikk)
A ESZA működési programok elkezdődnek	2007. január 1.
A tagállamok jelentést nyújtanak be a Bizottságnak az NSRF-ek végrehajtásának előrehaladásáról	Első alkalommal 2008-ban, majd minden évben legkésőbb október 1-ig
Az ESZA működési programok befejeződnek	2013. december 31.

12. TÁBLÁZAT: Az ESZA-RÓL SZÓLÓ RENDELET NATURA 2000-VONATKOZÓ ALAPVETŐ FONTOS SÁGÚ CIKKEI¹⁰

Cikk	Szöveg
	A konvergenciával és a regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések
3(1)a ii	Az egész életen át tartó tanulás, valamint a vállalatok – különösen a KKV-k – és a munkavállalók fokozott humánerőforrás-beruházásai, rendszerek és stratégiák fejlesztésével és megvalósításával, beleértve a tanonc-képzést, amelyek biztosítják a képzéshez való jobb hozzáférést, különös tekintettel az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók számára, a képesítések és a kompetenciák fejlesztésével, az IKT, az e-tanulás, környezetbarát technológiák és a vezetési ismeretek és készségek terjesztésével, a vállalkozói szellem, az innováció és a vállalkozásindítás ösztönzésével;
	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzés
3(2)b i	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiáival összefüggésben;
3(2)b ii	Az igények korai meghatározását biztosító aktív és megelőző intézkedések végrehajtása egyéni cselekvési tervek és személyre szabott támogatás kíséretében, például személyre szabott képzés, álláskeresés, az elbocsátás előtt álló munkavállalók elhelyezkedését segítő szolgáltatás és mobilitás, önfoglalkoztatás és új vállalkozások létrehozása, beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat, a munkaerő-piaci részvételt ösztönző intézkedések, az idősebb munkavállalók hosszabb ideig történő foglalkoztatására szolgáló rugalmas intézkedések, valamint a munka és a magánélet összehangolására irányuló intézkedések, mint a gyermekek és a hozzátartozók gondozását biztosító szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése;

Kohéziós Alap

A Tanács 1083/2006 2006. július 11. rendelete lefekteti az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap általános intézkedéseit illetve hatályon kívül helyezi a 1260/1999 rendeletét; illetve a Tanács 1084/2006 2006. július 11. rendelete a Kohéziós Alapról és hatályon kívül helyezi a 1164/1994/EK rendeletet.

Nem valószínű, hogy a Kohéziós Alap közvetlenül használható lesz a Natura 2000 finanszírozására, bár lehetnek olyan esetek amikor a Natura 2000 területek részesülhetnek támogatásban, olyan projekteken keresztül, amiket a Kohéziós Alap támogat.

Célkitűzések

A Kohéziós Alap a következő célokra nyújt támogatást:

- Transzeurópai közlekedési hálózatok, különös prioritással az európai érdekeltségű projektek (1692/96/EK határozat);
- A Római Szerződésnek a környezetről szóló politikai és cselekvési program alá eső, a Közösség környezetvédelmi politikája számára meghatározott prioritásai körébe tartozó 174. cikke célkitűzéseinek megvalósítása;
- A fenntartható és világosan megjelölt környezeti előnyökre – mint a hatékony energiafelhasználás és a megújuló energiaforrások, a transzeurópai hálózaton kívül eső közlekedési ágazatban a vasút, a folyami és tengeri hajózás, az intermodális szállítási rendszerek és azok kölcsönös átjárhatósága, a közúti és légi közlekedés működtetése, a tiszta városi közlekedés és tömegközlekedés – alapozva fejlesztendő területek.

Programozás

A Kohéziós Alap a 2007–13 közötti időszakban egy programozási megközelítésnek megfelelően fog működni. A Strukturális és a Kohéziós Alapok stratégiai megközelítéseinek és programozásának végrehajtása általánosságban két lépésben fog történni: 1) a tagállamok megalkotják **nemzeti stratégiai keretmunkáikat** (NSRK-k), melyek ismertetik a Közösség célkitűzéseire való hozzájárulás stratégiáját, 2) a tagállamok előkészítik **működési programjaikat** (MP-k), melyek meghatározzák az Alap támogatásával végrehajtandó prioritások koherens csoportját. Minden prioritási tengely tartalmaz egy működési csomagot. Az NSRK és a működési programok a 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakot ölelik fel. A működési programokat az EK fogadja el.

Nem társfinanszírozhatóak azok a tevékenységek, melyek nem szerepelnek a prioritási tengelyekkel összefüggésben.

13. TÁBLÁZAT: A KOHÉZIÓS ALAP VÉGREHAJTÁSI FOLYAMATÁNAK KULCSFONTOS SÁGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
Közösségi Stratégiai Iránymutatások a Kohéziós Alaphoz	A Tanács 2006/702 2006. október 6. határozata
A tagállamok benyújtják az NSRF-eket	Öt hónapon belül várható a Közösségi Stratégiai Iránymutató elfogadása (Általános rendelkezések 28.2 cikk.)
A tagállamok benyújtják működési programjukat	Minél hamarabb, de nem később, mint 4 hónappal azután, hogy a tagállamok benyújtják (Általános rendelkezések 32.5 cikk)

Az informális tárgyalások már megkezdődtek a tagállamokkal a NSRK-ról.

14. TÁBLÁZAT: A KOHÉZIÓS ALAPRÓL SZÓLÓ RENDELETNEK A NATURA 2000-VONATKOZÓ ALAPVETŐ FONTOS SÁGÚ CIKKEI¹¹

Cikk	Szöveg
2 (1)b	Az Alap a következő területeken végzett tevékenységekhez nyújt támogatást, megfelelő egyensúlyt biztosítva, és valamennyi támogatásban részesülő tagállam egyéni beruházási és infrastrukturális szükségleteivel összhangban: környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.

11 **Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozásként, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.**

Környezetvédelmi pénzügyi eszközök (LIFE+)

A LIFE+ három részből fog állni: LIFE+ Természet és Biodiverzitás, LIFE+ Környezetvédelmi Politika és Kormányzás, illetve LIFE+ Információ és Kommunikáció.

Célkitűzések

A LIFE+ Természet és Biodiverzitás különleges célkitűzéseit a 4. cikk tartalmazza:

- hozzájárulás a Közöségi politika és jogalkotás végrehajtásához a természet és a biológiai sokféleség vonatkozásában [...]; és a Natura 2000 hálózat megvalósításának és további fejlesztésének támogatása, beleértve a part menti és a tengeri élőhelyeket és fajokat;
- hozzájárulás a Közöség természetvédelmi és a biológiai sokféleségre vonatkozó politikájának és jogalkotásának fejlesztéséhez, vizsgálatához, ellenőrzéséhez és értékeléséhez szükséges tudásbázis konszolidációjához;
- a természet és a biológiai sokféleség, és az azokra ható faktorok, nyomások és válaszok ellenőrzését és értékelését célzó politikai megközelítések és eszközök megtervezésének és végrehajtásának támogatása, különös tekintettel a biológiai sokféleség csökkenésének megállítására a Közöség területén 2010-re és az éghajlatváltozás természetére és biodiverzitásra gyakorolt hatásaira.
- a jobb környezetvédelmi kormányzás és az érdekeltek, beleértve a nem kormányzati szervezeteket, szélesebb körű bevonásának támogatása a természetvédelmi és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos politika és jogszabályok megvalósításáról szóló konzultációkba.

Programozás

A LIFE+Alap a Bizottság által irányított több éves tervezésen alapul. A Bizottság többéves stratégiai programot készít a 2007 és 2010 közötti illetve 2011 és 2013 közötti időszakokra. Ezek a tervek kell, hogy meghatározzák a Közöségi finanszírozás fő célkitűzéseit és a prioritást élvező területeket. Az első többéves programozási időszakra, 2007–10-re vonatkozó munkaprogramot a Rendelet melléklete (II. melléklet) tartalmazza.

A többéves programok mellett a Bizottság információt ad a LIFE+ költségvetés tagország közötti felosztásáról, melyet a nagyságuk, népsűrűség és az Élőhely Irányelv alá tartozó közösségi jelentőségű területek aránya határoz meg. A költségvetés 2007 és 2010 közötti illetve 2011 és 2013 közötti több éves periódusra készül.

A több évre szóló stratégiai programok keretén belül a Bizottság évenkénti pályázati felhívásokat tesz közzé. A tagországokhoz érkeznek be a pályázatok, ők gyűjtik össze és továbbítják a Bizottsághoz véleményezésre. Végül a Bizottság hoz döntést arról, hogy mely projektek kapnak támogatást az éves LIFE+ keretből.

A tagországoknak 2008-tól nyilatkozniuk kell az éves nemzeti prioritások tekintetében a Bizottságnak (a II. mellékletben felsorolt prioritások alapján). Megjegyzendő, hogy ezek az éves prioritások különböznek az EMVA, EHA és a Struktúrális és Kohéziós Alap programjaiban szereplőktől. A Bizottság felhívásának megfelelően, a tagországok írásban észrevételezik az egyes projekteket kiemelve, hogy mennyiben felel meg az éves nemzeti prioritásoknak. A Bizottság felhívásának és a támogatásra kiválasztott pályázatoknak meg egyezniük kell lenniük a nemzeti prioritásokkal.

Kivétel a jogosultság alól: A LIFE+ 10. cikke így fogalmaz: 'Ez a rendelet nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket. A más közösségi pénzügyi eszközök többek között az alábbiak: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, a Versenyképességi és Innovációs Keretprogram, az Európai Halászati Alap és a Hetedik Kutatási keretprogram.' Ez azt jelenti, hogy a LIFE+ nem használható fel olyan tevékenységek támogatására, melyek a jelen útmutatóban ismertetett más közösségi alapok jogosultsági körébe esnek kutatásra, technológiai fejlesztése és demonstrációs tevékenységre

A Rendelet értelmében kedvezményezetteknek nyilatkozniuk kell a Közöségi támogatásokról, amiben részesültek és a folyamatban lévő, a Bizottsághoz benyújtott pályázataikról. A Bizottság és a tagország meggyőződik a közösségi eszközökkel történő koordináció és az összeegyeztethetőség kérdéséről. A Bizottság jelentést készít ezekről az anyagokról a közbeeső jelentésben és a végső értékelésben a 15. cikk szerint. Ez azt jelenti, hogy LIFE+ abban az esetben használható, amikor az ebben a kézikönyvben is tárgyalt, közösségi támogatások előreláthatóan nem megfelelőek a támogatáshoz. Ez a kézikönyv segítséget nyújt az összeegyeztethetőség vizsgálatához. A végső döntés csak nemzeti vagy regionális végrehajtási szinten hozható meg.

15. TÁBLÁZAT: A LIFE+ ALAP VÉGREHAJTÁSI FOLYAMATÁNAK KULCSFONTOSAGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
A Bizottság összeállítja az első több éves stratégiai programot a 2007-2010 közötti időszakra vonatkozóan, és konzultál a tag-államokkal	A Rendelettel együtt elfogadva (II. melléklet)
A tagállamok benyújtják éves nemzeti prioritások listáját a Bizottságnak	Minél előbb, az első több éves stratégiai program elfogadását követően legkésőbb a Bizottság által meghatározott dátumig (amint a 14(2)(a) cikkben) Megjegyzés: 2007-es költségvetésben nem lehet benyújtani prioritásokat.
A LIFE+ Alap működése kezdetét veszi, a Bizottság első pályázati felhívása	2007 ősz
A Bizottság pályázati felhívása	2007-től kezdődően évente

A LIFE+-ról szóló rendeletnek a Natura 2000-rel kapcsolatos alapvető fontosságú cikkei¹²

A LIFE+-ról szóló rendelet Natura 2000-rel kapcsolatos alapvető fontosságú cikke a 3. cikk, mely ismerteti a jogosultsági kritériumokat a rendelet által támogatható intézkedések és projektek vonatkozásában.

Utolva a 3. cikkre, a LIFE+ által finanszírozott projekteknek meg kell felelniük a következő feltételeknek:

- legyenek Közösségi érdekelttségűek azáltal, hogy jelentős mértékben hozzájárulnak a LIFE+ 1. cikke (2) bekezdésében rögzített általános célkitűzéseinek megvalósításához; és
- legyenek technikailag és pénzügyileg koherensek, megvalósíthatóak és pénzt termelnek.

Továbbá, az európai hozzáadott érték biztosítása és az újbóli finanszírozás [...] elkerülése végett az éves nemzeti munkaprogramokban előirányzott intézkedéseknek és az ezen programok szerint végrehajtott projekteknek meg kell felelniük legalább egynek a következő kritériumok közül :

- legyenek vagy a vadon élő madarak védelméről szóló 79/409/EGK tanácsi határozat vagy a természetes élőhelyek, a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK¹³ tanácsi határozat megvalósítását célzó legjobb gyakorlat intézkedések és projektek vagy demonstrációs intézkedések és projektek; vagy
- legyenek a Közösség környezetvédelmi célkitűzéseivel kapcsolatos innovatív intézkedések vagy demonstrációs intézkedések és projektek, beleértve a legjobb gyakorlat technikák, a know-how vagy technológia fejlesztését és elterjesztését; vagy figyelemfelkeltő kampányok és a tűzvédelmi intervenciókba bevont személyek különleges képzése; vagy
- legyenek a Közösségnek az erdők és a környezetvédelmi kölcsönhatások széles bázisú, harmonikus, átfogó és hosszú távú monitorozásával kapcsolatos célkitűzéseinek kialakítására és végrehajtására vonatkozó intézkedések és projektek.

Részletes információkat tartalmaz a Rendelet I. melléklete a használható intézkedésekről. A melléklet (j) pontja tartalmazza azoknak az intézkedéseknek a listáját, melyek előreláthatóan finanszírozást kaphatnak a LIFE3 Természet és Biodiverzitás komponenséből

Ezek tartalmazzák:

- Területek és fajok kezelése és területi tervezés, beleértve a Natura 2000 hálózat ökológiai koherenciájának növelését;
- A védettségi állapot vizsgálata, beleértve módszerek és struktúrák kidolgozását, mint a monitoring;
- Faj- és élőhelyvédelmi tervek tervek készítése és végrehajtása
- Natura 2000 hálózat kiterjesztése tengeri területekre; és területvásárlás (számos, a mellékletben található, korlátozással).
- Továbbá, a jogosultsági korlátokat tartalmazó 9. cikk (fent kifejtve) nagyon fontos.

¹² Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozás pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.

¹³ Az EU Madár és Élőhelyvédelmi Irányelvét illetően

A 7. Kutatási Keretprogram (7KK)

Az Európai Parlament és a Tanács 1982/2006/EK határozata (2006. december 18.) az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–13) – A Bizottság nyilatkozatai

Célkitűzések

A 7. Kutatási Keretprogram (7KK) tartalmazza a Közösségnek a kutatás és a technológiafejlesztés területén érvényes prioritásait és tevékenységeit a 2007. január 1. és a 2013. december 31. közötti időszakra vonatkozóan. A 7KK célkitűzései különösképpen támogatják a lisszaboni agenda céljait a Közösség által támogatott kutatási tevékenységeken keresztül.

Egyebek mellett a 7KK támogatni fogja a nemzetközi kutatásokat számos területen, például a környezetvédelem területén (a határozat 2. cikke). A 7KK által érintett alapvető fontosságú környezetvédelmi témák 1) a klímaváltozásokra, az ökológiai, szárazföldi és óceáni rendszerek változásaira vonatkozó előrejelzések 2) a környezeti nyomások és kockázatok, beleértve az egészséget, ellenőrzésének, megelőzésének és enyhítésének eszközei és technológiái, és 3) eszközök és technológiák a természetes és épített környezet fenntarthatóságáért

Programozás

A 7KK 2007. január 1. és 2013. december 31. között fog működni. Az egyes projektjavaslatok felhívás révén, kutatók meghívásával kerülnek benyújtásra a keretprogram meghatározott területeire. A felhívásokat az Európai Unió Hivatalos Közlönyében teszik közzé illetve további információk az Europa és a Cordis weboldalaikon találhatók¹⁴.

16. TÁBLÁZAT: A 7KK MEGVALÓSÍTÁSI FOLYAMATÁNAK ALAPVETŐ FONTOSSÁGÚ DÁTUMAI

Tevékenység	Dátum
A 7KK elindítása	2007 elejétől
Az első felhívások a 7KK által érintett javaslatokra és az első 7KK projektek elindítása	2007 elejétől
További felhívások és a 7KK projektek végrehajtásának folytatása	2007–13
A 7KK befejeződik	2013

17. TÁBLÁZAT: A 7KK-NAK A NATURA 2000-REL KAPCSOLATOS ALAPVETŐ FONTOSSÁGÚ CIKKEI¹⁵

Cikk	Szöveg
2(1)(i)f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);
2(1)(i)g	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Közlekedés (beleértve a repüléstechnikát is);
Kapacitások: az európai kutatási és innovációs kapacitások lényeges elemeinek támogatása, mint például a kutatási infrastruktúrák; (2. cikk(iv)). Élelmiszerek, mezőgazdaság és halászat, és biotechnológia; az együttműködés összefüggésében (2. cikk(1)(i)b).	

14 Lásd: http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.cfm + <http://www.cordis.lu/fp7/>

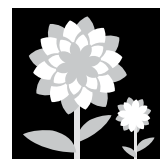
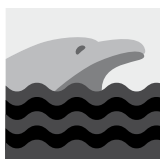
15 Megjegyzendő: ez az útmutató nem használható a ténylegesen publikált rendeletekre való hivatkozás pótlására, amely rendeletek tartalmazzák az Alapok működését meghatározó végső hivatalos szövegeket.

A NATURA 2000 KEZELÉSI TEVÉKENYSÉGEINEK FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEI

Az alább számos feltételezett nagyarányú természetvédelmi projekt kerül ismertetésre, melyek esetében lehetőség van a Községi alapok felhasználására a kezelés többféle aspektusának segítése céljából. A példákban kifejtett különleges intézkedések megtalálhatók a példák után következő táblázatokban. Annak bemutatásával, hogy miként is lehet ezekhez a példákhoz támoga-

tást nyerni, az európai természetvédelmi projektekben részt vevők remélhetőleg felismerik, hogy az új, integrált támogatási megközelítés révén sokféle lehetőség elérhető, de ugyanakkor aktívan keresni is kell a támogatást nyújtó számos forrás között.

1. példa:

A barnamedve megóvása a Natura 2000 területeken

A barnamedve (*Ursus arctos*) a legelterjedtebb medvefaj a világon. Masszív, nagy fej, rövid orr, kerek, alig észrevehető fülek, apró szemek, rövid farok és erőteljes felépítésű test jellemzi. Szaporodási rátája alacsony, az emberi tevékenységgel szemben sérülékeny. Mindenevő, nagy területigénnyel, ami sebezhetővé teszi a földhasználat változásaival szemben. A medvék számára legkedvezőbb élőhelyek Európában már eltűntek a fakitermelés és az erdőirtások következtében. A medvék legfontosabb élőhelyeit és az ökológiai folyosókat ezért különösképpen védeni és gondozni kell. De nem csupán a még létező élőhelyek megmaradása a fontos a medvék túlélése szempontjából. Elfogadásuk és a faj adaptív gondozása létfontosságú a fennmaradásukhoz. A nyilvánosság figyelmének felkeltése és ismeretterjesztés szükséges ahhoz, hogy a medvék élőhelyein élő emberek többet tudjanak meg a barnamedve viselkedéséről és ökológiájáról. A mezőgazdasági termelőket ösztönözni kell a hagyományos állat-őrző módszerek használatára, hogy csökkenteni lehessen az állatállomány tizedelése miatti konfliktusokat.

“A medvék megóvása a Natura 2000 területeken” projekthez esetlegesen szükséges tevékenységek [a tevékenység száma a példák után következő táblázatok megfelelő rubrikájára utal]:

- A medvék megóvásában részt vevő személyek képzése [3., 21. tevékenységek]
- Területhelyreállítás, élőhelyfeljavítás a medvék számára (pl. táplálékként szolgáló növények, mint a gyümölcsfák, ültetése) [13., 15. tevékenységek]
- Az egyes medvék hosszú távú megfigyelése [17., 19. tevékenységek]
- Egyedszámlálás [2. tevékenység]
- Ismeretterjesztés a lakosság számára [20., 21. tevékenység]
- Medvebarát termékek kifejlesztése és gyártása [15., 16. tevékenységek]
- Együttműködés a közeli más medveprojektekkel [20. tevékenység]
- Az infrastruktúrából származó akadályok csökkentése a medvék által használt folyosókon (zöld folyosók, aluljárók) [13. tevékenység]
- A medvék elfogadásáért folytatott intenzív propaganda [20. tevékenység]
- A propaganda értékelése [20. tevékenység]
- Lobbizás és az érintett érdekcsoportok informálása [20. tevékenység]
- Fejlesztések és/vagy korszerű kezelési tervek az érdekeltek bevonásával [5., 8. tevékenységek]
- Kármegelőző intézkedések (elektromos kerítések, örkutyák) [tevékenység 15, 24]
- Medvebarát pufferróna kialakítása a területen (mezőgazdasági területen) [15., 16. tevékenységek]
- Tanösvények kialakítása és fenntartása a területen belül [22., 25. tevékenységek]
- A látogatók számára infrastruktúra létesítése (látogatói központok) [25. tevékenység]
- Fajokhoz kapcsolódó infrastruktúra létesítése (elkülönített területek a rehabilitációhoz) [24. tevékenység]
- Kockázatkezelés a területen (erdőtűz elleni intézkedések) [tevékenység 18]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket az

szó jelöli a táblázatokban.

Ursus arctos, barnamedve.

© WWF-Canon/Michel Gunther

2. példa:

Megélhetés erdőkből és mezőgazdaságból Natura 2000 területeken

A "megélhetési" terület számos, folyóparton elterülő mezőgazdasági területből, egy túlevelű foltokkal tarkított bükkerdőből és egy forrásokban gazdag nedves területből áll. Az erdő eredeti mintázata szerint idős fákból állt, és klasszikus produktivitási szerkezettel rendelkezett. Némely részeket fokozatosan megváltoztattak, hogy a növényzetet egy többszintű erdőre jellemzővé tegyék. Az erdő más részeit a minőségi fatermelés szolgálatába állították. A maradék erdőterületek egy részét energiatermelésre használják. Az erdő egy része egy forrásokban bővelkedő nedves területen található. A korábbi túlevelű növényzetet teljesen kiirtották, a vízelvezető csatornákat pedig feltöltötték a kiirtott fák anyagával, hogy helyreállítsák a kezdeti nedvességi szintet. A választott erdészeti megoldás a természetes regeneráció volt, ahol pedig nem nő elég gyorsan a növényzet, megfelelő erdei fajok telepíthetők a hézagok kitöltésére. A növény- és az állatvilág regenerálni tudja magát, és a félig természetes élőhely visszahódítja a területet. Ez a fajta kezelés fenntarthatónak tekinthető, és lehetőséget ad a biológiai sokféleség bővülésére minden területen, ugyanakkor az erdő továbbra is hasznot hajt. A mezőgazdasági földterületeken évente végeznek betakarítást. Egyes részeken élelemtermelés, másokon takarmánytermelés folyik. Ezeknek a területeknek a kezelésekor figyelembe veszik az agrár-környezetvédelmi intézkedéseket és a hasznos ízeltlábúak számára élő- és telelőhelyek kialakítását.

A "Megélhetés erdőkből és mezőgazdaságból Natura 2000 területeken" projekthez szükséges tevékenységek [a tevékenység száma a példák után következő táblázatok megfelelő rubrikájára re utal]:

Erdészeti

- A területhez illő növényzet telepítése különböző fafajok felhasználásával a többszintű erdőszerkezet kialakítása céljából [12. tevékenység]
- Az öreg és elhalt fák megőrzése [12. tevékenység]
- Az élőhelyre káros idegen fajok kontrollja [14. tevékenység]
- A fajok elegyítése (genetikai diverzifikáció) [12. tevékenység]
- Az újonnan ültetett fák közötti változatos távolság [12. tevékenység]
- A forrásos területeken a vízelvezető csatornák megszüntetése [12. tevékenység]
- Az erdőterületek egészségességének/vitalitásának folyamatos ellenőrzése [14. tevékenység]
- Képzési programok a dolgozók számára [21. tevékenység]
- Az infrastruktúra fejlesztése (ösvények kialakítása, a vadállomány ellen védő kerítés építése stb.) [25. tevékenység]

Mezőgazdaság

- Pufferzónák kialakítása a területek körül [12. tevékenység]
- Késleltetett kaszálás, a levágott fű teljes elhordása [12. tevékenység]
- A legelők és a kaszálók év közbeni rotációja [12. tevékenység]
- A sövények megőrzése az állatállomány védelme érdekében is [12. tevékenység]
- Kármegelőző intézkedések (elektromos kerítés, őrzőkutyák) [15., 24. tevékenységek]
- Medvebarát pufferzóna kialakítása a terület körül (mezőgazdasági területen) [15., 16. tevékenységek]
- Tanösvények kialakítása és fenntartása a területen belül [22., 25. tevékenységek]
- A látogatók számára infrastruktúra létesítése (látogatói központok) [25. tevékenység]
- Fajokhoz kapcsolódó infrastruktúra létesítése (elkülönített területek a rehabilitációhoz) [24. tevékenység]
- Kockázatkezelés a területen (erdőtűz elleni intézkedések) [18. tevékenység]

Információ és kommunikáció

- Kommunikációs és információs kampány a közönség és az iskolák felé, együttműködve a kutatói központokkal [20., 21. tevékenységek]
- Jelzések és figyelmeztető táblák kihelyezése [22. tevékenység]
- A közönség számára szükséges infrastruktúra kialakítása (például: bemutatóterem a helyi termékeknek, kerítések stb.) [22. tevékenység]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket az szó jelöli a táblázatokban.

3. példa:

Fenntartható folyókezelés olyan turizmus is jellemezte Natura 2000 területeken, ahol védett hódélőhelyek vannak

A Blueriver Európa legszebb folyói közé tartozik. Egyes szakaszai Natura 2000 területnek minősülnek, mivel az Élőhelyvédelmi Irányelvben felsorol élőhelyek és fajok találhatók ott. Például a hódélőhelyeken kívül sáskák is élnek a kavicsos zátonyon, a folyóval kapcsolatban lévő kisebb tavaknál pedig rengeteg a szitakötő. A gyerekek is szívesen játszanak a folyóparton, ahol rengeteg a felfedeznivaló. A turizmus fellendülőben van, mert a terület gazdag természeti értékekben és számos lehetőséget kínál az olyan tevékenységekre, mint a túrázás, a biciklizés, a rafting, az állatok (pl. hód) megfigyelése stb. A felső szakaszon megépített gátak következtében a folyó áramlási sebessége felgyorsult, ezért fokozatosan mélyül. Ez problémát jelent a folyóhoz kapcsolódó fontos élőhelyek számára. Sok kis tavacska kiszárad, a gyorsabb folyás miatt pedig kevesebb a hordalék is. Ez a sokasodó látogatók miatt megnövekedett nyomást jelent a megmaradt természetes élőhelyekre. A folyó medencéje két tagállam területén húzódik.

A "Fenntartható folyókezelés olyan turizmus is jellemezte Natura 2000 területeken, ahol védett hódélőhelyek vannak" projekthez szükséges tevékenységek: [a tevékenység száma a példák után következő táblázatok megfelelő rubrikájára re utal]

- A helyi lakosság ismereteinek bővítése a folyó helyreállításának jobb elfogadása érdekében [20. tevékenység]
- A gátak lebontása/eltávolítása [12. tevékenység]
- Földterületek vásárlása a folyó helyreállításához [23. tevékenység]
- Hallépcsők kialakítása [24. tevékenység]
- Látogatói központ kialakítása [25. tevékenység]
- Tűzrakó helyek kialakítása a folyóhoz közel a turisták számára (az illegális tűzrakások kockázatának minimalizálása céljából) [22. tevékenység]
- Ismeretők készítése a turistáknak [3., 20. tevékenységek]
- Bicikliút kialakítása a folyó mentén [22. tevékenység]
- A szitakötő- és sáskapopulációk monitorozása [17. tevékenység]
- Az endemikus folyami rák kibocsátása [13. tevékenység]
- A halott faállomány védelme az alluviális erdőben [12. tevékenység]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket a szó jelöli a táblázatokban.

Lutra lutra, vidra.
© WWF-Canon/Sanchez & Lope

4. példa:

A közösséges disznódelfin megóvása

A közösséges disznódelfin (*Phocoena phocoena*) az egyik legkisebb cetfélé, átlagos hossza 1,55 méter, súlya 55 kilogramm. Általában a part menti vizekben él, rendszeresen felbukkan öblökben, torkolatokban és kikötőkben. Populációját a halászat, a vegyi és zajszennyezés, a hajóközlekedés és a táplálék hiánya veszélyezteti. Ismereteink hiányosak a közösséges disznódelfin kulcsfontosságú élőhelyeire vonatkozóan, és az eddig beazonosított területek kezelésére és védelmére is szüksége van. A halászokat arra kell ösztönözni, hogy olyan eszközöket és felszerelést használjanak, mely a minimálisra csökkenti a közösséges disznódelfin véletlen kifogását. Szintén fontos, hogy a delfinek észrevegyék a hálót, és el tudják kerülni azokat. Ez megoldható például akusztikus elijesztő eszközökkel (pingerek).

“A közösséges disznódelfin megóvása” projekthez szükséges tevékenységek:

[a tevékenység száma a példák után következő táblázatok megfelelő rubrikájára utal]:

- A közösséges disznódelfin fontos élőhelyeinek azonosítása és megjelölése [2. tevékenység]
- A delfinek eloszlásának és viselkedésének kutatása [13. tevékenység]
- A delfinek hosszú távú monitorozása [17. tevékenység]
- A delfinek véletlen kifogását a minimálisra csökkentő halászati eszközök kifejlesztése és alkalmazása (halászok és kutatók) [4., 13. tevékenységek]
- A vízminőség javítása, pl. a szennyezés ellenőrzésével [12. tevékenység]
- A delfinek táplálékforrásainak, pl. halak és fejlábúak, védelmét és kezelését célzó vizsgálatok [12. tevékenység]
- A közösséges disznódelfin megóvásában részt vevő dolgozók képzése [13., 21. tevékenységek]
- Együttműködés a szomszédos területeken működő megóvási projektekkel [7. tevékenység]
- Az érdekeltek, pl. halászok, parti őrség informálása és tudásának bővítése [3., 20. tevékenységek]
- A szélesebb nyilvánosság informálása a disznódelfinek iránti figyelem növelése céljából [3., 20. tevékenységek]
- Látogatói központok kialakítása [25. tevékenység]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket a szó jelöli a táblázatokban.

Phocoena phocoena,
községes disznódelfi.
© WWF/Bernd Lammel

5. példa:

Natura 2000 területeken lévő füves területek kezelése

“Virágözön” – ez a szlogenje a dombvidéken elterülő Flowerhill nevű Natura 2000 helynek. A mezőgazdasági termelők hagyományos és fenntartható módon kezelik a földet. A füves terület nagy része rendkívül száraz, inaktív. Egyes részeit évente egyszer lehet kaszálni. Bizonyos területein kecskékkal végeztetik a fűnyírást, és noha ezek teje a jó minőségű fű miatt maga is igen jó minőségű, nincs rá olyan mértékű helyi igény, hogy mindet eladhassák. Évekkel ezelőtt néhány gazdálkodó elhatározta, hogy a terület nedvesebb részein fákat telepít. A telepítések egy része satnya maradt, míg más, őshonos fajokból álló részük nagyon jól fejlődésnek indult, a mezőgazdasági termelők pedig tűzifának és faanyagként kitermelték ezeket az erdőket. Nehéz feladat a fiatal mezőgazdasági termelőket meggyőzni arról, hogy ezekkel a hagyományos mezőgazdasági és erdészeti kezelésekkal folytassák továbbra is a területen a munkát. Néhányuk szeretne szőlőt telepíteni, mások már felhagytak a gazdálkodással. Vannak, akik csak mellékfoglalkozásként dolgoznak a száraz füves területek egyes részein, ezért a füves területek bizonyos területeivel senki sem foglalkozik. Ezek a részek bokrok és fák nőnek. Néhány ritka szitakötőfajnak fa- és bokormentes száraz élőhelyre van szüksége – ezek a fajok már majdnem teljesen eltűntek a területről.

“A Natura 2000 területeken lévő száraz füves területek kezelése” projekthez szükséges tevékenységek: [a tevékenység száma a példák után következő táblázatok megfelelő rubrikájára utal]:

- Fejlesztési és kezelési terv a száraz füves területekre [activity 5]
- Kecskék vásárlása a fű lelegeltetése céljából [13. tevékenység]
- Közös akol építése a kecskék számára [12. tevékenység]
- Fakerítések építése a száraz füves területek köré [12. tevékenység]
- A nem legeltetett területeken a fű évenként egyszeri géppel történő levágásának ösztönzése [13. tevékenység]
- Fűnyírógép vásárlása a mezőgazdasági termelők számára [12. tevékenység]
- A nem kezelt füves területeken növény bokrok kiirtása [12. tevékenység]
- Az őshonos erdők fenntartható kezelésének ösztönzése [13. tevékenység]
- Bizonyos kisebb infrastruktúrák (autóutak) létrehozása az erdőben és a füves területen [10. tevékenység]
- Konferencia szervezése a füves területek kezelése témában [7. tevékenység]
- Logo tervezése és szlogen alkotása a helyi mezőgazdasági termelők termékei (pl. tej) számára [20. tevékenység]
- Kommunikációs tréning a Natura 2000 területi menedzsernek [21. tevékenység]
- A helyi termékek számára kiállítóhely létrehozása a község házában [tevékenység 20]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket a szó jelöli a táblázatokban.

Felhagyott mezőgazdasági terület a mediterráneumban.
© S. Simis

6. példa:

Folyókezelés mezőgazdasági, akvakultúra és turisztikai tevékenység mellett Natura 2000 területeken

Példánkban folyó szel ketté egy olyan területet, mely gazdag mezőgazdasági parcellákban, gyümölcsösökben, tölvevű és egyéb erdőkben, halgazdaságokban és a turisták által előszeretettel látogatott területekben. A folyó partján fekvő város kezeletlen szennyvizének egy részét a folyóba vezeti. A vándorló vízi fajok számára kis élőhelyfoltokból felépülő ökológiai folyosókat (stepping stones) alakították ki hozzávetőlegesen 20 km-enként a folyómentén. Ezeknek a területeknek a közelében az ipari és mezőgazdasági tevékenységet szabályozták, és a hozzáférhetőséget is limitálták. Olyan érzékeny területeken alakították ki őket, melyeket védett fajok használnak (táplálkozásra, pihenésre és párzóhelyként). A folyó és a part különleges növény- és állatvilágát a kutatóközpontokkal, a halászati, hajózási és a földtulajdonosok szervezeteivel együttműködve folyamatosan vizsgálják. Hogy elkerüljék az eróziót és annak következményeit a folyó minőségére, a szomszédos földterületek kezelői fákat és sövényeket telepítenek. A folyó egyes részein halnevelő medencéket alakítottak ki a halgazdaságok számára.

A "Folyókezelés mezőgazdasági, akvakultúra és turisztikai tevékenység mellett Natura 2000 területeken" programhoz szükséges tevékenységek: [a tevékenység száma a következő táblázat megfelelő rubrikájára utal]:

- Várostervezés, szennyvíz-újrafelhasználási projekt [12., 25. tevékenységek]
- A stepping stones területek kezelése és monitorozása [12., 13., 14. tevékenységek]
- A folyó növény- és állatvilágának kezelése és monitorozása [12., 13., 14. tevékenységek]
- Megállapodások a folyó melletti területek tulajdonosaival [12. tevékenység]
- A folyópartot, különösen a stepping stones területek közelében, védő kerítések felállítása [12. tevékenység]
- A dolgozók képzése a halgazdaságok és a folyó környezetvédelmi kezeléséről [20. tevékenység]
- A helyi lakosság ismeretinek bővítése és együttműködés az oktatási intézményekkel [3., 21. tevékenységek]
- Városi gyűlések, konferenciák az érintettekkel [20. tevékenység]
- Halászati és hajózási infrastruktúra, beleértve a mozgáskorlátozottak számára szükséges eszközöket [22. tevékenység]
- Riadórendszer betegségek vagy a vízzel kapcsolatos problémák esetére [17. tevékenység]
- Horgászat/természet üdülési csomagok kialakítása [20. tevékenység]
- Infrastruktúra a turisták számára (pl. hullámtörő gátak, ösvények) [22. tevékenység]

Az erre a projektre vonatkozó intézkedéseket az szó jelöli a táblázatokban.

Holtágak a Notec folyó mentén,
Lengyelország.
© M. Czasnoić

1. TEVÉKENYSÉG: KIVÁLASZTÁSI FOLYAMAT LEFOLYTATÁSA

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
EMVA						
Nem használható						
EHA						
Nem használható						

LIFE+						
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	nincs általános jogosultság, mivel a csatlakozás idejére késznek kell lennie – kivéve a tengeri területeket.	
7KK						
Nem használható						

Alap	Leírás	Területi megszorítások	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
ERFA				
Nem használható				
ESZA				
Nem használható				
KA				
Nem használható				

Fontos megjegyzések a táblázatokhoz

ERFA

ERFA finanszírozás termelő beruházásokra fordítandó (pl. infrastruktúra). Ebből adódóan a Natura 2000-rel illetve Natura területekkel kapcsolatos tevékenységet részét kell, hogy képezzék egy szélesebbkörű fejlesztési koncepciónak.

ERFA 6. cikk.

ERFA támogatásra jogosult régiók a 6. cikk szerint (Európai együttműködési területek), a jogi alapot az általános rendelkezések 7. cikk tartalmazza (1083/2006 EK Rendelet): http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/cartes_en.htm

KA

A Natura 2000-rel illetve Natura területekkel kapcsolatos tevékenységet részét kell, hogy képezzék egy szélesebbkörű fejlesztési koncepciónak.

2. TEVÉKENYSÉG: TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK/ ÉLŐHELYLELTÁRAK A TERÜLETAZONOSÍTÁSHOZ

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	Megjegyzések/egyéb megkorlátozások	Példák
EMVA						
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés		Utalás az 59. cikkre Az 52(d) cikkben említett támogatásnak le kell fednie: (a) az érintett terület vizsgálatait; (b) a területtel és a helyi fejlesztési stratégiával kapcsolatos információk elősegítő intézkedéseket; [...]	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület	nincs	Utalás a 61–65. cikkekre	Helyi fejlesztési stratégia keretében, a helyi akciócsoport szintjén az állami/magán társulás felhasználható a területi élőhelyleltár összeállításához, magában foglalhatja a fajszámlálást, lehetővé téve a helyi fejlesztéseket és előmozdítva a jövőbeli ökoturizmus lehetőségeit az érintett területen.
37(j)	A kutatók és a halászati ágazatban működők közötti kapcsolat támogatása;	Halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállam által elismert más szervezetek aktív támogatásával...	A halászok és a kutatók közötti partnerség felhasználható a tengeri élővilág vizsgálatára. A halászok által gyűjtött adatok felhasználhatók a környezeti értékeléshez. A halászati adatok felhasználhatók a területről gyűjtött információk listájában.

LIFE+						
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	nincs általános jogosultság, mivel a csatlakozás idejére késznek kell lennie – kivéve a tengeri területeket.	
7KK						
2(1)(i) f	Együttműködés; a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	Minden lehetséges	Minden lehetséges	Nemzetek közötti együttműködés	Kontextus: kutatás – további részletekért Környezet témában utalás az 1. mellékletre	Támogathat egy határokon átnyúló összehasonlító vizsgálatot a hasonló helyeket illetően. Az összegyűjtött információ felhasználható a prioritási területek azonosítására. A vizsgálat kialakíthatja a területazonosítás egy jobb módszerét (pl. a csatlakozó államokban)

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	Megjegyzések/egyéb megkorlátozások	Példák
ERFA				
Nem használható				
ESZA				
Nem használható				
KA				
Nem használható				

3. TEVÉKENYSÉG: A KEZDETI INFORMÁCIÓS ÉS REKLÁMANYAGOK ELŐKÉSZÍTÉSE

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátok	
EMVA					
20(a)(i)	Szakmai képzés és információs tevékenységek, beleértve a tudományos ismeretek és innovatív gyakorlatok terjesztését a mezőgazdaságban, az élelmiszeripari és erdészeti szektorban foglalkoztatottak számára	Mezőgazdasági termelők, erdészek	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
52(a)(iii)	A turizmussal kapcsolatos tevékenységek ösztönzése	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
52(c)	Képzési és információs intézkedés a 3. tengely által lefedett területeken működő gazdasági szereplőkre vonatkozóan.	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület	Helyi fejlesztési stratégia által meghatározott különleges körülhatárolt szubregionális vidéki területen belül kell lennie	
EHA					
27(1)(a)	A tevékenységek diverzifikálása, a halászok többirányú foglalkoztatásának ösztönzése céljából;	Halászok	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
27(1)(c)	a tengeri halászatot kívüli munkalehetőségek megtartására irányuló rendszerek;	Halászok	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
37(i)	A szakmai ismeretek fejlesztése; vagy új képzési módszerek és eszközök kialakítása;;	Halászok, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;	A halászati vagy az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43 cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászok számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászati vagy az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43 cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(i)	Szakértelem megszerzése és a helyi fejlesztési stratégia előkészítésének és megvalósításának előmozdítása.	Közigazgatási szervek KKV-k, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43 cikk (3),(4) bekezdéseire	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	minden lehetséges	minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	21. cikk: A támogatás nem vonatkozhat a közép vagy felsőfokon mezőgazdasági vagy erdészeti ismereteket oktató programok vagy rendszerek keretein belül folyó kurzusokra.	A medvebarát gazdálkodási és erdészeti módszereket ismertető oktatási anyagok összeállítása mezőgazdasági termelők és erdészek számára.
	Utalás az 55. cikkre	A természeti turizmust célzó brosrák gyártása, különösképpen reflektálva az egyes Natura 2000 területekre, vagy a nemzeti vagy regionális hálózatokra.
	Utalás az 58. cikkre	Képzési kurzusok magán túravezetők részére a védett területek jobb megismerése és a velük kapcsolatos tudatosság fokozása végett, illetve információk a magán falusi üdültetést szervezők számára
	Utalás az 57. cikkre	Kiállítások rendezése a természeti örökségekről és a hagyományos földhasználatról a Natura 2000 területekhez kapcsolódóan Szakképzés a védett területek kezelői számára a kulturális területek természeti értékeiről/a földhasználat hagyományos formáiról
	Utalás az 59. cikkre	Képzési anyagok előállítása a Natura 2000 előnyeiről, a Natura lehetséges hatásairól a helyi fejlődésre – szólhat a helyi fejlesztési stratégiáért felelős dolgozóknak és az állami-magán partnerségek helyi fejlesztésében részt vevő szereplők regionális vagy nagyobb hálózatához.
	Utalás a 61–65. cikkekre	Helyi fejlesztési stratégiákon alapuló területfejlesztés, mely megmagyarázza a Natura szociális és gazdasági előnyeit a megfelelő Leader projekteket támogatása érdekében, melyek anyagot szolgáltatnak a vidéki területek kapacitásépítéséhez, pl. az ökoturizmus nyújtotta lehetőségek fejlesztéséhez.
	nincs	Információval való ellátás a tengeri és part menti ökoturizmus fejlődésének előmozdítása érdekében, pl a halászok oktatása a helyi jellegzetes fajok felismerésére.
	nincs	Képzési információk a tengeri területekre és fajokra vonatkozóan a helyi ökoturizmus előmozdítása érdekében; képzési rendszerek a Natura 2000 által érintett halászoknak az ágazatból való kilépésének támogatása érdekében.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállam által elismert más szervezetek aktív támogatásával...	A halászok megismertetése új, a Natura 2000 területek természetkezelésével kompatibilis halászati módszerekkel, például kevés hatással bíró vagy alternatív eszközökkel.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Oktatási és információs anyagok előállítása a Natura 2000 lehetséges hozzájárulásáról a tengeri és a part menti területek gazdasági tevékenységeihez – szemináriumok szervezése az ökoturizmus irányába történő diverzifikációban érdekelt halászok számára.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Oktatási anyagok előállítása a Natura 2000 előnyeiről (tengeri és part menti régiókban), a Natura lehetséges hatásairól a helyi fejlődésre – ide tartozhat a helyi fejlesztésekben részt vevők regionális vagy szélesebb hálózatának fejlesztése
	Nincs általános jogosultság, mivel a csatlakozás idejére késznek kell lennie – kivéve a tengeri területeket.	

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági szerkezetek modernizálásának és diverzifikálásának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását és a Natura 2000 területeken történő fejlesztéseket	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzó erő fokozásához és az életminőség javításához;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;	Regionális versenyképesség és munkavállalás tárgyában	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6(1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az elszigeteltség mérséklése a közlekedés, az információ, továbbá a hírközlő hálózatok és szolgáltatások, valamint a határokon átnyúló vízellátási, hulladékgazdálkodási és energiaellátási rendszerek és létesítmények javított elérhetősége révén;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2. pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19(2) cikket)	
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat megosztására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19(2) cikket)	
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek megfigyelését és elemzését magukban foglaló tevékenységek.	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19(2) cikket)	
ESZA			
3(1)aii	Az egész életen át tartó tanulás, valamint a vállalatok – különösen a KKV-k – és a munkavállalók fokozott humán erőforrás-beruházásai, rendszerek és stratégiák fejlesztésével és megvalósításával, beleértve a tanoncképzést, amelyek biztosítják a képzéshez való jobb hozzáférést, különös tekintettel az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók számára, a képesítések és a kompetenciák fejlesztésével, az IKT, az e-tanulás, környezetbarát technológiák és a vezetési ismeretek és készségek terjesztésével, a vállalkozói szellem, az innováció és a vállalkozásindítás ösztönzésével;		
3(2)bi	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiáival összefüggésben;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)bii	Az igények korai meghatározását biztosító aktív és megelőző intézkedések végrehajtása egyéni cselekvési tervek és személyre szabott támogatás kíséretében, például személyre szabott képzés, álláskeresés, az elbocsátás előtt álló munkavállalók elhelyezkedését segítő szolgáltatás és mobilitás, önfoglalkoztatás és új vállalkozások létrehozása, beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat, a munkaerő-piaci részvételt ösztönző intézkedések, az idősebb munkavállalók hosszabb ideig történő foglalkoztatására szolgáló rugalmas intézkedések, valamint a munka és a magánélet összehangolására irányuló intézkedések, mint a gyermekek és a hozzátartozók gondozását biztosító szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: gazdasági diverzifikáció/modernizálás (pl. kapacitásépítés)	Tágabb (például) ökoturizmussal kapcsolatos projekten belül támogatható a kezdeti reklám-anyagok készítése.
	Kontextus: A turizmus támogatása/fejlesztése	Támogatható a turizmus számára információs forrást jelentő anyagok, pl. brosúrák, térképek előállítása.
		A Natura 2000 területekkel kapcsolatos oktatási anyagok előállítása, melyeket helyi iskolákban használnak fel egy nagyobb ismeretterjesztési kezdeményezés részeként.
	Kontextus: természeti/kulturális örökség, turizmus	Tanulmányok készítése annak bemutatására, hogy Natura 2000 területek hogyan képezik részét a terület kulturális örökségének (pl a fenntartható turizmus elősegítésével kapcsolatban)
	Kontextus: munkahelyteremtés (pl. turizmus)	Kezelési tervek készítése határon átnyúló (6. cikk (1)b) vagy transznacionális hálózatba (6. cikk (2)b) tartozó területeken vagy önálló határon átnyúló területek (vízgyűjtő, parti régiók) esetén. Kapcsolódnia kell a szélesebbkörű regionális fejlesztési tervekhez.
	Kontextus: A Natura 2000 területek egy nagyobb egység részeként	
		Támogatható a folyómedencékre/vizes élőhelyekre/part menti területekre, beleértve a Natura 2000 kezelésének aspektusait, vonatkozó határokon átnyúló kezelési tervekkel és/vagy kockázatkezelési tervekkel kapcsolatos konzultáció és hálózatba építés.
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség.	A fenntartható fejlődés támogatása értelmében vagy a kulturális örökség védelme érdekében olyan transznacionális Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési tervek készítésére, melyek közel fekszenek városokhoz.
		Interregionális projektek számára nyújthat támogatást, ahol a Natura 2000 egy beépített része egy tágabb értelemben vett interregionális együttműködésnek a környezetvédelem és a kockázatmegelőzés terén.
		Lehetőséget nyújt háttéranyagok készítéséhez a képzés és hálózatépítés területén a hatóságok részére - szakmai gyakorlat terén szerzett tapasztalatok megosztására, tanácsadásra a régi és az új tagállamok között a regionális területek kezeléséhez.
	Kontextus: Munkahelyteremtés (pl. ágazátátalakítás esetén)	Felhasználható a munkahely teremttel kapcsolatos projektekhez kapcsolódó képzési anyagok készítése, azok számára, akik Natura területekre mennek dolgozni vagy ezzel kapcsolatban álló vállalatokhoz.
		Lehetőséget nyújt háttéranyagok készítéséhez a képzés és hálózatépítés területén a hatóságok részére - szakmai gyakorlat terén szerzett tapasztalatok megosztására, tanácsadásra a régi és az új tagállamok között a regionális területek kezeléséhez. Lehetőségek a központi stratégiák és operációs szinten.

4. TEVÉKENYSÉG: KÍSÉRLETI PROJEKTEK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EMVA					
63	Leader	Minden lehetőség (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
27(1) (a)	A tevékenységek diverzifikálása többszörös munkahelyek támogatása céljából a halászok számára;	Kísérleti projektek	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
27(1) (c)	Átképzési rendszerek a tengeri halászatban kívüli foglalkozások céljából;	halászok	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
37(a)	Fenntartható hozzájárulás a források jobb kezelése vagy megóvása érdekében;	Halászok, egyéb	part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
37(b)	A szelektív halászati módszerek vagy felszerelések támogatása, és a véletlen fogások csökkentése;	Halászok, egyéb	part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(c)	A hátrahagyott halászati felszerelések begyűjtése a tengerfenékről a fantomhalászat elleni küzdelem részeként;	Halászok, egyéb	part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(g)	Az akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy feljavítása;	Halászok, egyéb	part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
37(i)	A szakmai ismeretek fejlesztése; vagy új képzési módszerek és eszközök kialakítása;	Halászok, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban dolgozók közötti partnerség erősítése;	Halászok, egyéb	Tengerparti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
EHA					
41(2) (b)	Kísérleti projektek: a kezelési tervek és a halászati odaítélési tervek vizsgálatára használt tesztek alkalmasságát – beleértve, ha szükséges, halászatból mentes zónák kialakítását – arra, hogy a biológiai és gazdasági következmények és a kísérletes újratervezés értékelhető legyenek	Halászok, egyéb, KKV-k	part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
41(2) (c)	Kísérleti projektek: módszerek kifejlesztése és tesztelése a választható eszközök gyarapítása, a véletlen fogások számának, a hulladék mennyiségének vagy a környezetre tett hatásnak a csökkentése érdekében, különösen a tengerfenéket illetően	Halászok, egyéb, KKV-k	part menti, tengeri, szárazföldi vizek,	nincs	
44(1) (c)	A tevékenységek diverzifikálása a halászok számára a többszörös munkahelyek támogatásán keresztül a halászati ágazatban kívüli munkahelyek létrehozása révén	A halászati vagy az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	

LIFE+					
Nem használható					
7KK					
2(1)(i) f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	minden lehetőség	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	
2(1)(i) g	Téma: közlekedés (pl. a légi és a felszíni közlekedés környezetbarátabbá tétele)	minden lehetőség	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
ERFA			
4(4)	Környezetvédelem, beleértve a vízellátással, a víz- és hulladékgazdálkodással, a szennyvíztisztítással és a levegő minőségével kapcsolatos beruházásokat; a szivattyúsodás megelőzését, megfékezését és az ellene való küzdelmet; a környezetszennyezés integrált megelőzését és megfékezését; az éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló támogatást; a fizikai környezet rehabilitációját, beleértve a szennyezett ipari területeket és a talajt, valamint a rozsdabevetéseket újjáépítését; a biológiai sokféleség és a természetvédelem előmozdítását, beleértve a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseket; a KKV-k részére nyújtott támogatást a fenntartható termelési mintáknak a költségvetés hatékony környezetgazdálkodási rendszerek bevezetése és a környezetszennyezés megelőzésére irányuló technológiák átvétele és alkalmazása révén történő előmozdítása érdekében;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Kísérleti közösségi részvétel a természetkezelésben, oktatási tervezetben, a turizmus fellendítésére vagy a Natura területek körüli területek fejlesztésére irányuló tervezetben. Beépítendő a helyi fejlesztési stratégiába.
	nincs	Kísérleti eljárás a halászok által vezetett ökoturizmus fejlődésének ösztönzésére, beleértve valamennyi képzést az ügyfélszolgálat, az üzleti menedzsment területén, és amely a halászat csökkenéséhez és az erőforrások fenntarthatóbb használatához vezet.
	nincs	
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Az új természetbarát halászati eszközök kipróbálása, annak felmérésére, hogy milyen hatást gyakorolnak a véletlen fogásokra és a Natura 2000 területein belüli megfelelően használhatóak-e.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Kísérleti vállalkozás az eszközöknek a bizonyos Natura 2000 területekről történő eltávolítására.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Kísérleti természetbarát akvakultúra technikák, pl. madarak költőterületeinek fejlesztése.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Kísérleti oktatási terv halászok számára a Natura 2000 területekről, a közösségek számára nyújtott előnyökről és a turizmus nyújtotta lehetőségekről.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Kísérleti terv a kutatók és a halászok közötti együttműködés segítésére, pl. olyan adatgyűjtési és elemzési projektek támogatása, melyek hasznosak a Közösség számára és a Natura 2000 terület kezelésében.
	41(1) gazdasági operátor, elismert kereskedelmi társaság vagy bármely más, a tagállam által a célra kijelölt kompetens testület által kivitelezendő kísérleti projektek, partnerségben egy tudományos vagy technológiai testülettel.	Különböző kezelési rendszerek által érintett Natura területen kívül és belül a halállomány felmérésére irányuló projekt.
	41(1) gazdasági operátor, elismert kereskedelmi társaság vagy bármely más, a tagállam által a célra kijelölt kompetens testület által kivitelezendő kísérleti projektek, partnerségben egy tudományos vagy technológiai testülettel.	Az új természetbarát halászati eszközök kipróbálása, annak felmérésére, hogy milyen hatást gyakorolnak a véletlen fogásokra és a Natura 2000 területein belül megfelelően használhatóak-e.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Kísérleti tervezet a halászok által vezetett ökoturizmus fejlődésének ösztönzésére, beleértve valamennyi képzést az ügyfélszolgálat, az üzleti menedzsment és/vagy a Natura terület kezelését illetően.
	Kontextus: kutatás	Kutatási projekt új kezelési módszerek vizsgálatára, pl. füves területek kezelési rendszereinek összehasonlítása Európa-szerte annak meghatározására, melyik jobb az őshonos lepkék és molyok számára.
	Kontextus: a közlekedési infrastruktúra adaptálásának/megvalósításának kutatása a Natura területekre tett hatás csökkentése érdekében	Kutatás a kevés hatással bíró közlekedési infrastruktúra hatékonyságáról, pl. az aluljárók hatásának vizsgálata a hullókra.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Szennyezett területek kísérleti rehabilitációja üzleti létesítmények kialakítása végett a helyreállított élőhely mentén – pl. új erdős területek/vizes élőhelyek fejlesztése/vízkezelés biztosítása, melyek előnyt jelentenek a Natura 2000 terület szomszédságában lévő élőhelyeknek és fajoknak.

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
4(5)	A kockázatok megelőzése, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek kidolgozását és végrehajtását;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(9)	Energetikai beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztéseibe történő befektetéseket, amelyek hozzájárulnak az ellátás biztonságának javításához, a környezetvédelmi szempontok integrálásához, az energiahatékonyság javításához és a megújuló energiák fejlesztéséhez;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzerő fokozásához és az életminőség javításához;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)c	Prioritás: Környezet és kockázatkezelés, különösen: az energiahatékonyságnak és a megújuló energiaforrások termelésének, valamint a hatékony energiagazdálkodási rendszerek fejlesztésének ösztönzése;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1) end	A jogi és igazgatási együttműködés, a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrációja, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések, a nemek közötti egyenlőség és az egyenlő esélyek, a képzés és a társadalmi integráció előmozdításához, valamint az emberi erőforrások és a K+TF létesítmények megosztásának elősegítéséhez.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálni: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket).	
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2.pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat meghatározására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek figyelmességét és elemzését magukban foglaló tevékenységek.	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.	Kizárólag a természeti és földrajzi hátránnyal sújtott területek.	
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: fejlesztési tervek és intézkedések a kockázatkezelésben	Kísérleti élőhelyrekonstrukció az erdőtűz szempontjából alacsony kockázatú őshonos növényfajok telepítésével (nagy területeken); vagy vizes élőhelyek helyreállítása, torkolati vagy part menti vizekben élő fajokkal az áramlás mérséklésére és az erózió jelentette kockázat csökkentésére. Lehetőség szerint nagyobb projektkontextusba helyezendő.
	Kontextus: megújuló energiaforrások	Támogathatók kísérleti projektet például annak vizsgálatára, hogy az árterületek helyreállítása és kezelése mennyire használható elektromosság előállítására, vagy annak vizsgálatára, hogy természetvédelmi területeken élő kisléptékű biomassza növényeknek milyen előnyei vannak. Regionális kontextusában támogathatók a megújuló energiaforrások használatára irányuló tervek.
	Kontextus: szélesebb oktatási keret	Fejlesztési és kísérleti oktatási program a környezettudatosság növelése és az életminőség fokozása céljából.
	Kontextus: megújuló energiaforrások	Támogathatók kísérleti projektet például annak vizsgálatára, hogy az árterületek helyreállítása és kezelése mennyire használható elektromosság előállítására, vagy annak vizsgálatára, hogy természetvédelmi területeken élő kisléptékű biomassza növényeknek milyen előnyei vannak.
	Kontextus: fejlesztési tervek és intézkedések a kockázatkezelésben	Kísérleti élőhelyrekonstrukció az erdőtűz szempontjából alacsony kockázatú őshonos növényfajok telepítésével (nagy területeken); vagy vizes élőhelyek helyreállítása, torkolati vagy part menti vizekben élő fajokkal az áramlás mérséklésére és az erózió jelentette kockázat csökkentésére. Lehetőség szerint nagyobb projektkontextusba helyezendő.
	Kontextus: munkahelyteremtés (pl. turizmus)	Kísérleti ökoturizmus hálózat, beleértve a Natura 2000 területekre fókuszáló határokon átnyúló együttműködést.
		Kísérleti munkahelyteremtési tervet Natura 2000 területeken, a régiókon átérő a környezetvédelmi-fenntartható munkalehetőségek fejlesztésének kontextusában.
		Kísérleti határokon átnyúló munkaerőpiac természetvédelmi szakemberek számára a szakértelem megosztásának és a források használatának megkönnyítése céljából. A fenntartható és környezetbarát foglalkoztatás mindenre kiterjedő fejlesztésének kontextusában.
		Környezetvédelmi-fenntartható határokon átnyúló vízgyűjtőgazdálkodási kísérleti projektje, beleértve Natura 2000 terület kezelését. Tartalmazhatja a Natura területéről származó ökoszisztémák nyújtotta szolgáltatások figyelembe vételét, és kísérleti gazdasági eszközöket az ezekből származó előnyök megfelelő megbecsülésének elősegítésére.
		Kísérleti program a Natura 2000 kezelésében részt vevő hatóságok képzésére és szaktudásuk egymás közötti megosztására
		Minta projektet a képzés és szakmai gyakorlat terén szerzett tapasztalatok megosztása a Natura 2000-rel foglalkozó hatóságokkal
		Kísérleti ökoturizmus kezdeményezés, beleértve a kulturális és természeti örökségek leírását és a hozzájárulást pl. a környezetileg érzékeny part menti területeken az örökséget képező területen áthaladó új bicikli- és sétautak kialakításának támogatásához, beleértve a Natura 2000 területeket és a természeti hátránnyal küzdő látogatói területeket.
		Támogathatók kis kísérleti projektek nagyobb fejlesztési projektek mentén – pl. ökológiai folyosók kialakítása a halak számára gátépítések során. Természetbarát/alacsony kockázatú közlekedési folyosók kialakításának új, kísérleti módszerei (pl. új technológia a felül- és aluljárók képzésére). Kizárólag egy nagyobb közlekedéshálózati projekt keretein belül végrehajtható.

5. TEVÉKENYSÉG: KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK ELŐKÉSZÍTÉSE

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátások	
EMVA					
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
Nem használható					

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	minden lehetséges	minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi megkorlátások	
ERFA			
4(5)	A kockázatok megelőzése, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek kidolgozását és végrehajtását;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját..	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
ESZA			
3(2)bi	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiáival összefüggésben;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
Nem használható			

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
57: Az 52. cikk (b) bekezdésének (iii) pontjában említett támogatásnak le kell fednie: (a) a Natura 2000 területekkel vagy más, nagy természeti értékkel bíró területekkel kapcsolatos megóvási és kezelési tervek kidolgozását, környezettudatos cselekvéseket és beruházásokat, a természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével, valamint a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével társítva [...]	Támogatható bármely vidéki területen belüli nagyobb terület kezelési terveinek kialakítása – pl. erdős nemzeti park, vizes élőhely, folyómenti területek. Bevehető művelés alatt álló földterületek kezelése is.
Utalás a 61–65. cikkekre.	A helyi akciócsoportok bevonhatják a területkezelési tervek kialakítását mint a helyi fejlesztési stratégia célkitűzéseit. Olyan projektek alakíthatók ki a továbbiakban, melyek ösztönzik a környezetileg érzékeny élőhelyek fenntartható kezelését.

A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 10. cikk). Kizárólag akkor jogosult, ha megfelel a 3. cikkben meghatározott hozzáadott értékeknek és kritériumainak és az 1. melléklet intézkedéseinek.	
--	--

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Kontextus: kockázatkezelési tervek és intézkedések	Támogatható kezelési tervek kialakítása, de kizárólag olyan területeken, ahol a Natura 2000 terület kezelése alapvető fontosságú a kockázatmegelőzés szempontjából (pl. árvízvédelem).
Kontextus: kockázatkezelési tervek és intézkedések	Támogatható kezelési tervek kialakítása, de kizárólag olyan területeken, ahol a Natura 2000 terület kezelése alapvető fontosságú a kockázatmegelőzés szempontjából (pl. árvízvédelem).
Kontextus: önálló Natura terület egy nagyobb hálózat részeként	Kezelési tervek készítése határon átnyúló (6. cikk (1)b) vagy transznacionális hálózatba(6. cikk (2)b) tartozó területeken vagy önálló határon átnyúló területek (vízgyűjtő, parti régiók) esetén. Kapcsolódnia kell a szélesebbkörű regionális fejlesztési tervekhez.
Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	A fenntartható fejlődés támogatása értelmében vagy a kulturális örökség védelme érdekében olyan transznacionális Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési tervek készítésére, melyek közel fekszenek városokhoz..
	Támogatható a kezelési tervek kidolgozásáért felelős közigazgatási dolgozók kapacitásépítése (különálló területek vagy a területek regionális hálózatai).

6. TEVÉKENYSÉG: KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK ELŐKÉSZÍTÉSE

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EMVA					
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából.	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
Nem használható					

LIFE+					
Nem használható					
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
ERFA			
4(4)	Környezetvédelem, beleértve a vízellátással, a víz- és hulladékgazdálkodással, a szennyvíztisztítással és a levegő minőségével kapcsolatos beruházásokat; a sivatagosodás megelőzését, megfékezését és az ellene való küzdelmet; a környezetszennyezés integrált megelőzését és megfékezését; az éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló támogatást; a fizikai környezet rehabilitációját, beleértve a szennyezett ipari területeket és a talajt, valamint a rozsdaozvegyet újrahajósítását; a biológiai sokféleség és a természetvédelem előmozdítását, beleértve a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseket; a KKV-k részére nyújtott támogatást a fenntartható termelési mintáknak a költséghatékony környezetgazdálkodási rendszerek bevezetése és a környezetszennyezés megelőzésére irányuló technológiák átvétele és alkalmazása révén történő előmozdítása érdekében;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)e	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az együttműködés, a kapacitások és az együttes hasznosítás fejlesztése az infrastruktúrák területén, különösen az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, a kultúra, az idegenforgalom és az oktatás.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
ESZA			
3(2)bi	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiáival összefüggésben	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás az 59. cikk (e) bekezdésére	
	Utalás a 61–65. cikkekre.	A helyi fejlesztési stratégiával összefüggésben, területspecifikus Natura kezelőszervek alapíthatók, esetleg mint állami/magán partnerségek.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Támogatható regionális kezelőtestületek alakítása a biológiai sokféleség fenntartható használatának és a természetvédelem támogatása céljából.
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt hálózatra építési kezdeményezések	Támogatható határokon átnyúló kezelőtestületek alakítása – hozzájárulhat a Natura területek kezeléséhez, de az egészség, a kultúra, az oktatás, turizmus stb. Szempontjából
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt hálózati kezdeményezések.	Transznacionális szervek létesítésére, melyek a határokon átérő vízgyűjtőterületek, wetlandek, parti régiók kezeléséért felelősek. Elsősorban a határmenti régiók/víztestek kezelésére vonatkozik, de a Natura 2000 területek kezelése is belevonható.
		A közigazgatási rendszerek/szervek átalakítása a regionális környezetvédelmi kezelések megfelelő szerkezetének kialakítása céljából (beleértve a Natura 2000 kezelését).

7. TEVÉKENYSÉG: KONZULTÁCIÓ ÉS HÁLÓZATBA ÉPÍTÉS – NYILVÁNOS ÜLÉSEK, HÁLÓZATBA ÉPÍTÉS, MEGBESZÉLÉSEK A FÖLDTULAJDONOSOKKAL

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátások	
EMVA					
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából.	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés		
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület		
EHA					
37(i)	A szakmai ismeretek fejlesztése; vagy új képzési módszerek és eszközök kialakítása;	Halászok, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban dolgozók közötti partnerség erősítése;	Halászok, egyéb	Tengerparti, tengeri, szárazföldi vizek, coastal, vizes élőhelyek	nincs	
44(1)(h)	A halászati ágazatban dolgozók régiók közötti és a nemzetek közötti együttműködésének támogatása, különösen a legjobb gyakorlat elterjesztése révén	Közigazgatási szervek, KKV-k, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(i)	Szakértelem megszerzése és a helyi fejlesztési stratégia előkészítésének és megvalósításának előmozdítása	Közigazgatási szervek, KKV-k, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	minden lehetséges	minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i)f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megkorlátások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(5)	Kockázatmegelőzés, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és megoldására irányuló tervek készítését és végrehajtását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzerő fokozásához és az életminőség javításához;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)a	Környezet és kockázatmegelőzés, különösen: a fizikai környezet, többek között a szennyezett, elszívagosodott és rozsdávevzeti ipari és földterületek rehabilitációjára irányuló befektetések ösztönzése;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Utalás az 59. cikkre	Támogatható a hálózatba építés és a kapacitásépítés, amennyiben kapcsolható a helyi fejlesztési stratégia egy környezetvédelmi célkitűzéséhez.
Utalás a 61–65. cikkekre.	Támogatható a hálózatba építés regionális vagy szélesebb alapon (a helyi fejlesztési tervekkel kapcsolatosan) a legjobb gyakorlat átvételének ösztönzése céljából. Használható (például) a Natura kezelésében részt vevő vidéki közösségek tapasztalatainak megosztására; a kereskedelmi és társadalmi lehetőségekre történő rávilágításra; vagy a földtulajdonosok informálására.
34. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által...	Előmozdíthatja az információt szétosztó hálózatok kialakítását, hogy a kevés hálással bíró halászati technikákkal/természetbarát akvakultúrákkal stb kapcsolatos információ mindenkihez eljusson.
34. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által...	Támogatható a kutatók részvétele a halászati hálózatokban és a halászat/tudomány partnerségek kialakítása.
Utalás: a 44. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 41. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Támogatható a régió belüli és a nemzetek közötti hálózatba építés a természetbarát halászati gyakorlatokkal, és a halászok és az akvakultúra ágazatban dolgozók Natura 2000-re vonatkozó szerepével kapcsolatosan.
Utalás: a 44. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 41. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Támogatható a hálózatba építés és a kapacitásépítés amennyiben kapcsolható a helyi fejlesztési stratégia egy környezetvédelmi célkitűzéséhez.
A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság akkor él, ha megfelel a 3. cikkben található hozzáadott érték kritériumoknak és az 1. melléklet intézkedéseinek.	
Kontextus: kutatási projekt részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	A Natura kezelésére vonatkozó kutatási projektbe bevehető az érintettekkel való konzultáció; a kezelési gyakorlatok elfogadhatóságának, a Natura területekből származó előnyöknek a felmérése stb.

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	Támogatható regionális hálózatba építés a pozitív tapasztalatok megosztására a Natura területek gazdasági előnyeinek kommunikálása céljából.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges (kockázatkezelés)	Támogatható hálózatba építés a 'Natura hozzájárulása a kockázatkezeléshez' témával kapcsolatosan. Tartalmazhatja a szomszédos földtulajdonosokkal való megbeszéléseket.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges (turizmus)	Támogatható hálózatba építés a regionális turisztikai terv kialakításának segítése, beleértve a Natura 2000 nyújtotta előnyök és lehetőségek megvitatását helyi és regionális szinten.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges (munkahelyteremtés)	A Natura 2000 területeken aktív KKV-k hálózatba építése, a tapasztalat megosztása és a munkahelyteremtésben részt vevő helyi és regionális szereplők bevonása.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	Ide sorolható a Natura 2000 területek infrastruktúrájának kialakítására hatással lévő helyi érintettekkel való konzultáció.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	Támogatható hálózatba építés a 'Natura hozzájárulása a kockázatkezeléshez' témával kapcsolatosan. Tartalmazhatja a szomszédos földtulajdonosokkal való megbeszéléseket
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges (kockázatkezelés)	Támogatható hálózatba építés a 'Natura hozzájárulása a kockázatkezeléshez' témával kapcsolatosan. Tartalmazhatja a szomszédos földtulajdonosokkal való megbeszéléseket.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	Támogatható hálózatba építés a regionális turisztikai terv kialakításának segítése, beleértve a Natura 2000 nyújtotta előnyök és lehetőségek megvitatását helyi és regionális szinten.
Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekelték részvállalása is szükséges	Támogatható hálózatba építés a regionális turisztikai terv kialakításának segítése, beleértve a Natura 2000 nyújtotta előnyök és lehetőségek megvitatását helyi és regionális szinten.

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)e	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az együttműködés, a kapacitások és az együttes hasznosítás fejlesztése az infrastruktúrák területén, különösen az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, a kultúra, az idegenforgalom és az oktatás.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)end	Emellett az ERFA hozzájárulhat a jogi és igazgatási együttműködés, a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrációja, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések, a nemek közötti egyenlőség és az egyenlő esélyek, a képzés és a társadalmi integráció előmozdításához, valamint az emberi erőforrások és a K+TF létesítmények megosztásának elősegítéséhez.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálván: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálván: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, zályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2.pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat meghatározására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek figyelembevételét és elemzését magukban foglaló tevékenységek.	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdáövezetek rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások.		
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.	Kizárólag a természeti és földrajzi hátránnyal sújtott területek.	
ESzA			
3(2)bi	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiaival összefüggésben;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)bii	Az igények korai meghatározását biztosító aktív és megelőző intézkedések végrehajtása egyéni cselekvési tervek és személyre szabott támogatás kíséretében, például személyre szabott képzés, álláskeresés, az elbocsátás előtt álló munkavállalók elhelyezkedését segítő szolgáltatás és mobilitás, önfoglalkoztatás és új vállalkozások létrehozása, beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat, a munkaerő-piaci részvételt ösztönző intézkedések, az idősebb munkavállalók hosszabb ideig történő foglalkoztatására szolgáló rugalmas intézkedések, valamint a munka és a magánélet összehangolására irányuló intézkedések, mint a gyermekek és a hozzátartozók gondozását biztosító szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	Segítheti a fenntartható környezetkezelésre, az oktatásra és/vagy a természetvédelemre, beleértve a Natura 2000 kezelését, vonatkozó regionális tervek elkészítésére irányuló határokon átnyúló hálózatok kialakítását.
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt oktatási kezdeményezések	
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	Támogathatja a határokon átnyúló hálózatba építés a regionális emberi erőforrásoknak Natura 2000 célokra való hatékony felhasználásának lehetővé tétele végett
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	Támogatható a folyómedencékre/vizes élőhelyekre/part menti területekre, beleértve a Natura 2000 kezelésének aspektusait, vonatkozó határokon átnyúló kezelési tervekkel és/vagy kockázatkezelési tervekkel kapcsolatos konzultáció és hálózatba építés
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	Támogathatók a konzultációk és a hálózatépítés a határokon átnyúló kezelési tervekkel/kockázat megelőzéssel kapcsolatban a tengeri területeken, beleértve a Natura 2000 kezelést.
		Támogatható a Natura 2000 kezelésével kapcsolatos nagy hálózatok kialakítása a tapasztalat, a szakértelem és az információ megosztása céljából. Segíthető a regionális együttműködés, a mentori tevékenység és a kapacitásépítés az 'új' tagállamok számára.
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges. Követelmény: városi dimenziók.	Támogatható a közösségi/érintett konzultáció olyan városi Natura 2000 területekről, melyek egy kiterjedtebb városi rehabilitációs projekt által érintett területen belül találhatóak.
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	Természeti hátránnyal küzdő területek hálózatba építése azon tapasztalatok és ötletek megosztására, hogy miként tud a Natura 2000 hozzájárulni a régió gazdasági növekedéséhez.
		Az állami és a magán testületek, a minisztériumok, a közigazgatási szervek, a közszolgálatok stb. közötti hálózatba építés a környezeti kezelés, és különösen a Natura 2000 vonatkozásában.
	Kontextus: projekt/kezdemenyezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	

8. TEVÉKENYSÉG: A KEZELÉSI TERVEK, STRATÉGIÁK ÉS TERVEZETEK FELÜLVIZSGÁLATA

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátások	
EMVA					
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és gyarapítása	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
Nem használható					

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	minden lehetséges	minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i)f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megkorlátások	
ERFA			
4(5)	Kockázatmegelőzés, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és megoldására irányuló tervek készítését és végrehajtását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentráva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megkorítások	Példák
	57: Az 52. cikk (b) bekezdésének (iii) pontjában említett támogatásnak le kell fednie: (a) a Natura 2000 területekkel vagy más, nagy természeti értékkel bíró területekkel kapcsolatos megóvási és kezelési tervek kidolgozását, környezettudatos cselekvéseket és beruházásokat, a természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével, valamint a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével társítva [...]	
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Támogatható tervezetek felülvizsgálata, ahol ez releváns a helyi fejlesztési célokkal – pl. a kezelési tervek átnézése abból a célból, hogy alkalmassá váljanak a közösségi részvételre és az oktatási lehetőségekre történő nagyobb koncentrációra (partnerségben az illetékes hatóságokkal).

	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogszabályi kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság akkor él, ha megfelel a 3. cikkben található hozzáadott érték kritériumoknak és az 1. melléklet intézkedéseinek.	
	Kontextus: kutatás	A területek és a Natura hálózat jövőbeni kezelésébe bevonni szánt eredeti kezelési tervek és fejlesztési elképzelések hatékonyságának meghatározását célzó kutatási programok.

	Megjegyzések/egyéb megkorítások	Példák
	Kontextus: kockázatkezelési tervek és intézkedések kialakítása	A Natura területi tervek áttekintése a regionális kockázatkezeléshez való hozzájárulás szempontjából.
	Kontextus: kockázatkezelési tervek és intézkedések kialakítása	A Natura területi tervek áttekintése a regionális kockázatkezeléshez való hozzájárulás szempontjából.
	Kontextus: különálló Natura területek egy szélesebb hálózat részeként	A határokon átnyúló szinergiákat célzó tervek áttekintése – pl. a szomszédos országok határának közelében fekvő területekre (pl. folyómedencék, part menti területek) vonatkozó tervek áttekintése.
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	A Natura 2000 kezelési tervek felülvizsgálata az ökoturizmushoz és átalakulás után a mezőgazdasági vagy halász közösségek részvételéhez való hozzájárulásuk szempontjából

9. TEVÉKENYSÉG: A KEZELŐTESTÜLETEK FENNTARTÁSI KÖLTSÉGEI

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtásása céljából.	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
EHA					
Nem használható					
LIFE+					
Nem használható					
7KK					
Nem használható					
Alap	Leírás	Területi megszorítások			
ERFA					
Nem használható					
ESZA					
Nem használható					
KA					
Nem használható					

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás az 59. cikk (e) bekezdésére	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	

10. TEVÉKENYSÉG: A NYILVÁNOS HOZZÁFÉRÉSHEZ ÉS
A TERÜLETEK HASZNÁLATÁHOZ SZÜKSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK FENNTARTÁSA

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megswzorítások	
EMVA					
36(a)(iv)	Agrár-környezetvédelmi kifizetések	mezőgazdasági ter- melők, gazdálkodók	Mezőgazdasági te- rület	nincs	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdők tulaj- donosok, községek	Erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és gyarapítása	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intéz- kedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki te- rület	nincs	
EHA					
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átírányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;	A halászati vagyahhoz kapcsol- ódó ágazatban dol- gozók	Területtípusra nem specifikus intéz- kedés	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekez- déseire	
44(1)(e)	A kis halászerületekkel és a turizmussal kapcsolatos infrastruktúra támogatása a kis halász közösségek segí- tése céljából	Közigazgatási szer- vek, KKV-k, egyéb	Területtípusra nem specifikus intéz- kedés	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekez- déseire	

LIFE+				
Nem használható				
7KK				
Nem használható				

Alap	Leírás	Területi megswzorítások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatá- sát, beleértve a beruházásokat a NATURA 2000 területeken	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzé- sek régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrast- ruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődé- séhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és fog- lakoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejleszté- se a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzé- sének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határo- kon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezm- nyezettnek lennie és az egyiknek tagor- szág kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált te- rületfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálv: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a vá- rosi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örök- ség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transz- nacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezm- nyezettnek lennie és az egyiknek tagor- szág kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 39. és az 51. cikke. A kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a kereszt-megfeleltetést és a nemzeti törvényhozás bizonyos kötelező előírásait.	A nyilvános hozzáférés támogatása bevehető az agrár-környezeti intézkedésekbe, a kifizetéseknek része lehet pl. a nyilvános, műveletlenül maradó ösvények biztosítása olyan területen, ahol az nem szükséges a keresztmegfeleltetéshez.
	Utalás a 47. és az 51. cikke. A kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a kereszt-megfeleltetést.	A nyilvános hozzáférés támogatása bevehető az erdészeti-környezetvédelmi intézkedésekbe, a kifizetés tartalmazhat az ösvények, hidak stb. fenntartására szánt összegeket.
	57: Az 52. cikk (b) bekezdésének (iii) pontjában említett támogatásnak le kell fednie: (a) a Natura 2000 területekkel vagy más, nagy természeti értékkel bíró területekkel kapcsolatos megóvási és kezelési tervek kidolgozását, környezettudatos cselekvéseket és beruházásokat, a természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével, valamint a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével társítva [...]	
	Utalás a 61–65. cikkekre	A helyi fejlesztési stratégia keretein belül a nyilvános hozzáféréshez szükséges felszerelések fenntarthatóak az oktatás, az ökoturizmus vagy a környezeti előny elősegítése céljából.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Felhasználható a nyilvános hozzáféréshez szükséges felszerelések fenntartására vagy feljavítására part menti területeken az ökoturizmus fejlődésének elősegítése céljából
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Támogatható turizmushoz kapcsolódó nyilvános hozzáférési infrastruktúra bármely Natura területen, ahol a hozzáférés előnnyel jár megcélzott közösségek számára (pl. az ökoturizmussal kapcsolatos tevékenységek növekedése).

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		A nyilvános hozzáférés számára szükséges infrastruktúra fenntartása/modernizálása, pl. sétautak javítása. Szintén használható a határokon átnyúló Natura 2000 területek fenntartására/modernizálására szükséges infrastruktúrára.
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	

11. TEVÉKENYSÉG: ÁLLANDÓ SZEMÉLYZETI KÖLTSÉGEK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
Nem használható					
EHA					
Nem használható					
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	minden lehetséges	minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					
Alap	Leírás	Területi megszorítások			
ERFA					
Nem használható					
ESzA					
Nem használható					
KA					
Nem használható					

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság kizárólag 5(5)(b) cikkben rendelkezett körülmények között él, és csak akkor, ha a tevékenységek megfelelnek a 3. cikkben meghatározott az EU hozzáadott értékek kritériumainak.	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	

12. TEVÉKENYSÉG: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS– ÉLŐHELYEK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
36(a)(i)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(ii)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak nem hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(i)	Mezőgazdasági terület első erdősítése	Minden lehetséges	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(b)(ii)	Agrár-erdészeti rendszerek első kialakítása mezőgazdasági területen	mezőgazdasági termelők	mezőgazdasági terület	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
36(b)(iii)	Nem mezőgazdasági terület első erdősítése	minden lehetséges	Egyéb szárazföldi terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre A 45 cikk utal az elhagyott gazdaságokra is.	
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]	Magán erdőtulajdonosok, és azok társulásai	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre. A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdőtulajdonosok közösségek	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
36(b)(vi)	Az erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző cselekvések bevezetése;	minden lehetséges	erdők	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik. Utalás a 1782/2003 rendeletről szóló 51. cikkre. Ez kompenzációs kifizetés, és nem kapcsolódik hozzá környezetvédelmi megfelelési kritériumok a kötelező kezelési elvárásokban (mely tartalmazza a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi Irányelveket) foglaltakon és az 1. pillér kifizetéseivel társuló GAEC standardokon kívül (mely tartalmazhatja a fenntartás minimális szintjére vonatkozó standardokat). Az egyetlen egyéb elvárás a kifizetésben részesült gazdálkodóval szemben az, hogy folytassa a gazdálkodást legalább további öt éven át. A természetvédelmi kezelés ezért a gazdálkodó által folytatott gazdálkodási tevékenység típusától fog függeni.	A kifizetések felhasználhatóak a hagyományos külterjes fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok – pl. legeltetés alpesi réteken vagy nyílt sztyeppréteken – támogatására azokban a régiókban, ahol ez szükséges az értékes élőhelyek fenntartásához. Megjegyzendő, hogy ehhez semmilyen környezetvédelmi megfelelési kritérium nem kapcsolódik a keresztmegteltetéshez kapcsolódókon kívül. Ezért fontos, hogy ezeket a kifizetéseket egyeztetéssel az agrár-környezetvédelmi tervezetekkel vagy tanácsadó tevékenységgel annak biztosítása céljából, hogy a legmegfelelőbb területkezelési tevékenység kerüljön alkalmazásra.
	Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik. Utalás a 1782/2003 rendeletről szóló 51. cikkre és a fent említett megjegyzésre a környezetvédelmi megfelelésről.	
	Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik. A felmerülő kiadások és a kieső bevételek miatti kifizetések. Utalás a 1782/2003 rendeletről szóló 51. cikkre.	Számos felhasználási lehetőség kínálkozik: pl. időszaki kaszálás, az új vízelvezető rendszerek korlátozása, a sövények kezelésével kapcsolatos elvárások. A cselekvések a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi Irányelv megvalósításáért felelős nemzeti hatóság által végrehajtandó területkezelési tervekől fognak függeni. A gazdálkodó/földtulajdonos a felmerülő költségeikért anyagi kompenzációban részesül, pl. a kisebb állományúrság betartása miatt kiesett jövedelemért. A környezetvédelmi előnyök ezért függenek a területkezelési tervtől, mivel kapcsolódnak ehhez a Natura 2000-es kifizetéshez.
	Utalás a 39. és az 51. cikkre. A kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a keresztmegteltetést és a nemzeti törvényhozás bizonyos kötelező előírásait. A kifizetéseket olyan intézkedésekre kell fordítani, melyek túlmutatnak a keresztmegteltetésen. A kifizetések a kiesett bevételekért és a felmerülő költségeikért járnak, nem lehetnek például ösztönző jellegűek.	A medvék számára táplálékot jelentő növényekkel fedett, az erdős élőhely határának közelében fekvő területek fenntartására fordított kifizetések. A tagállamok számára több lehetőség kínálkozik és agrár-környezetvédelmi tervezetek dolgozhatók ki a különböző regionális elvárásoknak való megfelelésre. Mivel az agrár-környezetvédelmi kifizetéseket környezetvédelmi célkitűzések megvalósítására szánták, támogathatók velük azok, akik kompenzációs kifizetésekben részesülnek a 36. cikk (a) bekezdésének I pontja, a 36. cikk (a) bekezdésének II pontja és a 36. cikk (a) bekezdésének III pontján keresztül. Az agrár-környezetvédelmi tervezetek előirányozhatók kulcsfontosságú Natura 2000 területek között fekvő mezőgazdasági területeken, hogy a vadon élő állatok számára a fontos élőhelyeket összekötő ökológiai folyosók legyenek kialakíthatók.
	Utalás a 41. cikkre.	Ideiglenes kerítések felállítása a kaszálás, a nyilvános hozzáférés vagy más mezőgazdasági tevékenység korlátozása céljából; a kecskék számára aklok építése; Kerítések építése az állatállomány távoltartására a vízi utaktól.
	A kifizetendő összegek a kedvezményezett kategóriától függenek – utalás a 43. cikkre. Lefedik a létesítési és a fenntartási költségeket 5 évre és a kiesett bevétel miatti kifizetést legfeljebb 15 évre. Az egyszer már erdősített terület a továbbiakban valószínűleg nem lesz jogosult a mezőgazdasági üzemek egységes támogatására. Utalás az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a keresztmegteltetést.	Támogatható az őshonos erdők helyreállítása, ahol ezek eltűntek; kapcsolódhat a Natura 2000 területek összefüggő hálózatának kialakítását elősegítő egyéb helyreállítási projektekhez (Élőhelyvédelmi Irányelv, 10. cikk). A biológiai sokféleség megővését nagyon körültekintően kell kezelni az erdősítési tervek kialakítása során, mivel egy területnek a biológiai sokféleségből származó értéke lecsökkenhet az erdősítés következtében, attól függően, hogy milyen fajokkal történt a helyettesítés. Az erdősített terület jogosult lehet erdészeti-környezetvédelmi kifizetésre a fenntartható erdőkezelés biztosítása végett. Az erdősített terület elősegítheti a vadon élő állatvilág számára ökológiai folyosók kialakítását Natura területek között.
	Utalás a 44. cikkre. Kizárólag a létesítési költségeket fedi le. Ezért szükséges a folyamatos fenntartást biztosítani, például egy agrár-környezetvédelmi rendszeren keresztül. Kérdés, hogy az agrár-erdészeti rendszerek is jogosultak lesznek-e a mezőgazdasági üzemek egységes támogatására. E célból a tagállamoknak biztosítaniuk kell a terület folyamatos mezőgazdasági használatát (a hektáronként ültethető fák max. mennyisége...)	Lehetővé teheti a hagyományos agrár-erdészeti rendszerek, mint a dehesa/montado helyreállítását olyan területeken, ahol ezek elvesztek. Megjegyzendő: A biológiai sokféleség megővését nagyon körültekintően kell kezelni az erdősítési tervek kialakítása során, mivel egy területnek a biológiai sokféleségből származó értéke lecsökkenhet az erdősítés következtében, attól függően, hogy milyen fajokkal történt a helyettesítés.
	Utalás a 45. cikkre: a támogatás a területtípustól és a kedvezményezett kategóriától függően változik.	Elősegítheti az őshonos erdők helyreállítását azokon a területeken, ahol ezek eltűntek – figyelembe veendő, hogy egyes területtípusok (pl. lápok) erdősítése természetvédelmi szempontból nem feltétlenül kívánatos.
	Utalás a 46. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a keresztmegteltetést. Kifizetés a felmerülő költségeikért és kiesett bevételért.	Az öreg erdők helyreállítása: nagy védett területek kialakítása és kezelése (50 ha-nál nagyobb) erdészeti kezelés nélkül.
	Utalás a 47. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell vennie a keresztmegteltetést	A pusztuló/öreg fák megtartása a szelektív kitermeltektől eltérően, hektáronként 10%-os kitermeléssel; a fák között nagy távolságok tartása; a telepített fajok elegyítése.
	Utalás a 48. cikkre	A megelőző cselekvések tartalmazhatják őshonos fák telepítését, ahol azok ellenállóak a tűzzel szemben.
	Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	A kis, növényzettel bíró tavacsok létesítésének támogatása erdős területeken
	Utalás az 57. cikkre. A természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével és a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével kapcsolatos beruházások.	A helyi vizes élőhelyek helyreállítása a vízi utak módosításán és a növényzet erősítésén keresztül.
	Utalás a 61–65. cikkre.	A helyi élőhelyek kezelése a helyi fejlesztési terv célkitűzéseinek előmozdítása céljából, pl. a vízi utak megtisztítása a hódok visszatelepítésének elősegítése végett a 'zöld víziutak' kampány részeként.

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EHA					
29(1)(b)	Olyan akvakultúra módszerek bevezetése, melyek alapján csökkentik a környezetre tett negatív hatást vagy erősítik a pozitívát, összehasonlítva a hagyományos eljárásokkal az akvakultúra ágazatban;	KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
29(1)(c)	A gazdasági és társadalmi szerkezet és a környezet megővése és fejlesztés szempontjából is fontos hagyományos akvakultúra tevékenységek támogatása;	KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fejlődést jelentenek a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség, a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekintetében;	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
37(a)	Fenntartható hozzájárulás a források jobb kezelése vagy megővése érdekében;	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
37(c)	A hátrahagyott halászati felszerelések begyűjtése a tengerfenékről a fantomhalászat elleni küzdelem részeként;	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(g)	Akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy fejlesztése;	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban működők közötti partnerség erősítése;	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
38(2)(a)	A vízi fauna és flóra védelmét és fejlődését szolgáló statikus és mobil eszközök konstrukciója vagy üzembe helyezése	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
38(2)(b)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat	halászok, egyéb	Szárazföldi vizek	nincs	
38(2)(c)	Ahol a halászati tevékenységekre közvetlenül vonatkoznak, a környezet védelme és javítása az N2K keretében, kivéve a működési költségeket	halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
41(2)(b)	Kísérleti projektek: a kezelési tervek és a halászati odaítélési tervek vizsgálatára használt tesztek alkalmassá tétele – beleértve, ha szükséges, nem halászati zónák kialakítását – arra, hogy a biológiai és gazdasági következmények és a kísérletes újratelepítés értékelhetők legyenek	halászok, egyéb, KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	
41(2)(c)	Kísérleti projektek: módszerek kifejlesztése és tesztelése a halászati eszközök szelektivitásának növelésére, a véletlen fogások, a környezetre tett hatás és a hulladék mennyiségének csökkentésére, különösen a tengerfenéken	halászok, egyéb, KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
3(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászok számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 40. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(f)	A környezet védelme a halászerületeken azok vonzerőjének megővése, a halászati tevékenységet folytató tengerparti falvak, települések megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti és építészeti örökség védelme és fellendítése céljából	Közigazgatási szervek, KKV-k, egyéb	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	

LIFE+					
3	Jogosultsági kritérium	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(f)	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetközi együttműködés	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	29(2) A beruházások célzottjai mikro- és kisvállalkozások lehetnek	A támogatás segítheti az akvakultúra ágazatban dolgozókat az alacsony/ semmilyen kémiai anyagot nem igénylő technológiák használatában, ami tisztább víziutakhoz és magasbb természeti értékeket eredményez folyásirányban.
	29(2) A beruházások célzottjai mikro- és kisvállalkozások lehetnek.	A fontos élőhelyet képviselő hagyományos halastavak fenntartásának támogatása.
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30 (4)(d)	
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30 (4)(d)	Biotermelési standardok bevezetése, a Natura területekről (ahol a bioakvakultúra kompatibilis a területi célkitűzésekkel) származó biotermékek marketingje.
	30. cikk (2)(c)...	
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	A halászati felszerelések eltávolítása védett tengeri területekről, ami az élőhely minőségének növeléséhez vezet
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	A fennálló élőhelyek fejlesztése akvakultúra területek tökéletesítésén keresztül – pl. vízinövényzet telepítése.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Felhasználható új élőhelykezelési intézkedések kialakításának elősegítésére, tudományos segédlettel (különösképpen alkalmazható a tengeri területek kezelésével kapcsolatos intézkedések fejlesztésére).
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	'Ketrecek' kihelyezése a törékeny bentikus fajok és élőhelyek (pl. tengeri növényzet, legyezőkorall) védelmére.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	A vízminőség-kezelés lehetővé teheti az édesvízi gerinctelenek visszatérését. A folyóparti növényzet újratelepítése növelheti a szaporodási sikert.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Halak/mészhéjú állatok ikrázóhelyeit vagy élőhelyeit tartalmazó Natura 2000 területek fejlesztése – magába foglalhatja a vízkezeléshez szükséges felszerelések fejlesztését vagy a part menti/torkolati vegetáció újratelepítését.
	41(1) gazdasági operátor, elismert kereskedelmi társaság vagy bármely más, a tagállam által a célra kijelölt kompetens testület által kivitelezendő kísérleti projektek, partnerségben egy tudományos vagy technológiai testülettel.	Halásztatól mentes övezetek kialakítása Natura 2000 területeken belül annak vizsgálatára, hogy milyen hatással van a halászat elhagyása az élőhelyekre és a fajokra.
	41(1) gazdasági operátor, elismert kereskedelmi társaság vagy bármely más, a tagállam által a célra kijelölt kompetens testület által kivitelezendő kísérleti projektek, partnerségben egy tudományos vagy technológiai testülettel.	Kísérleti projektek olyan halászati módszerek kidolgozására és tesztelésére, melyek kisebb hatással vannak a tengerfenékre (pl. hogyan lehetne halászni a tengerfenéki növényzet károsítása nélkül).
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Munkahelyteremtés az élőhelyfejlesztésben (pl. a folyómenti és torkolati élőhelyek növényeinek újratelepítése).
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről.	A környezet javítása a part menti élőhelyek helyreállításán keresztül.
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi szközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság kizárólag 5(5)(b) cikkben rendelkezett körülmények között él, és csak akkor, ha a tevékenységek megfelelnek a 3. cikkben meghatározott az EU hozzáadott értékek kritériumainak.	
	Kontesztus: kutatás	Kutatási projektek, melyek különleges élőhelyek és élőhelytípusok típusok hatékony kezelésének elősegítéséhez vezetnek.

Alap	Leírás	Célcsoportok	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat a NATURA 2000 területeken	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(5)	A kockázatok megelőzése, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzése és kezelésére irányuló tervek kidolgozását és végrehajtását;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(8)	Közlekedési beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztését és a TEN-T hálózathoz való kapcsolódást; a tiszta közlekedés integrált stratégiáit, amelyek hozzájárulnak az utas- és áruszállítási szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához, a kiegyensúlyozottabb módosítási megoszlás megvalósításához, az intermodális rendszerek előmozdításához és a környezeti hatások csökkentéséhez;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)a	Környezet és kockázatmegelőzés, különösen: a fizikai környezet, többek között a szennyezett, elszivatagosodott és rozsdáövezeti ipari és földterületek rehabilitációjára irányuló befektetések ösztönzése;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(3)a	A másodlagos közlekedési hálózatok megerősítése a TEN-T hálózataival, a regionális vasúti csomópontokkal, a repülőterekkel és kikötőkkel vagy a multimodális platformokkal való összeköttetés fejlesztésével; a fő vasútvonalak sugárirányú kapcsolatokkal történő ellátásával; valamint a regionális és helyi belvízi hajózás és a rövid távú tengeri hajózás előmozdításával;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)d	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az elszigeteltség mérséklése a közlekedés, az információ, továbbá a hírközlő hálózatok és szolgáltatások, valamint a határokon átnyúló vízellátási, hulladékgazdálkodási és energiaellátási rendszerek és létesítmények javított elérhetősége révén	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdáövezetek rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások		
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai priorítások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Területtípusok	Területi megszorítások
		Támogatható kotrás vagy üledékeltávolítás a hosszútávú élőhely fenntartás vagy ökoturizmus érdekében folyótorkolatokban.
	Kontextus: tervek és előírások készítése a kockázatkezelésre	Nagyléptékű fatelepítés, kevésbé tűzveszélyes fafajtákkal
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Olyan területeken, ahol a létező infrastruktúra (pl utak, vasúti átjárók) fejlesztése csökkenti a feldarabolódás mértékét (pl alulárók vagy felüljárók)
		Támogatható kotrás vagy üledékeltávolítás a hosszútávú élőhely fenntartás vagy ökoturizmus érdekében folyótorkolatokban.
		Támogatható a helyreállítási tevékenység Natura 2000 területeken és/vagy közelében, ahol ez feltétele a hosszútávú kezelésnek és hozzájárul a fenntartható turizmushoz a területen
	Kontextus: tervek és előírások készítése a kockázatkezelésre	Nagyléptékű fatelepítés, kevésbé tűzveszélyes fafajtákkal
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Olyan területeken, ahol a létező infrastruktúra (pl utak, vasúti átjárók) vagy telekommunikációs létesítmények fejlesztése csökkenti a feldarabolódás mértékét (pl alulárók vagy felüljárók)
		Támogathatók transznacionális kezdeményezések, mint üledék eltávolítás vagy nagy létesítmények, pl gátak eltávolítása. Szintén beletartozik a vízrendszerek minőségének fejlesztése beleértve az ipari szennyezők kezelését.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Olyan területeken, ahol a létező infrastruktúra (pl utak, vasúti átjárók) vagy telekommunikációs létesítmények fejlesztése csökkenti a feldarabolódás mértékét (pl alulárók vagy felüljárók)
		Támogathatók transznacionális kezdeményezések, mint üledék eltávolítás vagy nagy létesítmények, pl gátak eltávolítása. Szintén beletartozik a vízrendszerek minőségének fejlesztése beleértve az ipari szennyezők kezelését.
	Követelmény: városi dimenziók. Kontextus: történelmi/kulturális örökség	Városi területeken támogatható a Natura 2000 területek visszaalakítása a helyi használathoz és közösségi fejlesztésekhez
		Szennyvíztisztítók építése a Natura 2000 területekre kerülő vizek minőségének javítása érdekében.

13. TEVÉKENYSÉG: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS– FAJOK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EMVA					
36(a)(i)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(ii)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak nem hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(i)	Mezőgazdasági terület első erdősítése	Minden lehetséges	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(b)(ii)	Agrár-erdészeti rendszerek első kialakítása mezőgazdasági területen	mezőgazdasági termelők	mezőgazdasági terület	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
36(b)(iii)	Nem mezőgazdasági terület első erdősítése	minden lehetséges	Egyéb szárazföldi terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre A 45 cikk utal az elhagyott gazdaságokra is.	
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]	Magán erdőtulajdonosok, és azok társulásai	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre. A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdőtulajdonosok közösségek	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
36(b)(vi)	Az erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző cselekvések bevezetése;	minden lehetséges	erdők	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
27(1)(a)	A tevékenységek diverzifikálása többszörös munkahe-lyek támogatása céljából a halászok számára;	Halászok	Területtípusra nem specifikus intéz-kezés	nincs	
27(1)(c)	átképzési rendszerek a tengeri halászatban kívüli foglal-kozások céljából;	Halászok	Területtípusra nem specifikus intéz-kezés	nincs	
29(1)(b)	Olyan akvakultúra módszerek bevezetése, melyek alap-jában csökkentik a környezetre tett negatív hatást vagy erősítik a pozitívát, összehasonlítva a hagyományos el-járásokkal az akvakultúra ágazatban;	KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vi-zes élőhelyek	nincs	
29(1)(c)	A gazdasági és társadalmi szerkezet és a környezet megőrzése és fejlesztés szempontjából is fontos hagy-o-mányos akvakultúra tevékenységek támogatása;	KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vi-zes élőhelyek	nincs	
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fej-lődést jelentenek a környezet, a természetes erőfor-rások, a genetikai sokféleség a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekin-tetében;	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vi-zes élőhelyek	nincs	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik Utalás a 1782/2003 rendeletről szóló 51. cikkre. Ez kompenzációs kifizetés, és nem kapcsolódik hozzá környezetvédelmi megfelelőségi kritériumok a kötelező kezelési elvárásokban (mely tartalmazza a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi Irányelveket) foglaltakon és az 1. pillér kifizetéseihez társuló GAEC standardokon kívül (mely tartalmazhatja a fenntartás minimális szintjére vonatkozó standardokat). Az egyetlen egyéb elvárás a kifizetésben részesült gazdálkodóval szemben az, hogy folytassa a gazdálkodást legalább további öt éven át. A természetvédelmi kezelés ezért a gazdálkodó által folytatott gazdálkodási tevékenység típusától fog függeni.	A kifizetések felhasználhatóak a külterjes mezőgazdasági gyakorlatok támogatására, ahol ez szükséges az alpi pillangóknak.
	Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik.	Az elárasztott legelők fenntartása a gázlómadarak elősegítésére.
	Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik.	A szántás és kaszálás kerülése a fészkek 50m-es védet zónájának körzetében; a kaszálás évente egyszer a gyepek nem legeltett területein.
	Utalás a 39. és az 51. cikkre.	Az állandó gyepterületeken a kis egyedszámú hagyományos állattartás bevezetésének elősegítése.
	Utalás a 41. cikkre.	Mesterséges fészkek és oduk beállítása; Űlőrúdak beállítása.
	A kifizetendő összegek a kedvezményezett kategóriától függenek – utalás a 43. cikkre. Lefedik a létesítési és a fenntartási költségeket 5 évre és a kiesett bevétel miatti kifizetést legfeljebb 15 évre. Az egyszerű már erdősített terület a továbbiakban valószínűleg nem lesz jogosult a mezőgazdasági üzemek egységes támogatására. Utalás az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a keresztmegtartást.	Az elvesztett erdő ökoszisztémák visszaállítására természetes fafajok visszatelepítése és végül a ritka fajok visszatelepülésének elősegítése.
	Utalás a 44. cikkre. Kizárólag a létesítési költségeket fedi le. Ezért szükséges a folyamatos fenntartást biztosítani, például egy agrár-környezetvédelmi rendszeren keresztül. Kérdés, hogy az agrár-erdészeti rendszerek is jogosultak lesznek-e a mezőgazdasági üzemek egységes támogatására. E célból a tagállamoknak biztosítaniuk kell a terület folyamatos mezőgazdasági használatát (a hektáronként ültethető fák max. mennyisége...)	A hagyományos agrár-erdészeti rendszerek visszaállításának lehetővé tétele, mint a dehesa/montado olyan területeken, ahol az már elvesztett.
	Utalás a 45. cikkre: a támogatás a területtípustól és a kedvezményezett kategóriától függően változik.	
	Utalás a 46. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a keresztmegtartást. Kifizetés a felmerülő költségekért és kiesett bevételért.	Oduk kihelyezése kis erdei emlősök számára.
	Utalás a 47. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a keresztmegtartást	A pusztuló/öregek megőrzése a szelektív kitermelésű erdőkben, hektáronként 10%-os kitermeléssel
	Utalás a 48. cikkre	A megelőző cselekvések tartalmazhatják őshonos fák telepítését, ahol azok ellenállóak a tűzzel szemben.
	Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	A kis, növényzettel bíró tavacsok létesítésének támogatása erdős területeken.
	Utalás az 57. cikkre. A természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével és a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével kapcsolatos beruházások.	A helyi fajok visszatelepítése a vízi utak módosításán és a növényzet erősítésén keresztül.
	Utalás a 61–65. cikkre.	A fajok kezelése a helyi fejlesztési terv célkitűzéseinek előmozdítása céljából, pl. a vízparti területek visszatelepítése a folyórendszerekbe a folyó menti ökoturizmus elősegítésére.
	nincs	A kisipari foglalkoztatási program fejlesztése a volt halászok számára a fajkezelési intézkedésekhez illeszkedően – például jelölés és nyomonkövetés a halfajok monitorozására.
	nincs	Átképzési programok a volt halászok részére a fajkezeléshez.
	29(2) A beruházások célzottjai mikro- és kisvállalkozások lehetnek	Támogatás olyan mezőgazdasági technikáknak, melyek a helyi fajokat használják.
	29(2) A beruházások célzottjai mikro- és kisvállalkozások lehetnek.	Támogatás a hagyományos halastavak fenntartásához, melyek fontosak lehetnek a vándorló madarak és/vagy kételtűek és hullók szempontjából.
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30(4)(d)	

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák	halászhalk	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(a)	Fenntartható hozzájárulás a források jobb kezelése vagy megóvása érdekében;	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(b)	A szelektív halászati módszerek vagy felszerelések támogatása, és a véletlen fogások számának csökkentése	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(g)	Akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy fejlesztése;	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban működők közötti partnerség erősítése;	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(a)	A vízi fauna és flóra védelmét és fejlődését szolgáló statikus és mobil eszközök konstrukciója vagy üzembe helyezése	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(c)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat	halászhalk, egyebek	Szárazföldi vizek	nincs	
41(2)(b)	Ahol a halászati tevékenységekre közvetlenül vonatkoznak, a környezet védelme és javítása az N2K keretében, kivéve a működési költségeket	halászhalk, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
44(1)(c)	Kísérleti projektek: a kezelési tervek és a halászati odaítélési tervek vizsgálatára használt tesztek alkalmassá tétele – beleértve, ha szükséges, nem halászati zónák kialakítását – arra, hogy a biológiai és gazdasági következmények és a kísérletes újratelepítés értékelhetők legyenek	halászhalk, egyebek, KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	Utalás: a 43. cikk (3),(4)	

LIFE+					
3	Jogosultsági kritérium	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i)f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetközi együttműködés	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30 (4)(d)	A vándorló és táplálkozó madarak számára megfelelő vízszint fenntartásának ösztönzése.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	használható a tengeri és édesvízi fajok fenntartható kezelésének elősegítésére, növeléséhez például a keltetők megerősítése az utódszám
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által.	Például olyan eszközök használatának elősegítése, melyek csökkentik a véletlen fogások számát.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	A mezőgazdasági területek javítása a folyómenti vegetáció visszatelepítésével, például nád és káka telepítése gerinctelenek, kismérsők és höllyök új élőhelyeinek kialakítására.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Felhasználható új fajok kezelési intézkedések kialakításának elősegítésére, tudományos segédlettel (különösképpen alkalmazható a tengeri fajok kezelésével kapcsolatos intézkedések fejlesztésére).
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	'Ketrecek' kihelyezése a törékeny bentikus fajok és élőhelyek (pl. tengeri növényzet, legyezőkorall) védelmére.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Speciális kezelés azon fajok számára, melyek általánosan halásztottak és Natura szempontjából is érintettek. Pl. Halastavak létesítése a piszt-rágnak.
	41. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Halászati tilalom alá helyezett területek kialakítása Natura 2000 területen belül a halászati tilalom fajokra és élőhelyekre gyakorolt hatásainak monitorozására.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Halásztattól mentes övezetek kialakítása Natura 2000 területeken belül annak vizsgálatára, hogy milyen hatással van a halászat elhagyása az élőhelyekre és a fajokra. [delfin]
	A jogosultság kizárólag 5(5)(b) cikkben rendelkezett körülmények között él, és csak akkor, ha a tevékenységek megfelelnek a 3. cikkben meghatározott az EU hozzáadott értékek kritériumainak.	Például endemikus édesvízi rákok visszatelepítése átalakított folyórendszerekbe.
	Kontesztus: kutatás	Kutatási projektek, melyek különleges fajok hatékony kezelésének elősegítéséhez vezetnek.

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat NATURA 2000 területeken	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(8)	Közlekedési beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztését és a TEN-T hálózathoz való kapcsolódást; a tiszta közlekedés integrált stratégiáit, amelyek hozzájárulnak az utas- és áruszállítási szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához, a kiegyensúlyozottabb módosítási megvalósításához, az intermodális rendszerek előmozdításához és a környezeti hatások csökkentéséhez	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(3)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)d	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az elszigeteltség mérséklése a közlekedés, az információ, továbbá a hírközlő hálózatok és szolgáltatások, valamint a határokon átnyúló vízellátási, hulladék-gazdálkodási és energiaellátási rendszerek és létesítmények javított elérhetősége révén;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdámentesítés rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások.		
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Szennyezett területek kísérleti rehabilitációja üzleti létesítmények kialakítása végett a helyreállított élőhely mentén – pl. új erdős területek/vizes élőhelyek fejlesztése/vízkezelés biztosítása, melyek előnyt jelentenek a Natura 2000 terület szomszédságában lévő élőhelyeknek és fajoknak.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Azokon a helyeken, ahol van közlekedés és telekommunikációs infrastruktúra (pl utak, vasút) a fejlesztéseknek a különböző fajok élőhelyeinek feldarabolódására gyakorolt hatásait kell csökkentenie (pl átjárók létesítésével).
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	
		Támogatható veszélyeztetett fajok határon átnyúló visszatelepítési programok.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Azokon a helyeken, ahol van közlekedés és telekommunikációs infrastruktúra (pl utak, vasút) a fejlesztéseknek a különböző fajok élőhelyeinek feldarabolódására gyakorolt hatásait kell csökkentenie (pl átjárók létesítésével) (pl alul/felüljárók).
	Kontextus: projekt/kezdeményezés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges. Követelmény: városi dimenziók.	A fizikai környezet rehabilitációja, pl. a történelmi és kulturális örökség megőrzése és gyarapítása a vállalkozók, a helyi foglalkoztatás és a közösségi fejlesztések támogatása céljából

14. TEVÉKENYSÉG: TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS – INVAZÍV FAJOK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]	Magán erdőtulajdonosok, és azok társulásai	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre. A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdőtulajdonosok közösségek	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
27(1)(c)		halászköz		nincs	
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fejlődést jelentenek a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekintetében;	halászköz	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák	halászköz	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(g)	Akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy fejlesztése;	halászköz, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(j)	A tudósok és a halászati ágazatban működők közötti partnerség erősítése;	halászköz, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(a)	A vízi fauna és flóra védelmét és fejlődését szolgáló statikus és mobil eszközök konstrukciója vagy üzembe helyezése	halászköz, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(b)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat	halászköz, egyebek	Szárazföldi vizek	nincs	
38(2)(c)	Ahol a halászati tevékenységekre közvetlenül vonatkoznak, a környezet védelme és javítása az N2K keretében, kivéve a működési költségeket	halászköz, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászköz számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(f)	A környezet védelme a halászerületeken azok vonzerjének megőrzése, a halászati tevékenységet folytató tengerparti falvak, települések megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti és építészeti örökség védelme és fellendítése céljából	Közigazgatási szervek, KKV-k, egyebek	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik.	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések.
	Utalás a 39. és az 51. cikkre.	Agrár-környezetvédelmi kifizetések A nem produktív beruházások támogatása.
	Utalás a 41. cikkre.	
	Utalás a 46. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a kereszt-megfeleltetést. Kifizetés a felmerülő költsége-kért és akiesett bevételért.	Natura 2000 kifizetések.
	Utalás a 47. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a kereszt-megfeleltetést	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések.
	Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	A nem produktív beruházások támogatása.
	Utalás az 57. cikkre. A természeti örökség fenntartásával, helyreállításával és fejlesztésével és a nagy természeti értékkel bíró területek fejlesztésével kapcsolatos beruházások.	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése.
	Utalás a 61–65. cikkre.	Invazív fajok kezelése a helyi fejlesztési terveknek megfelelően pl invazív vizinövényfajok és idegen halfajok eltávolítása folyórendszerekből, melyek megfelelnek az ökoturisztikai követelményeknek (előnyben részesítve a természetes élővilágot).
		Továbbképzés a területkezelést végzők körében a Natura 2000 területeken, beleértve az invazív fajok kezelését.
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd30 (4)(d)	Támogatások olyan aquakultúráknak a vízfelszíni természetes vegetáció fenntartására a halastavakban és az invazív fajok ellenőrzésére.
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd30 (4)(d)	Kompenzáció a gazdálkodóknak a megszorítások miatti költségekre.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Támogatás az akvakultúráknak az invazív fajok kiirtására. Az aquakultúrák feljavítása, beleértve a környezetterhelés csökkentését.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	A kutatók és a kezelők közötti partnerség kialakításának elősegítésére, az invazív fajok terjedésével és/vagy irtásával és ellenőrzésével kapcsolatban.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Mesterséges zátonyok kiépítése.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat.
	38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Natura bevezetése a tengeri területeken.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Munkahelyteremtés a fejlesztésben (pl. a folyómenti és torkolati élőhelyek növényeinek újratelepítése).
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	A környezet javítása a part menti élőhelyek helyreállításán keresztül.

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i)f	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Környezetvédelem (beleértve az éghajlatváltozást is);	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Transznacionális együttműködés	
2(1)(i)g	Együttműködés: a transznacionális együttműködés keretében végzett kutatótevékenységek teljes palettájának támogatása a következő területeken: Közlekedés (beleértve a repüléstechnikát is);	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Transznacionális együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat NATURA 2000 területeken.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(5)	Kockázatmegelőzés, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és megoldására irányuló tervek készítését és végrehajtását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(8)	Közlekedési beruházások, beleértve a transeurópai hálózatok fejlesztését és a TEN-T hálózathoz való kapcsolódást; a tiszta közlekedés integrált stratégiáit, amelyek hozzájárulnak az utas- és áruszállítási szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához, a kiegyensúlyozottabb módosítási megoszlás megvalósításához, az intermodális rendszerek előmozdításához és a környezeti hatások csökkentéséhez		
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezeléséreirányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(3)a	A másodlagos közlekedési hálózatok megerősítése a TEN-T hálózataival, a regionális vasúti csomópontokkal, a repülőterekkel és kikötőkkel vagy a multimodális platformokkal való összeköttetés fejlesztésével; a fő vasútvonalak sugárirányú kapcsolatokkal történő ellátásával; valamint a regionális és helyi belvízi hajózás és a rövid távú tengeri hajózás előmozdításával;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)d	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az elszigeteltség mérséklése a közlekedés, az információ, továbbá a hírközlő hálózatok és szolgáltatások, valamint a határokon átnyúló vízellátási, hulladékgazdálkodási és energiaellátási rendszerek és létesítmények javított elérhetősége révén;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdavezeték rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások		
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Nem használható önmagában, de részben megfelelhet, ha része egy a 12 vagy 13 pont alá tartozó természetvédelmi projektnek és megfelel a LIFE+ 3. cikkének és nem tartalmaz "átfedő" elemet.	
	Kontextus: kutatás	Fejlesztések az invazív fajok ellenőrzésére/kezelésére/kiirtására külön tekintettel a Natura 2000 területekre.
	Kontextus: kutatás	Fejlesztések az invazív fajok közlekedéssel történő terjedésének csökkentésére.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Használható egy egyszeri és egy ellenőrző program támogatására a gazdaságilag/szociálisan/környezetvédelmi szempontból bizonyítottan negative hatású invazív fajok
	Kontextus: fejlesztési tervek és intézkedések a kockázatkezelésben	Kockázat kezelési tervek készítése az invazív fajokra az összes Natura területen a régióban (egy tágabb kockázatkezelési terv keretében).
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra az invazív fajok Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Regionális monitoring/kezelési rendszerek felállítása az invazív fajok esetében pl korai felismerő rendszer a kikötőkben a közlekedési folyosók mentén, repülőtereken.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra az invazív fajok Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Kockázat kezelési tervek készítése az invazív fajokra az összes Natura területen a régióban (egy tágabb kockázatkezelési terv keretében).
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra az invazív fajok Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Regionális monitoring/kezelési rendszerek felállítása az invazív fajok esetében pl korai felismerő rendszer a kikötőkben a közlekedési folyosók mentén, repülőtereken.
		Támogathatók határokon átnyúló programok az invazív fajok ellenőrzésére és kiirtására beleértve a terjedés megelőzését.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra az invazív fajok Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Regionális monitoring/kezelési rendszerek felállítása az invazív fajok esetében pl korai felismerő rendszer a kikötőkben a közlekedési folyosók mentén, repülőtereken.
		Támogathatók határokon átnyúló programok az invazív fajok ellenőrzésére és kiirtására beleértve a terjedés megelőzését.
	Követelmény: városi dimenziók. Kontextus: történelmi/kulturális örökség	Támogatható a közösségi/érintett konzultáció olyan városi Natura 2000 területekről, melyek egy kiterjedtebb városi rehabilitációs projekt által érintett területen belül találhatóak (beleértve az az invazív fajok kiirtását)

15. TEVÉKENYSÉG: KEZELÉSI TERVEK ÉS MEGÁLLAPODÁSOK BEVEZETÉSE

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EMVA					
36(a)(i)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(ii)	Természeti hátrány miatti kifizetések a gazdálkodóknak nem hegyvidéki területeken	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]	Magán erdőtulajdonosok, és azok társulásai	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre. A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdőtulajdonosok közösségek	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
29(1)(b)	Olyan akvakultúra módszerek bevezetése, melyek alapján csökkentik a környezetre tett negatív hatást vagy erősítik a pozitívát, összehasonlítva a hagyományos eljárásokkal az akvakultúra ágazatban;	KKV-k	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fejlődést jelentenek a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekintetében;	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(a)	Fenntartható hozzájárulás a források jobb kezelése vagy megóvása érdekében;	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
37(b)	A szelektív halászati módszerek vagy felszerelések támogatása, és a véletlen fogások számának csökkentése	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(c)	A hátrahagyott halászati felszerelések begyűjtése a tengerfenékről a fantomhalászat elleni küzdelem részeként	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek	nincs	
37(g)	Akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy fejlesztése;	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(b)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat	halászok, egyebek	Szárazföldi vizek	nincs	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik Utalás a 1782/2003 rendeletről szóló 51. cikkre. Ez kompenzációs kifizetés, és nem kapcsolódnak hozzá környezetvédelmi megfelelőségi kritériumok a kötelező kezelési elvárásokban (mely tartalmazza a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi Irányelveket) foglaltakon és az 1. pillér kifizetéseihez társuló GAEC standardokon kívül (mely tartalmazhatja a fenntartás minimális szintjére vonatkozó standardokat). Az egyetlen egyéb elvárás a kifizetésben részesült gazdálkodóval szemben az, hogy folytassa a gazdálkodást legalább további öt éven át. A természetvédelmi kezelés ezért a gazdálkodó által folytatott gazdálkodási tevékenység típusától fog függeni.	Kifizetések a hagyományos gazdálkodás fenntartására, ami az alpesi gyepek megtartásához vezet.
Utalás a 37. cikkre. Kizárólag az UAA-ra vonatkozik.	Támogatás a hagyományos gazdálkodás fenntartására, ami az síkvidéki nedves gyepek megtartásához vezet, pl szarvasmarhák legeltetését.
Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik.	Kifizetések pásztor kutya tartására, melyek a nagyragadozóktól védenek.
Utalás a 39. és az 51. cikkre.	Természetes növényfajok fenntartása a természetes vadvilág táplálékául, különösen Natura 2000 területek puffer zónáiban.
Utalás a 46. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a keresztemfeleltetést. Kifizetés a felmerülő költségekért és akiesett bevételért.	Kifizetések az álló és fekvő holtfák megtartására – kompenzáció a bevétel kiesésére.
Utalás a 47. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a keresztemfeleltetést	Az erdei élőhelyek javítása gyepp szintű fajok telepítésével vagy a gyepp szintű fajainak vissztelepítésével.
Utalás a 61–65. cikkre.	A folyamatos kezelés helyi fejlesztési tervekben meghatározottak szerint pl természetbarát termékek előállítása és kereskedelme.
28(2) A beruházások célzottjai mikro- és kisvállalkozások lehetnek	Felhagyott halastavak helyreállítása.
Kizárólag mezőgazdasági területeken	A vízszint változás időbeli és/vagy térbeli helyreállítása. A kifizetések kompenzálhatják a hosszantartó csatornázásból vagy elársztásból származó gazdasági kieséseket.
Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30(4)(d)	Fák/cserjék szintjének eltávolítása kivéve, ahol szükségesek az infrastruktúra fenntartásához;a szükséges kivágások időbeli korlátozása.
37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	A minimum állapot felállítása a vízfelszíni vegetáció fenntartására, kezelésére és más hasonló jelleghez.
37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által	Különböző eszközök használatának bevezetése Natura 2000 területeken,a gazdasági ösztönzés elősegítésére.
37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Folyamatos program az eszközök eltávolítására Natura 2000 területeken – pl elhagyott rákfogókosarak eltávolítása.
37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Vízfelszíni vegetációk helyreállítása vagy újak létrehozása.
38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
LIFE+					
Nem használható					
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
Nem használható			
ESzA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontesztus: kutatás	Támogathat felméréseket a földhasználókkal /készlethasználókkal született megállapodásokról és arról hogy ezeket hogyan javíthatnák a jövőben.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák

16. TEVÉKENYSÉG: SZOLGÁLTATÁSOK TÁMOGATÁSA,
KOMPENZÁCIÓ ELŐRE MEGHATÁROZOTT JOGOSSÁGA ÉS BEVÉTELI KIESÉS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	Agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(iv)	Natura 2000 kifizetések; [erdők]	Magán erdőtulajdonosok, és azok társulásai	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre. A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre.	
36(b)(v)	Erdészeti-környezetvédelmi kifizetések	Magán erdőtulajdonosok közösségek	erdők	A jogosultság területfüggő: utalás a 42. cikkre	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
30(2)(a)	Olyan akvakultúra formák, melyek védelmet és fejlődést jelentenek a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség a területkezelés és az akvakultúra zónák hagyományos tulajdonságai tekintetében;	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
30(2)(d)	A Natura 2000 területeknek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelő kijelöléséből származó különleges környezeti korlátozásokkal kompatibilis fenntartható akvakultúrák	halászok	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	

LIFE+					
Nem használható					
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
Nem használható			
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik.	Kompenzáció a trágya és a rovarirtó használatának csökkenéséből származó bevételi kiesések miatt, segítség a természetbarát termékek és szolgáltatások elterjesztéséhez.
	Utalás a 39. és az 51. cikkre.	Kompenzáció a vadvilág számára kedvező vegetáció fenntartásából származó bevételi kiesések miatt a Natura puffer zónájában, pl táplálék a vadállatoknak.
	Utalás a 46. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a kereszt-megfeleltetést. Kifizetés a felmerülő költsége-kért és akiesett bevételért.	Kompenzációs kifizetések az erdőben tisztások fenntartására és az olyan invazív fajok kezelésére, melyek záródáshoz vezetnek és megváltoztatják az ökoszisztémát.
	Utalás a 47. és az 51. cikkre – a kifizetésben részesülőnek tekintetbe kell venni a kereszt-megfeleltetést	Kompenzációs kifizetések holtfák meghagyására az erdőben.
	Utalás a 61–65. cikkre.	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30 (4)(d)	Egyedszám korlátozás, használati rend kialakítása, melyben a halastavak extenzív hasznosítása biztosított egy bizonyos időn belül (pl 2 év).
	Kizárólag akvakultúra területek, kompenzálhatja a Natura területen való fekvést – lásd 30(4)(d)	Az optimális struktúra és összetétel meghatározása halastavakban.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák

17. TEVÉKENYSÉG: MONITORING ÉS KUTATÁS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtásása céljából	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés		
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területeken belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
37(j)	A kutatók és a halászati ágazatban működők közötti kapcsolat támogatása;	Halászok, egyéb	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vízes élőhelyek	nincs	

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	Minden lehetséges	Minden lehetséges	Nemzetek közötti együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági szervezetek modernizálásának és diverzifikálásának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat NATURA 2000 területeken.	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(5)	Kockázatmegelőzés, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és megoldására irányuló tervek készítését és végrehajtását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálván: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás az 59. cikkre	Alapvető tanulmányok elkészítése a helyi fejlesztésstratégia elkészítéséhez és bevezetéséhez.
	Utalás a 61–65. cikkekre	Helyi fejlesztési stratégia keretében, a helyi akció csoport szintjén az állami/magán társulás felhasználható a területi élőhelyleltár összeállításához, magában foglalhatja a fajszámlálást, lehetővé téve a helyi fejlesztéseket és előmozdítva a jövőbeli ökoturizmus lehetőségeit az érintett területen.
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállam által elismert más szervezetek aktív támogatásával...	A halászok és a kutatók közötti partnerség felhasználható a tengeri élővilág vizsgálatára. A halászok által gyűjtött adatok felhasználhatók a környezeti értékeléshez. A halászati adatok felhasználhatók a területről gyűjtött információk listájában.

	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk).	
	Kontextus: kutatás – további részletekért Környezet témában utalás az 1. mellékletre	Új monitoring és kutatási módok keresése Kutatás.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: gazdasági diverzifikáció/modernizálás (pl. kapacitásépítés)	Támogathatja monitoring tervek készítését területekre a regionális monitoring szélesebb kereteiben pl előrejelzések a biológiai sokféleség csökkenésének megállítására 2010 célkitűzéseire vonatkoznak
	Kontextus: fejlesztési tervek és intézkedések a kockázatkezelésben	Fejlesztési tervek, melyek számolnak a kockázatokkal, mint az olaj vagy vegyi szennyezés, melyek Natura területekre hathatnak.
	Kontextus: projekt/kezdeményszerzés részeként, mikor az érdekeltek részvállalása is szükséges	Magában foglalhat beruházásokat a monitoring infrastruktúra fejlesztésére pl távérzékelő berendezések, mint rádiótornyok, adatbázis kiépítése.
	Kontextus: megújuló energiaforrások	Fejlesztési tervek, melyek számolnak a kockázatokkal, mint az olaj vagy vegyi szennyezés, melyek Natura területekre hathatnak.
	Kontextus: a foglalkoztatási kezdeményezések és képzések fejlesztése	Natura 2000-rel kapcsolatos határon átnyúló (6(1)b cikk) vagy transznacionális (6(2)b cikk) monitoring tervek és hálózatok fejlesztése pl monitoring stratégiák tengerpart területek szennyezésére/szervesanyag felhalmozódására.

Alap	Leírás	Területi megkorlátok	
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2. pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat meghatározására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek figyelmét és elemzését magukban foglaló tevékenységek.	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
ESZA			
3(2)bi	Az intézményi kapacitás és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a jó politika- és programtervezés területén, ellenőrzés és értékelés vizsgálatokon, statisztikákon és szakértői véleményeken keresztül, minisztériumok közötti együttműködés és az érintett állami és magántestületek közötti párbeszéd támogatása	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)bii	Az intézményi kapacitás és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a kapacitásépítésben a politikák és programok végrehajtása végett	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Együttműködési program a regionális hálózat a regionális monitoring és felmérési tervek készítésére és tevékenységekre.
	Kontextus: adatgyűjtés és monitoring	
	Kontextus: képzés	Intézményi kapacitás bővítés a monitoringra és a felmérésekre pl monitoring tervek készítése tárcaközi egyeztetésekre.
	Kontextus: képzés	Intézményi kapacitás bővítés a Natura 2000 monitoringjára és felmérésekre.
		Regionális környezetvédelmi monitoring/kutatási terv készítése, beleértve Natura 2000 monitoringját. A szélesebbkörű fenntarthatósági tervek részeként.

18. TEVÉKENYSÉG: KOCKÁZATKEZELÉS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
20(b)(ii)	Az erdők gazdasági értékének növelése	Mezőgazdasági termelők	erdők	A jogosultság területenként változik: utalás 77. cikkre.	
20(b)(vi)	A természeti katasztrófák által károsodott mezőgazdasági termelékenység potenciál helyreállítása, és megfelelő védőintézkedések bevezetése	Mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(a)(iii)	Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK határozattal kapcsolatos kifizetések;	mezőgazdasági termelők	Mezőgazdasági terület	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(a)(iv)	agrár-környezetvédelmi kifizetések	Mezőgazdasági termelők, gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(vi)	Az erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző cselekvések bevezetése;	minden lehetséges	erdők	A területeket ki kell jelölni – utalás az 50. cikkre	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
Nem használható					

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	Minden lehetséges	Minden lehetséges	Nemzetek közötti együttműködés	
2(1)(i) g	Téma: közlekedés (pl. a felszíni és légi közlekedés környezetbarátabbá tétele)	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együttműködés	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 27. cikkre a korlátozások részleteiről.	Gazdasági értéknövelés a jobb kockázatkezeléssel –elérhető olyan természetes fajok telepítésével, amelyek ellenállóbbak a tüzeknek, pl tölgyek.
	nincs	Árvíz megelőző intézkedések bevezetése vízvisszatartással a wetlandeken vízgazdálkodással.
	Utalás a 38. cikkre. Kizárólag a rendelkező tevékenységekre és az UAA-ra vonatkozik.	Kompenzációs kifizetések olyan vízügyi megoldások használatára, ami csökkenti az árvízvesztélyt a Natura területeken.
	Utalás a 39. és az 51. cikkre.	Agrár-környezetvédelmi kifizetés a nyájak évszak szeinti költözésének és az erdei legeltetés elősegítésére, a tűzvesztély csökkentésére a száraz takarmánytárolók számának csökkentésével.
	Utalás a 41. cikkre.	Támogatás a vízvisszatartásra árvízi kockázat elleni küzdelemben.
	Utalás a 48. cikkre	
	Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	
	Utalás a 61–65. cikkre.	A biológiai sokféleség megóvását célzó kockázatkezelési rendszerek fejlesztése a megelőzésre a helyi fejlesztési tervek elősegítésére.
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk).	
	Kontextus: kutatás	Kutatások újszerű és bővített kockázatkezelési tervek, módszerek és fokmérők létrehozására, különös tekintettel a Natura 2000 területekre vonatkozó elvárásokra.
	Utalás a 77. cikkre a korlátozások részleteiről.	Kutatások olyan módszerek kidolgozására, melyek csökkentik a közlekedés környezeti kockázatát különös tekintettel a Natura 2000 területekre (pl invazív fajok terjedésének csökkentése) vonatkozó elvárásokra.

Alap	Leírás	Területi korlátozások	
ERFA			
4(5)	Kockázatmegelőzés, beleértve a természeti és technológiai kockázatok megelőzésére és megoldására irányuló tervek készítését és végrehajtását	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(8)	Közlekedési beruházások, beleértve a transzeurópai hálózatok fejlesztését és a TEN-T hálózathoz való kapcsolódást; a tiszta közlekedés integrált stratégiáit, amelyek hozzájárulnak az utas- és áruszállítási szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javításához, a kiegyensúlyozottabb módosítási megoszlás megvalósításához, az intermodális rendszerek előmozdításához és a környezeti hatások csökkentéséhez;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)a	Környezet és kockázatmegelőzés, különösen: a fizikai környezet, többek között a szennyezett, elszivatagosodott és rozsdávozzó ipari és földterületek rehabilitációjára irányuló befektetések ösztönzése;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)e	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti (pl. sivatagosodás, aszályok, tűz és árvizek) és technológiai kockázatok megelőzésére és kezelésére irányuló tervek és intézkedések kidolgozása;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
ESZA			
3(2)bi	Az intézményi kapacitás és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a jó politika- és programtervezés területén, ellenőrzés és értékelés vizsgálatokon, statisztikákon és szakértői véleményeken keresztül, minisztériumok közötti együttműködés és az érintett állami és magántestületek közötti párbeszéd támogatása	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)bii	Az intézményi kapacitás és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a kapacitásépítésben a politikák és programok végrehajtása végett	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Segítséget nyújthat fejlesztési tervek és paraméterek készítéséhez a kockázatok csökkentése érdekében a területeken, mint pl tüzek, hajó balesetek – olaj szennyezés.
	Kontextus: átalakítás/közlekedési infrastruktúra Natura 2000 területekre gyakorolt hatásának csökkentése	Felhasználható különösen közlekedési kockázatot vizsgáló tervek készítéséhez (mint vízszennyezés, olaj szennyezés, hatástanulmányok készítése stb.)
		Támogatható élőhely helyreállítás, amely egyaránt hozzájárul a Natura 2000 terület javításához és a fenntartható fejlődéshez a területen.
		Infrastrukturális fejlesztések a kockázat kezelésre – pl vegyszennyezések, olajszennyezések, természeti tüzek gyors kiküszöbölésére.
		Segítséget nyújthat fejlesztési tervek és paraméterek készítéséhez a kockázatok csökkentése érdekében a területeken, mint pl tüzek, olajszennyezés stb.
		Segítséget nyújthat határokon átnyúló tervek és intézkedések készítéséhez területeken a kockázat csökkentése érdekében pl tüzek és erózió stb esetében.
		Segítséget nyújthat tervek és paraméterek készítéséhez a kockázatok csökkentése érdekében a területeken, mint, hajó balesetek olaj szennyezése stb.
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	Segítséget nyújthat transznacionális tervek és paraméterek készítéséhez a városfejlődés általi környezeti kockázatok csökkentése érdekében a területeken, pl. városok vonzáskörzetében található Natura 2000 területek esetén.
	Kontextus: képzés	Közüintézmények kapacitás bővítése a kockázat kezelési tervek készítésére.
	Kontextus: képzés	Közüintézmények kapacitás bővítése a regionális kockázat kezelési evékenységekre.
		A regionális kapacitás fejlesztése a Natura 2000 területeket érő környezeti veszélyek gyors hárítására pl vegyi szennyezés, árvíz, erdőtüzek, lavina stb.

19. TEVÉKENYSÉG: (FOLYAMATOS) TERÜLETEK FELÜGYELETE

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
Nem használható					
LIFE+					
Nem használható					
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és az ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetközi együttműködés	

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
Nem használható			
ESZA			
Nem használható			
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Folyamatos felügyelet szükséges a területeken, a helyi fejlesztési tervek célkitűzéseinek eléréséhez és monitoringjához.

	Kontesztus: kutatás/kutatási project részeként	Kutatási projekteket tartalmazhatják a folyamatos felügyeletet a vizsgált időszakban a céloknak megfelelően.

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	
	A támogatás nem elérhető folyamatos tevékenységek számára.	

20. TEVÉKENYSÉG: INFORMÁCIÓ NYÚJTÁS ÉS NYILVÁNOS ANYAGOK

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megkorlátozások	
EMVA					
20(a)(i)	Szakmai képzés és információs tevékenység, beleértve a tudományos ismeretek és innovatív gyakorlatok terjesztését a mezőgazdaságban, az élelmiszeripari és erdészeti szektorban foglalkoztatottak számára	mezőgazdasági gazdálkodók, erdészek	Nem területspecifikus intézkedés		
52(a)(iii)	A turizmussal kapcsolatos tevékenységek ösztönzése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés		
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
37(i)	A szakmai ismeretek fejlesztése; vagy új képzési módszerek és eszközök kialakítása;	halászok, egyebek	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászok számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(h)	A halászati ágazatban dolgozó régiók közötti és a nemzetek közötti együttműködésének támogatása, elsősorban hálózatba építés és a legjobb gyakorlat terjesztése révén		Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(i)	Szakértelem megszerzése és a helyi fejlesztési stratégia előkészítésének és megvalósításának előmozdítása		Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együtt működés	
2(1)(i) g	Téma: közlekedés (pl. a felszíni és légi közlekedés környezetbarátabbá tétele)	minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Nemzetek közötti együtt működés	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	21. cikk: A támogatás nem vonatkozhat a közép vagy felsőfokon mezőgazdasági vagy erdészeti ismereteket oktató programok vagy rendszerek keretein belül folyó kurzusokra.; Képzési anyagok készítése a mezőgazdaságban és erdészetben dolgozók számára, a medve-barát gazdálkodási lehetőségek bemutatására.	Képzési anyagok készítése a mezőgazdaságban és erdészetben dolgozók számára, a medve-barát gazdálkodási lehetőségek bemutatására.
	Utalás az 55. cikkre.	Natura 2000 területek bemutatása turisztikai kiadványokban.
	Utalás az 57. cikkre	
	Utalás az 59. cikkre	Szakképzettség megszerzését elősegítő képzési anyagok elkészítése.
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Minden szükséges információ nyújtása a helyi fejlesztési stratégiához (pl regionális Natura 2000-rel kapcsolatban).
	37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Képzési anyagok készítése halászok számára Natura 2000-rel kapcsolatban.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Natura 2000 területek természetbarát termékeinek támogatása és fejlesztése
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Információ nyújtás a képzéshez és munkavállalók alkalmazásához Natura 2000-rel kapcsolatban.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Támogatás hálózatok kiépítésére a legjobb alkalmazható gyakorlatok megvitatására Natura 2000-barát akvakultúrák és halászat elősegítésére.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Információ szolgáltatás a helyi fejlesztési stratégiákhoz.
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság kizárólag 5(5)(b) cikkben rendelkezett körülmények között él, és csak akkor, ha a tevékenységek megfelelnek a 3. cikkben meghatározott az EU hozzáadott értékek kritériumainak.	
		Kutatási preojectek, melyek eredményeképpen információs anyagok készülnek és új, hatékonyabb kommunikációs eljárásokat alakítanak ki (pl interaktív eszközök a képzéshez).
	Kontextus: a közlekedési infrastruktúra adaptálásának/megvalósításának kutatása a Natura területekre tett hatás csökkentése érdekében;	Kutatási projektek, melyek eredményeképpen a környezetbarátabb közlekedési hálózatokról kapnak információkat, beleértve a Natura 2000-re vonatkozóakat is.

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
ERFA			
4(2)	Információs társadalom, beleértve az elektronikus hírközlési infrastruktúra, a helyi tartalom, a szolgáltatások és alkalmazások fejlesztését, az online közszolgáltatásokhoz való biztonságos hozzáférés javítását és az említett közszolgáltatások fejlesztését, a KKV-k részére az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) átvételéhez és hatékony használatához vagy új ötletek hasznosításához nyújtott támogatást és szolgáltatásokat;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzó fokozásához és az életminőség javításához;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)end	Továbbá, a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrációjának, a helyi foglalkoztatási kezdeményezéseknek, az egyenlő lehetőségeknek, valamint a képzési és szociális bevonásnak a támogatása, és az emberi erőforrások és a kutatási és műszaki fejlesztési létesítmények megosztása.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)e	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az együttműködés, a kapacitások és az együttes hasznosítás fejlesztése az infrastruktúrák területén, különösen az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, a kultúra, az idegenforgalom és az oktatás.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2d)	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.	Kizárólag a természeti és földrajzi hátránnyal sújtott területek.	
ESZA			
3(2)bi	Az intézményi kapacitás, és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a jó politika- és programtervezés területén, ellenőrzés és értékelés vizsgálatokon, statisztikákon és szakértői véleményeken keresztül, minisztériumok közötti együttműködés és az érintett állami és magántestületek közötti párbeszéd támogatása	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)bii	Az intézményi kapacitás és a tagállamok közigazgatási szervei és közszolgálati hatékonyságának erősítése a kapacitásépítésben a politikák és programok végrehajtása végett	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
Nem használható			

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: információ átadási rendszerek, felszerelések/Natura 2000 területeken	Használható IT eszközök beszerzésére és szervezeti/szerkezeti internet központok és adatbázisok felállítására.
	Kontextus: a turizmus támogatása/fejlesztése	Információs anyagok készítése a területek ökoturisztikai bemutatására.
	Kontextus: képzés	Információs lehetőségek fejlesztése a területek regionális képzési programokban való részvétel biztosításához.
	Kontextus: természeti/kultúráli örökség	Információs anyag készítése a magas természeti/kultúráli értékű területeken az ökoturizmus támogatására.
	Kontextus: munkahely teremtés (turizmus)	Információs lehetőségek fejlesztése a határon átnyúló területi hálózatok ökoturisztikai bevonásához.
	Kontextus: munkavállalási lehetőségek fejlesztése és képzés	
	Kontextus: munkavállalási lehetőségek fejlesztése és képzés	Információs lehetőségek fejlesztése a területek határon átnyúló képzési programjaiban való részvétel biztosításához.
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt képzés	Információs lehetőségek fejlesztése a területek határon átnyúló egészségügyi, kultúráli és nevelési programjaiban való részvétel biztosításához.
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt hálózatba építési kezdeményezések	Információs és tájékoztató anyagok készítése a Natura 2000 területek megerősítésére és támogatására a városi központok vonzáskörzetében található és magasszintű kultúráli örökségvédelmi értéket képviselnek transznacionális szinten.
		Információs és tájékoztató anyag készítése a Natura 2000 területek védelmének erősítésére és elősegítésére, melyek közelében városok található és magas kultúráli örökségvédelmi értéket képviselnek transznacionális szinten.
	Kontextus: képzés	Információ nyújtás adminisztratív a kapacitás építésben/képzési programokhoz.
	Kontextus: képzés	

21. TEVÉKENYSÉG: KÉPZÉS ÉS OKTATÁS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
20(a)(i)	Szakmai képzés és információs tevékenység, beleértve a tudományos ismeretek és innovatív gyakorlatok terjesztését a mezőgazdaságban, az élelmiszeripari és erdészeti szektorban foglalkoztatottak számára			nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
52(c)	Képzési és információs intézkedés a 3. tengely által lefedett területeken működő gazdasági szereplőkre vonatkozóan.	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
52(d)	Szakképzettség megszerzése és ösztönző intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
27(1)(a)	A tevékenységek diverzifikálása többszörös munkahelyek támogatása céljából a halászhelyek számára;	Halászhelyek	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
27(1)(c)	Átképzési rendszerek a tengeri halászhelyeken kívüli foglalkozások céljából;	Halászhelyek	Területtípusra nem specifikus intézkedés	nincs	
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászhelyeket;	A halászhelyi és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a halászhelyek számára a halászhelyi ágazaton kívüli munkahelyek létrehozása révén többszörös munkahelyek támogatásán keresztül	A halászhelyi és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
41(1)(i)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászhelyek számára a halászhelyi ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászhelyi és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
4(6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzó erő fokozásához és az életminőség javításához;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)end	Emellett az ERFA hozzájárulhat a jogi és igazgatási együttműködés, a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrációja, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések, a nemek közötti egyenlőség és az egyenlő esélyek, a képzés és a társadalmi integráció előmozdításához, valamint az emberi erőforrások és a K+TF létesítmények megosztásának elősegítéséhez.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	21. cikk: A támogatás nem vonatkozhat a közép vagy felsőfokon mezőgazdasági vagy erdészeti ismereteket oktató programok vagy rendszerek keretein belül folyó kurzusokra; Képzési anyagok készítése a mezőgazdaságban és erdészetben dolgozók számára, a medve-barát gazdálkodási lehetőségek bemutatására.	Képzés és oktatás a természetbarát mezőgazdaság megújítására, NATURA 2000 termékek forgalmazása stb.
	Utalás az 57. cikkre	Képzés a vidéki örökség fenntartására és megóvására.
	Utalás az 58. cikkre	Képzés az ökoturizmus fejlesztésének elősegítésére.
	Utalás az 59. cikkre	Képzés a helyi fejlesztési stratégia bevezetésének elősegítésére – pl Natura termékek forgalmazása vagy az ökoturizmus fejlesztésének elősegítésére.
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Bármilyen szükséges képzés a helyi fejlesztési stratégia elősegítésére (pl regionális segítségnyújtás Natura 2000-rel kapcsolatban).
	nincs	Képzés a tevékenységek változatossá tételéhez – pl kisvállalkozások képzése ökoturizmusra vagy földhasználatra.
	nincs	Képzés a tevékenységek változatossá tételéhez – pl kisvállalkozások képzése ökoturizmusra vagy földhasználatra.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Halászsok képzése ökoturizmusra Natura területeken
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Munkahelyek teremtése a Natura területek kezelése érdekében a megfelelő képzés és oktatás támogatásával.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Képzés és oktatás a helyi fejlesztési stratégia elkészítéséhez és bevezetéséhez.

	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 10. cikk).	
--	---	--

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Kontextus: turizmus elősegítése/fejlesztése	Képzések a turizmus elősegítésére azokon a területeken, ahol ezidáig nem volt rá lehetőség (pl ahol az ipar hatása nagy és leszállóágban van).
		Fenntartható gazdálkodásra nevelés, hozzájárulásként a színvonalas élethez és környezethez
	Kontextus: munkahely teremtés (pl turizmus)	Tapasztalat cserén alapuló nemzetközi képzések, különösen a Natura 2000 területeket és hálózatot érintő ökoturizmussal kapcsolatban.
		Képzések a fennálló határokon átnyúló Natura hálózattal kapcsolatban lévő piacok megsegítésére, pl képzések természetközeli erdőgazdálkodásról.

Alap	Leírás	Területi megkorlátozások	
6(2)b	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: környezet: az egyértelműen transznacionális dimenziójú vízgazdálkodási, energiahatékonysági, kockázat-megelőzési és környezetvédelmi tevékenységek. A tevékenységek magukban foglalhatják: a folyók vízgyűjtő területeinek, a part menti övezeteknek, a tengeri erőforrásoknak, a vízellátási szolgáltatásoknak, valamint a vizes élőhelyeknek a védelmét és az ezekkel való gazdálkodást; a tűzvédelmet, aszályvédelmet és árvízvédelmet; a tengeri biztonság előmozdítását és a természeti és technológiai kockázatok elleni védelmet; valamint a természeti örökség védelmét és kiemelését a társadalmi-gazdasági fejlődés és a fenntartható idegenforgalom támogatása érdekében;	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	A transznacionális együttműködés kialakítása és fejlesztése, beleértve a tengeri régiók közötti, az 6 (1) pontban nem szabályozott kétoldalú együttműködést, az integrált területfejlesztést elősegítő hálózatok és tevékenységek finanszírozása révén, elsősorban a következő kiemelt fontosságú területekre koncentrálva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(3)a	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: interregionális együttműködés, amely az 5. cikk 1. és 2.pontja értelmében az innovációra és a tudásalapú gazdaságra, valamint a környezetvédelemre és a kockázatmegelőzésre összpontosít;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)b	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a többek között a 8. cikk szerinti fenntartható városfejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlat meghatározására, átadására és elterjesztésére vonatkozó tapasztalatcserék;	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
6(3)c	A regionális politika hatékonyságának erősítése az alábbiak előmozdításával: a tanulmányokat, adatgyűjtést, valamint a közösségi fejlődési trendek figyelmét és elemzését magukban foglaló tevékenységek.	Európai területi együttműködés a interregionális együttműködés érdekében Legalább három országnak kell kedvezményezettnek lennie és kettőnek tagországnak kell lennie. (lásd a 19 (2) cikket)	
ESZA			
3(1)a ii	Az egész életen át tartó tanulás, valamint a vállalatok – különösen a KKV-k – és a munkavállalók fokozott humán erőforrás-beruházásai, rendszerek és stratégiák fejlesztésével és megvalósításával, beleértve a tanoncképzést, amelyek biztosítják a képzéshez való jobb hozzáférést, különös tekintettel az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók számára, a képesítések és a kompetenciák fejlesztésével, az IKT, az e-tanulás, környezetbarát technológiák és a vezetési ismeretek és készségek terjesztésével, a vállalkozói szellem, az innováció és a vállalkozásindítás ösztönzésével;		
3(2)b i	A munkaerő-piaci intézmények, különösen a foglalkoztatási szolgálatok és egyéb vonatkozó kezdeményezések korszerűsítése és megerősítése az Európai Unió és a tagállamok teljes foglalkoztatottságra irányuló stratégiáival összefüggésben;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
3(2)b ii	Az igények korai meghatározását biztosító aktív és megelőző intézkedések végrehajtása egyéni cselekvési tervek és személyre szabott támogatás kíséretében, például személyre szabott képzés, álláskereső, az elbocsátás előtt álló munkavállalók elhelyezkedését segítő szolgáltatás és mobilitás, önfoglalkoztatás és új vállalkozások létrehozása, beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat, a munkaerő-piaci részvételt ösztönző intézkedések, az idősebb munkavállalók hosszabb ideig történő foglalkoztatására szolgáló rugalmas intézkedések, valamint a munka és a magánélet összehangolására irányuló intézkedések, mint a gyermekek és a hozzátartozók gondozását biztosító szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése;	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Képzések a határokon átnyúló vízgyűjtő gazdálkodáshoz és a tengeri területekhez (Natura területek kezelésével kapcsolatban).
	Kontextus: városi dimenziók, kulturális örökség	Képzési programok a Natura 2000 területek védelmére és támogatására városok közelében, melyek magas kulturális örökségvédelmi értéket képviselnek nemzetközi
		Tapasztalat cserére épülő képzések a regionális és helyi hatóságoknak, melyek központjában a kockázatmegelőzés, tapasztalatcsere, adatgyűjtés, és fejlesztési irányok stb állnak.a biodiverzitással és a Natura 2000-rel kapcsolatosan
	Kontextus: Munkahelyteremtés (pl. ágazatátalakítás esetén)	Képzések munkavállalóknak az átalakítás alatt álló szektorokból, lehetőséget nyújtva a vállalkozásoknak az alternative foglalkoztatásra Naturával kapcsolatban (pl Natura-barát ermekek előállítása).
		Képzések a adminisztrátoroknak a Natura 2000 területek jó kezeléséhez – beleérthető a tagországok közötti tapasztalatcsere
		Képzések a természetvédelmi célú projektekben való részvételhez az adminisztratív alkalmazottak számára
		Képzés az infrastrukturális beruházások kis részeként – pl helyiek számára vízi építési beruházások elkészítéséhez.

22. TEVÉKENYSÉG: NATURA 2000 TERÜLETEK FELKÉSZÍTÉSE LÁTOGATÓK FOGADÁSÁRA

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi megszorítások	
EMVA					
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(a)(i)	Nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálása		Nem területspecifikus intézkedés		
52(a)(iii)	A turizmussal kapcsolatos tevékenységek ösztönzése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(e)	A kis halászerületekkel és a turizmussal kapcsolatos infrastruktúra és szolgáltatás támogatása a kis halász-közösségek segítése céljából		Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi megszorítások	
ERFA			
4(2)	Információs társadalom, beleértve az elektronikus hírközlési infrastruktúra, a helyi tartalom, a szolgáltatások és alkalmazások fejlesztését, az online közszolgáltatásokhoz való biztonságos hozzáférés javítását és az említett közszolgáltatások fejlesztését, a KKV-k részére az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) átvételéhez és hatékony használatához vagy új ötletek hasznosításához nyújtott támogatást és szolgáltatásokat;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(4)	A regionális gazdasági szerkezetek modernizálásának és diverzifikálásának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat a Natura 2000 területeken	A Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(6)	Idegenforgalom, beleértve a természeti értékek népszerűsítését, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetőségét; a természeti örökség védelmét és hangsúlyozását a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében; valamint az olyan támogatást, amely az új, nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés elsődlegessége, különösen: a szennyezett helyek és földterületek rehabilitációját célzó beruházások ösztönzése, és a biológiai sokféleséghez és a Natura 2000-hez kapcsolódó infrastruktúrák fejlesztésének támogatása, hozzájárulva ezzel a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és diverzifikációjához	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági és társadalmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területi fejlődés közös stratégiáin keresztül: a vállalkozások támogatása és, különösen az KKV-k, a turizmus, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem építésével	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.	Kizárólag a természeti és földrajzi hátránnyal sújtott területek.	
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Utalás a 41. cikkre.	Tájékoztató pontok kiépítése a Natura területeken.
Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	
Utalás az 53. cikkre.	Támogatás a látogati lehetőséget javítására a mezőgazdasági Natura területeken az ökoturizmus elősegítésére.
Utalás az 55. cikkre.	A Natura területek látogató számára történő kiépítése, pl gyalogutak, jelzések
Utalás a 61–65. cikkekre.	A Natura területek felszerelése látogatók fogadására a látogatók érkezésének elősegítésén és a helyi fejlesztési stratégia megvalósulásán keresztül.
Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Az ökoturizmus elősegítése, Natura területek látogatókra történő felkészítése – pl tájékoztató pontok, ülőhelyek, gyalogutak.
Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	A tengeri és tengerparti területek felkészítése az ökoturizmusra, pl jelzések, térképek, menedékek, molók stb.
A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogszabályi kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk).	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Kontextus: Információs rendszerek systems/ eszközök a Natura 2000-hez/területek	Webfelületek és adatbázisok fejlesztése a Naturára épülő turizmus elősegítésére.
	Látogató lehetőségek kiépítése, pl parkolók, gyalogút hálózatok, molók, látogató központok.
Kontextus: turizmus elősegítése/fejlesztése	
Kontextus: természeti/kulturális örökség és turizmus	
Kontextus: munkahely teremtés (pl turizmus)	
	Beruházások a Natura területek turisztikai segítésének céljából, pl felhajtók és utak létesítése a kerekesszékekkel közlekedők számára.
	A látogatói lehetőségek/komplexumok fejlesztése Naturával kapcsolatosan, pl regionális környezetvédelmi központ létesítése oktatási programmal a Natura 2000 hálózatról.

23 TEVÉKENYSÉG: FÖLDVÁSÁRLÁS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi korlátozások	
EMVA					
	Elméletileg lehetséges az összes cikk alatt,a 71(3)(c) korlátozásaiával.	Az adott cikktől függ	Az adott cikktől függ		
EHA					
Nem használható					

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges		
7KK					
Nem használható					

Alap	Leírás	Területi korlátozások	
ERFA			
Elméletileg lehetséges az összes cikk alatt,a 71(3)(c) korlátozásaiával.			
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A földvásárlás általában csak a teljes érintett terület 10% alatt lehetséges. Kivételes körülmények között magasabb százalék is megállapítható környezetvédelmi tevékenység esetében (lásd 71(3)(c) cikk).	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 10. cikk).	Például földvásárlás vízgyűjtőterület helyreállításának elősegítésére. folyó]

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák

24. TEVÉKENYSÉG: AZ ÉLŐHELYEK ÉS
FAJOK VISSZATELEPÜLÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INFRASTRUKTÚRA

	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi korlátozások	
EMVA					
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(b)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
37(g)	Akvakultúra területek kialakítása, helyreállítása vagy fejlesztése;	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	
38(2)(b)	A szárazföldi vizek rehabilitációja, beleértve az ikrázóhelyeket és vándorló fajok esetében a vándorlási útvonalakat	halászok, egyebek	Szárazföldi vizek	nincs	
38(2)(c)	Ahol a halászati tevékenységekre közvetlenül vonatkoznak, a környezet védelme és javítása az N2K keretében, kivéve a működési költségeket	halászok, egyebek	Part menti, tengeri, szárazföldi vizek, vizes élőhelyek	nincs	

LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
2(1)(i) f	Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	Minden lehetséges	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Kontextus: kutatás	

	Leírás	Területi korlátozások	
ERFA			
4(4)	Környezetvédelem, beleértve a vízellátással, a víz- és hulladékgazdálkodással, a szennyvíztisztítással és a levegő minőségével kapcsolatos beruházásokat; a sivatagosodás megelőzését, megfékezését és az ellene való küzdelmet; a környezetszennyezés integrált megelőzését és megfékezését; az éghajlatváltozás hatásainak csökkentését szolgáló támogatást; a fizikai környezet rehabilitációját, beleértve a szennyezett ipari területeket és a talajt, valamint a rozsdaovezetek újrahasznosítását; a biológiai sokféleség és a természetvédelem előmozdítását, beleértve a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseket; a KKV-k részére nyújtott támogatást a fenntartható termelési mintáknak a költséghatékony környezetgazdálkodási rendszerek bevezetése és a környezetszennyezés megelőzésére irányuló technológiák átvétele és alkalmazása révén történő előmozdítása érdekében;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)a	Környezet és kockázatmegelőzés, különösen: a fizikai környezet, többek között a szennyezett, el-sivatagosodott és rozsdaovezeti ipari és földterületek rehabilitációjára irányuló befektetések ösztönzése;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúlóegységű együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
8	Fenntartható városfejlesztés: Ezek a stratégiák a fenntartható városfejlesztést az alábbi tevékenységek révén ösztönzik: a gazdasági növekedés erősítése, a fizikai környezet rehabilitációja, a rozsdaovezetek rehabilitálása, a természeti és kulturális örökség megőrzése és bővítése, a vállalkozási kedv, a helyi foglalkoztatottság és a közösségfejlesztés előmozdítása, valamint a változó demográfiai összetétel figyelembevételével a lakosságnak nyújtott szolgáltatások.		
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	Környezetvédelem a környezetvédelmi politikai és cselekvési program alapján meghatározott közösségi környezetvédelmi politikai prioritások körében. Ebben az összefüggésben az Alap beavatkozhat olyan, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
Utalás a 41. cikkre.	Támogatás az állatállomány megóvására a nagy ragadozóktól. Pl. villanypásztor.
Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	Támogatás az élőhelyek visszaállításához szükséges infrastruktúrához, pl. kertészetek létesítése a természetes növényzet visszatelepítéséhez szükséges növények termesztésére
Utalás az 57. cikkre	Támogatás olyan infrastruktúra telepítéséhez, amely elősegíti a ritka fajok visszatelepülését pl. odúk, denevér szállások stb.
Utalás a 61–65. cikkekre.	Infrastrukturális fejlesztések az élőhelyek és fajok helyreállítására a helyi fejlesztési terv célkitűzéseinek elérésére.
37. cikk: Kollektív tevékenységek: végrehajtandók az operátorok aktív támogatásával vagy a termelők nevében eljáró szervezetek vagy a tagállamok által elismert más szervezetek által ...	Infrastrukturális beruházások a természetes élővilág zavarásának csökkentésére vizes élőhelyeken. (pl. madarak zavarásának csökkentése).
38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	Vízi utak módosítása az átalakított folyóvizekben vagy a halak mozgásának lehetővé tétele a vízi ökoszisztéma javítására.
38. cikk (3) bekezdés: A cselekvések állami vagy félig állami testületek, bejegyzett kereskedelmi szervezetek vagy a tagállam által az adott célra kijelölt egyéb testületek által végrehajtandók.	

A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogosultsági kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). A jogosultság kizárólag 5(5)(b) cikkben rendelkezett körülmények között él, és csak akkor, ha a tevékenységek megfelelnek a 3. cikkben meghatározott az EU hozzáadott értékek kritériumainak.	
Környezet, pl. klímaváltozás, szennyezés és kockázatok; természetvédelem és a természetes és ember alkotta környezet fenntartható kezelése (pl a biológiai sokféleség védelme és kezelése); környezet és technológia (pl. környezeti helyreállítás)	

Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	A regionális gazdaság diverzifikálása a Natura területek közhasznosításával.
	Funding for infrastructure needed to restore contaminated Natura 2000 sites and/or areas close connected to management these sites.
	Magában foglalhatja a ballasztvíz tisztításának fejlesztési lehetőségeit kikötőkben az invazív fajok bekerülésének megelőzésére, fizikai akadályok kiépítését édesvízben az invazív fajok más vizekből történő bekerülésének megakadályozására.
	Határon átnyúló szennyvíztisztító létesítmények építése a jó vízminőség (ezáltal az élőhely jó minőségének) biztosítására a Natura 2000 területeken.
Követelmény: városi dimenziók. Kontextus: történelmi/kulturális örökségvédelmi	Szennyvíztisztító létesítmények építése a jó vízminőség (ezáltal az élőhely jó minőségének) biztosítására a Natura 2000 területeken.
	Szennyvíztisztító létesítmények építése a jó vízminőség (ezáltal az élőhely jó minőségének) biztosítására a Natura 2000 területeken.

25. TEVÉKENYSÉG: INFRASTRUKTÚRÁLIS FEJLESZTÉS

Alap	Leírás	Célcsoportok	Területtípusok	Területi korlátozások	
EMVA					
36(a)(vi)	A nem produktív beruházások támogatása [mezőgazdasági terület]	mezőgazdasági termelők gazdálkodók	Mezőgazdasági terület	nincs	
36(b)(vii)	A nem produktív beruházások támogatása [erdők]	minden lehetséges	erdők	nincs	
52(a)(i)	Nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálása		Nem területspecifikus intézkedés		
52(a)(iii)	A vidék örökségének megőrzése és fellendítése	minden lehetséges	Nem területspecifikus intézkedés	nincs	
63	Leader	Minden lehetséges (vidéki területen belül)	Minden vidéki terület	nincs	
EHA					
44(1)(b)	A gazdasági tevékenységek átalakítása és átirányítása, különösen az ökoturizmus támogatásával, feltéve hogy ezek a tevékenységek nem növelik a halászatot;	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(c)	A tevékenységek diverzifikálása a többszörös foglalkoztatottság támogatásán keresztül, hogy a halászok számára a halászati ágazaton kívüli munkahelyeket lehessen létrehozni	A halászati és az ahhoz kapcsolódó ágazatokban dolgozók	Nem területspecifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
44(1)(e)	A kis halászterületekkel és a turizmussal kapcsolatos infrastruktúra támogatása a kis halásközösségek segítése céljából	Közigazgatási szervek, KKV-k, egyéb	Területtípusra nem specifikus intézkedés	Utalás a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire	
LIFE+					
3	Jogosultsági kritériumok	Minden lehetséges	Minden lehetséges	nincs	
7KK					
Nem használható					

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
	Utalás a 41. cikkre.	Támogatás turistajelzések, térképek, menedékek beruházására.
	Utalás a 49. cikkre Erdészeti-környezetvédelmi kifizetésekhez kell kapcsolódnia.	
	Utalás az 53. cikkre	Infrastrukturális beruházások a turizmus változatosabbá tételéhez, pl turistaszállások létesítése, információs központok, stb.
	Utalás az 57. cikkre	
	Utalás a 61–65. cikkekre.	Infrastrukturális fejlesztések a nyilvánosság számára a helyi céloknak megfelelően.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Infrastrukturális fejlesztések a nyilvánosság és turizmus számára pl molók a kiránduló hajóknak.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Látogató központok/komplexumok létesítése Natura területeken az üzleti lehetőségek növelésére a Natura 2000 területeken.
	Utalás: a 43. cikk (3),(4) bekezdéseire és a 44. cikk (4) bekezdésére a területekre és a kedvezményezettek vonatkozó követelmények részleteiről...	Turisztikai célú infrastrukturális beruházások úgy, mint turista jelzések, látogató központok, gyalog- és kerékpár utak stb.
	A LIFE+ nem finanszírozza a más közösségi pénzügyi eszközök jogszabályi kritériumai alá tartozó, vagy a más közösségi pénzügyi eszközöktől ugyanarra a célra támogatást kapó intézkedéseket (lásd 9. cikk). Kizárólag kisebb infrastrukturális beruházásokhoz és a meglévő infrastruktúra javításához, ha része az élőhelyek és a fajok természetvédelmi kezelésének.	

Alap	Leírás	Területi korlátozások	
ERFA			
4(4)	A regionális gazdasági struktúrák modernizálásának és diverzifikációjának támogatása. Prioritás: Környezet, beleértve a biológiai sokféleség és a természetvédelem támogatását, beleértve a beruházásokat Natura 2000 területeken	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(6)	értéket képviselő szolgáltatások révén az idegenforgalmi szolgáltatásnyújtás fejlesztésére és az idegenforgalom új, fenntarthatóbb mintáinak előmozdítására irányul;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
4(10)	Oktatási beruházások, beleértve a szakképzés területét is, amelyek hozzájárulnak a vonzó erő fokozásához és az életminőség javításához;	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)b	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a biológiai sokféleséghez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének, valamint a NATURA 2000 területeibe történő befektetéseknek az elősegítése, amennyiben ez hozzájárul a vidéki területek fenntartható gazdasági fejlődéséhez és/vagy diverzifikációjához;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
5(2)f	Környezet és kockázatkezelés, különösen: a természeti és kulturális örökség védelme és kiemelése a társadalmi-gazdasági fejlődés támogatása érdekében, valamint a természeti és kulturális értékek népszerűsítése, mint a fenntartható idegenforgalom fejlesztésének lehetősége;	A regionális versenyképességgel és foglalkoztatottsággal kapcsolatos célkitűzések régiói	
6(1)a	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a vállalkozói szellem ösztönzése, különösen a KKV-k, az idegenforgalom, a kultúra és a határokon átnyúló kereskedelem fejlesztése;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)b	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: a természeti és kulturális erőforrások közös védelmének és az ezekkel való közös gazdálkodásnak, valamint a természeti és technológiai kockázatok megelőzésének az ösztönzése és javítása;	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(1)e	A határokon átnyúló gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tevékenységek fejlesztése a fenntartható területfejlesztésre irányuló együttes stratégiák révén, és elsősorban a következők által: az együttműködés, a kapacitások és az együttes hasznosítás fejlesztése az infrastruktúrák területén, különösen az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, a kultúra, az idegenforgalom és az oktatás.	Európai területi együttműködés a határokon átnyúló együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
6(2)d	koncentrálva: fenntartható városfejlesztés: a policentrikus fejlesztés megerősítése transznacionális, nemzeti és regionális szinten, ahol egyértelmű a transznacionális hatás. A tevékenységek magukban foglalhatják: a városi hálózatoknak, valamint a város és vidék kapcsolatának létrehozását és fejlesztését; a város és a vidék közös problémáinak kezelésére irányuló stratégiákat; a kulturális örökség megőrzését és előmozdítását, valamint a fejlesztési területek transznacionális alapú stratégiai integrációját.	Európai területi együttműködés a transznacionális együttműködés érdekében Legalább két országnak kell kedvezményezettnek lennie és az egyiknek tagország kell lennie. (lásd a 19 (1) cikket)	
10	A földrajzi és természeti hátrányokkal küzdő területek: A 4. és 5. cikk sérelme nélkül az ERFA különösen a hozzáférhetőség javítására irányuló befektetések finanszírozásához, a kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos gazdasági tevékenységek elősegítéséhez és fejlesztéséhez, a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdításához, valamint a fenntartható idegenforgalom ösztönzéséhez járulhat hozzá.	Kizárólag a természeti és földrajzi hátránnyal sújtott területek.	
ESZA			
Nem használható			
KA			
2(1)b	területeken is, amelyek egyértelmű környezeti előnyökkel járnak, nevezetesen az energiahatékonyság és a megújuló energiák, valamint a transzeurópai hálózatokon kívüli közlekedési szektorban a vasúti, folyami és tengeri közlekedés, az intermodális közlekedési rendszerek és kölcsönös átjárhatóságuk, a közúti, tengeri és légi közlekedés irányítása, a tiszta városi közlekedés és a tömegközlekedés.	Konvergenciával kapcsolatos célkitűzések régiói	

	Megjegyzések/egyéb megszorítások	Példák
		Támogatás a gazdasági szerkezet változatossabbá tételéhez az ökoturisztikai tevékenységek elősegítéséhez infrastruktúráis fejlesztéseken keresztül.
	Kontextus: turizmus támogatása/fejlesztése	
	Kontextus: oktatás	Infrastruktúra létrehozása társadalmi tájékoztatás és képzés céljából a Natura 2000I-ről
		Használható parkolók, bekötő utak, látogató központok, kerítések, tanösvények városon belüli fejlesztésére. A szomszédos régiók közötti együttműködés elősegítése.
	Kontextus: természeti/kultúráis örökség és turizmus	
	Kontextus: munkahely teremtés (turizmus)	Infrastruktúráis fejlesztések a határokon átnyúló természeti turizmus elősegítésére, pl turista jelzések, látogató központok, menedékházak, turista- és kerékpár utak.
	Kontextus: határokon átnyúló kiterjedt oktatási kezdeményezések	A Natura hálózat határon átnyúló területeinek segítésére kapcsolódó infrastruktúra kialakítása, pl látogató központok és információs központok a régiók és országhatárok közelében.
	Kontextus: városi dimenzió, kultúráis örökség	Infrastruktúra kialakítására a Natura területek és a magas kulturális értéket képviselő városi területek összekapcsolására regionális vagy államhatárok közelében
		A megközelíthetőséget elősegítő infrastruktúráis fejlesztések, pl. járdák, kerékpárutak, épületek mozgáskorlátozottak számára megközelíthetővé tétele.
		Általános infrastruktúráis fejlesztések, mint parkolók, járdák. [folyó]
		

HIVATKOZÁSOK, LEGFONTOSABB KÖZLEMÉNYEK ÉS WEBSITE-OK

További információkért, keresse a következő dokumentumokat és website-okat:

Környezetvédelmi Főosztály

A kézikönyv online verziója 22 nyelven és az "IT-tool" az egyes Natura 2000 területek társfinanszírozásai tervezéséhez:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm

A vonatkozó Közösségi Alapokkal kapcsolatban:

Megjegyzendő: A legtöbb Alapra vonatkozó szabályozás a kézikönyv elkészültéig még nem fejeződött be.

EMVA

2005. szeptember 20-i 1698/2005/EK tanácsi rendelet a vidékfejlesztés támogatásáról az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által. HL L 277/2 21.10.2005; Közösségi Vidékfejlesztési Stratégiai Iránymutatások. HL L.55/20 25.02.2006.

Lásd szintén a DG Agriculture weboldalát:

http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

EHA

A Tanács 1198/2006/EK 2006 július 27-i rendelete az Európai Halászati Alapról:

http://europa.eu.int/comm/fisheries/policy_en.htm

ERFA, ESZA, Kohéziós Alap

Az Európai Tanács 1083/2006 2006. július 11. rendelete lefekteti az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap általános intézkedéseit illetve hatályon kívül helyezi a 1260/1999 rendeletét.

Az Európai Parlament és a Tanács 1080/2006 2006. július 5. rendelete Európai Regionális Fejlesztési Alapról és hatályon kívül helyezi a 1783/1999/EK.

Az Európai Parlament és a Tanács 1081/2006 2006. július 5. rendelete Európai Regionális Fejlesztési Alapról és hatályon kívül helyezi a 1784/1999/EK.

A Tanács 1084/2006 2006. július 11. rendelete a Kohéziós Alapról és hatályon kívül helyezi a 1164/1994/EK rendeletet.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm

LIFE+

AZ Európai Parlament és a Tanács 614/2007/EK RENDELETE (2007. május 23.) a környezetvédelmi célú pénzügyi eszközről (LIFE+):

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2007/l_149/l_14920070609en00010016.pdf

7KK

Az Európai Parlament és a Tanács 1982/2006/EK határozata (2006. december 18.) az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–13) – A Bizottság nyilatkozatai.

Lásd a Cordis weboldalát a legfrissebb információkért:
www.cordis.lu/fp7/

További hivatkozások

CEC (2005) Handbook for Environmental Project Funding. DG-Environment. Available at:

www.europa.eu.int/comm/environment/funding/pdf/handbook_funding.pdf

WWF (2005) EU Funding for the Environment:

A handbook for the 2007–13 programming period
Available at:

<http://assets.panda.org/downloads/euAlapingforenvironmentweb.pdf>

WWF, Natuur en Milieu, and LUPG (2005) Rural Development Environmental Programming

Guidelines: A manual based on the findings of the Europe's living countryside project. Available at:

<http://assets.panda.org/downloads/elcomanualfinal.pdf>

NOTES

© European Communities, 2007 | Reproduction is authorised provided the source is acknowledged.

ISBN 978-92-79-06404-3

9 789279 064043